

๑๖

เลขคณิตมัธยมเล่ม ๑

สำหรับชั้นมัธยมปีที่ ๑

และประถมปีที่ ๕

ของ

ขุนประสงคจรรยา ป.ม., เนติบัณฑิต
กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

พิมพ์ครั้งที่ ๓๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๗

สำหรับนักเรียน

ราคาเล่มละ ๓๕ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ ถนนบำรุงเมือง พระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

ป
๕๑๑
ป

การสอบไล่เดือนวิทย์ฐานะ

ควรใช้หนังสือเหล่านี้เพราะผู้ที่เคยใช้แล้วได้ผลอย่างพอใจ

ชุดวิชาครู

๑. ตำราวิชาครูมูลและครูประถม	๑๒๕ สต.
๒. เฉลยปัญหาข้อสอบไล่วิชาครูมูลและครูประถม	๑๒๕ สต.
๓. สรุปองค์วิชาครู	๓๐ สต.
๔. วิชาครูฝึกปะ	๓๐ สต.

ชุดสุขวิทยา

๕. วิชาชุดสุขวิทยา	๑๐๐ สต.
๖. เฉลยวิชาชุดสุขวิทยา	๘๐ สต.
๗. สุขวิทยาทั่วตัวโรค	๒๕ สต.
๘. คู่มือมีเจ้านันพยานภก	๑๒ สต.

ชุดเพาะปลูก

๙. เพาะปลูก ๔ ภาค	๑๐๐ สต.
๑๐. เฉลยเพาะปลูก	๒๐๐ สต.
๑๑. แบบเรือนทำนาเล่ม ๑	๕๐ สต.
๑๒. แบบเรือนทำนาเล่ม ๒	๕๐ สต.

ชุดพฤกษศาสตร์

๑๓. วิชาชุดพฤกษศาสตร์	๑๒๕ สต.

แผนกความรู้ทั่วไป

๑๔. ศาสดาวิทยา	๑๒๕ สต.
๑๕. วิธีแห่งการศึกษาและการสอบไล่	๖๕ สต.

(โปรดพลิกดูที่ปกหลังข้างใน)

เลขคณิตมัธยมเล่ม ๑

สำหรับชั้นมัธยมปีที่ ๑

และประถมปีที่ ๕

ของ

ขุนประสงค์จรรยา ป.ม., เนติบัณฑิต

กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

พิมพ์ครั้งที่ ๓๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๗

สำหรับนักเรียน

ราคาเล่มละ ๓๕ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ถนนบำรุงเมือง พระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

(ดำเนินา)

ใบอนุญาตให้ ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๑๔๘ / ๖๒๘

วันที่ ๔ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

หนังสือเลขคดีมัธยมเล่ม ๑ ของขุนประสงค์จรรยา
พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวนสามพันฉบับ ใน พ.ศ. ๒๔๗๗
เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) พระสารสาสน์ประพันธ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ได้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำใบอนุญาตนี้ไปพิมพ์
ในหนังสือเรื่องอื่นที่มีได้รับอนุญาตเป็นอันขาด)

คำนำ

ด้วยแบบเรียนวิชาเลขคณิตสำหรับใช้ประกอบการเรียนของนักเรียนยังมีไม่ครบทุกชั้น สำหรับชั้นมัธยมต้นแม้จะมีอยู่แต่ก็มีเพียงน้อยเล่ม ส่วนชั้นสูงต้องอาศัยแบบเรียนภาษาอังกฤษเป็นส่วนมาก นักเรียนไม่มีโอกาสจะฝึกฝนทบทวนวิชาได้ด้วยตนเองได้ เป็นการลำบากด้วยกันทั้งครูและนักเรียน ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของสิ่งกล่าวมาแล้ว จึงได้พยายามเรียบเรียงแบบเรียนเลขคณิตชุดนี้ขึ้น

การเรียบเรียงได้ดำเนินตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการเป็นรายชั้นไป ได้แบ่งออกเป็นหลายเล่ม ๆ ละชั้นให้พอเหมาะแก่การสอนของครูในชั้นหนึ่ง ๆ เพราะว่าแบบเรียนเล่มเดียวชั้นเดียวจะบรรจุบทเรียนทุกบทให้ครบทุกอย่างไม่ได้ จึงได้แบ่งออกเป็นชั้น ๆ ตามลำดับแห่งความง่ายยากไม่ก้าวถ่าง บทเรียนไหนที่มีในชั้นต่ำแล้วไม่ได้จัดให้มีไว้ในชั้นสูงเป็นการซ้ำเกาँก เว้นแต่วิชาสำคัญหรือต้องการทบทวนกัน เช่นเศษส่วนและทศนิยมเป็นต้น แต่ถึงแม้จะได้จัดให้มีการเรียนอยู่หลายชั้น เนื้อเรื่องในชั้นหนึ่ง ๆ ก็ยังมีง่ายยากต่าง ๆ กันทุกชั้นไป

ในบทเรียนบทหนึ่งได้จัดให้มีคำอธิบายไว้ทุกบท ครั้นแล้วจึงมีตัวอย่างโจทย์เลข, วิธีทำ, คำอธิบายวิธีทำไว้ทุกข้อ ค่อยไปได้จัดให้มีแบบฝึกหัดคิดในใจ และแบบฝึกหัดที่ต้องทำเป็นวิธี แบบฝึกหัดทุกเล่มได้จัดลำดับแต่ง่ายไปหายากทุกแบบไป แต่จะขอเน้นว่าพอเหมาะ

แก่ความรู้และอายุของนักเรียนในชั้น ไม่ให้ซับซ้อนและไม่ให้มี
คำตอบที่มึนเคืองมากเกินไป อันเป็นเหตุให้ผู้ศึกษาเมื่อต่อการเรียน
ในที่ชั้น ข้าพเจ้าขอขอบคุณ นายน้อย เฒ่าจารย์ ป. ม.
ในการที่ได้ให้คำแนะนำมากหลาย ทำให้การเรียบเรียงแบบเรียนชั้น
ต้นมุดนี้ยิ่งขึ้น ตลอดจนการตรวจทาน และพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มออก
จำหน่ายแพร่หลาย

ขุนประสงค์จรรยา

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

พระนคร

บัญชีเรื่อง

๑. มาตราต่าง ๆ	หน้า ๑
(๑) บวกมาตรา	„ ๖
(๒) ลบมาตรา	„ ๑๔
(๓) คูณมาตรา	„ ๒๑
(๔) หารมาตรา	„ ๒๗
๒. เศษส่วนเบื้องต้น	„ ๓๖
๓. ทศนิยม	„ ๔๗
(๑) ทศนิยมและมาตราเมตริก	„ ๔๗
(๒) ทศนิยมคูณและหารด้วย ๑๐ ๑๐๐ ฯลฯ	„ ๕๑
(๓) บวกทศนิยม	„ ๕๔
(๔) ลบทศนิยม	„ ๕๕
(๕) คูณทศนิยม	„ ๖๕
(๖) หารทศนิยม	„ ๗๒
๔. วิธีเทียบหาหน่วย	„ ๘๓
๕. การแลกเปลี่ยนต่างประเทศ	„ ๘๒
๖. ใบเสร็จรับเงิน	„ ๑๐๐
๗. บัญชี	„ ๑๐๕
๘. แบบสอบข้อ	„ ๑๑๕
๙. โจทย์ระคน	„ ๑๒๒

ภาพเงินประเทศต่างๆ (ขนาดเท่าตัวจริง)

สยาม

๑ บาท (เงิน)

๓ ดังค์ (ทองแดง)

อังกฤษ

๑ ชิลลิง (เงิน)

๓ เพนนี (ทองแดง)

สิงคโปร์

๑ ดอลลาร์ (เงิน)

๓ เซ็นต์ (ทองแดง)

ฝรั่งเศส

๑ ฟรังก์ (เงิน)

๓ ซองติม์ (ทองแดง)

อินโดจีนฝรั่งเศส

๓ บียาต์ (เงิน)

๓ เซ็นต์ (ทองแดง)

ญูปูน

๓ เยน (เงิน)

๓ เซ็นต์ (ทองแดง)

อินเดีย

๓ รูปี (เงิน)

๓ แชนนี (ทำด้วยโลหะหลายอย่าง สีสเหมือนสตาจัส)

เยอรมัน

๓ มาร์ก (เงิน)

๓ เฟนนิก (ทองแดง)

ขนาดเล็กลงกว่าตัวจริง

ไซ้ทองของแข็ง

๑ ทะนาน

ภายใน { สูง ๑๐๘.๕ มม.
เส้นผ่าศูนย์กลาง
๑๐๘.๕ มม.

ไซ้ทองของเหลว

๑ ลิตร

ภายใน { สูง ๑๑๒.๑ มม.
เส้นผ่าศูนย์กลาง
๗๖.๑ มม.

๑ ลิตร = ๑ ทะนาน

ไซ้ทองของแข็ง

๒๐ ทะนาน
สัดหลวง

ภายใน { สูง ๒๕๔.๒ มม.
เส้นผ่าศูนย์กลาง
๒๕๔.๒ มม.

ตุ้มน้ำหนัก

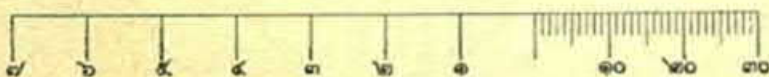

๑๐๐ ก.

๑. ก. ก.

๑ เดซิเมตร.

เซ็นติเมตร.

มิลลิเมตร.

มาตราต่าง ๆ

มาตราวัดระยะเมตริก

๓๐	มิลลิเมตร (มม.)	เป็น	๓	เซ็นติเมตร
๓๐	เซ็นติเมตร (ซม.)	"	๓	เดซิเมตร
๓๐	เดซิเมตร (ตม.)	"	๓	เมตร
๓๐	เมตร (ม.)	"	๓	เดคาเมตร
๓๐	เดคาเมตร (ดคม.)	"	๓	เฮกโตเมตร.
๓๐	เฮกโตเมตร (ฮม.)	"	๓	กิโลเมตร (กม.)

เทียบมาตราวัดระยะไทย

๑ เมตร	เท่ากับ	๒ ศอก
๑ กิโลเมตร	เท่ากับ	๒๕ เส้น

มาตราวัดระยะไทย (อย่างเก่า)

๓๒	นิ้ว (น.)	เป็น	๓	คืบ
๒	คืบ (ค.)	"	๓	ศอก
๔	ศอก (ศ.)	"	๓	วา
๒๐	วา (ว.)	"	๓	เส้น
๔๐๐	เส้น (สน.)	"	๓	โยชน์

มาตราวัดระยะชิงกฤษ

๓๒	^๕ นิ้ว	เป็น	๑	ฟุต
๓	ฟุต	"	๓	หลา (ยาร์ด)
๓๗๖๐	หลา	"	๓	ไมล์

เทียบมาตราวัดระยะไทย

๓	ไมล์	ประมาณ	๔๐	เส้น
๗๐	^๕ นิ้วฟุต	ประมาณ	๓๒	^๕ นิ้วไทย

มาตราชั่งน้ำหนักเมตริก

๑๐	มิลลิกรัม (มก.)	เป็น	๑	เซ็นต์กรัม
๑๐	เซ็นต์กรัม (ชก.)	"	๑	เดซิกรัม
๑๐	เดซิกรัม (ดช.)	"	๑	กรัม
๑๐	กรัม (ก.)	"	๑	เดคากรัม
๑๐	เดคากรัม (ดกก.)	"	๑	เฮกโตกรัม
๑๐	เฮกโตกรัม (ฮก.)	"	๑	กิโลกรัม (กก.)

หมายเหตุ อย่างเดียวกับมาตราวัดระยะเมตริก ผิดกันแต่ว่าเรียก
เมตร เป็น กรัม ไปเท่านั้น

เทียบมาตราชั่งน้ำหนักไทย

๑	ชั่งหลวง (ช.)	เท่ากับ	๖๐๐	กรัม
๑	หามหลวง (ห.)	"	๖๐	กิโลกรัม

หมายเหตุ ๑๐๐ ชั่งหลวง " ๑ หามหลวง

มาตราซึ่งน้ำหนักไทย

๒ เฟื้อง	เป็น	๓ ตำลึง
๔ ตำลึง	"	๑ บาท
๔ บาท	"	๑ ตำลึง
๒๐ ตำลึง	"	๑ ชั่ง
๕๐ ชั่ง	"	๑ หาบ

หมายเหตุ ถ้าเป็นชั่งหลวงหรือชั่งจัน คืบ ๓๐๐ ชั่งหลวง
หรือ ๓๐๐ ชั่งจัน เป็น ๑ หาบ ถ้านักเท่ากัน

มาตราตวงเมตริก

๓๐ มิลลิติตร (มด.)	เป็น	๓ เซ็นติติตร
๓๐ เซ็นติติตร (ซด.)	"	๓ เดซิติตร
๓๐ เดซิติตร (ด.)	"	๓ ลิตร
๓๐ ลิตร (ล.)	"	๓ เดคาติตร
๓๐ เดคาติตร (คด.)	"	๓ เฮกโตติตร
๓๐ เฮกโตติตร (ฮด.)	"	๓ กิโลติตร (กด.)

หมายเหตุ อย่างเดียวกับมาตราวัดระยะเมตริก นิคกันแต่ว่า
เรียก เมตร เป็น ลิตร ไปเท่านั้น

เทียบมาตราทองไทย

๑	ดิตร	เท่ากับ	๑	ทะนานหลวง
๒๐	ทะนานหลวง (ท.)	เป็น	๑	ดัดหลวง
๕๐	ดัดหลวง (ด.)	"	๑	บันหลวง
๒	บันหลวง (บ.)	"	๑	เกวียนหลวง
๑	เกวียนหลวง (กว.)	เท่ากับ	๒๐๐๐	ดิตร

มาตราทองไทย (อย่างเก่า)

๒๐	ทะนาน	เป็น	๑	ถัง
๒๕	ทะนาน	"	๑	ดัด
๕๐	ดัด	"	๑	บัน
๒	บัน	"	๑	เกวียน

มาตราเงินสยาม

๒๕	สตางค์ (สต.)	เป็น	๑	ดั่ง
๕	ดั่ง (ด.) หรือ ๑๐๐ สตางค์	"	๑	บาท
๕	บาท (บ.)	"	๑	ตำดั่ง
๑๐	บาท	"	๑	ทศ (ท.)
๑๐	บาท หรือ ๒๐ ตำดั่ง (ต.)	"	๑	ธัง (ธ.)

มาตราเงินอังกฤษ

๔ ฟาร์ลิง	เป็น	๓ เม็นนี่
๑๒ เม็นนี่	"	๓ ชิลลิง
๒๐ ชิลลิง	"	๑ ปอนด์
๒๓ ชิลลิง	"	๓ กินี

มาตราเวลา

๖๐ วินาที	เป็น	๓ นาที
๖๐ นาที	"	๓ ชั่วโมง
๒๔ ชั่วโมง	"	๓ วัน
๗ วัน	"	๓ สัปดาห์
๒๘-๓๑ วัน	"	๓ เดือน
๗๒ เดือน	"	๓ ปี
๓๖๕ วัน	"	๓ ปี (ปกติสุรทิน)
๓๖๖ วัน	"	๓ ปี (อธิกสุรทิน)

หมายเหตุ ตามปกติคิด ๓๐ วันเป็น ๓ เดือน เว้นแต่จะระบุเป็น
เดือนลงไปว่า เดือนกุมภาพันธ์, เมษายน, พฤษภาคม
 ฯลฯ จึงต้องคิด ๒๘ หรือ ๒๙, ๓๐, และ ๓๑ วัน
เป็น ๓ เดือนตามลำดับ และเนื่องจากเดือนหนึ่งมีวัน
ไม่เท่ากันเอง ในปีหนึ่งจึงต้องมี ๓๖๕ วันบ้าง ๓๖๖
วันบ้าง ต่างกัน

บวกมาตรา

นักเรียนเคยเรียนการกระจายและการทอนมาตราต่าง ๆ มาจากชั้นประถมแล้ว ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงการบวกมาตรา การบวกมาตราที่จริงก็ทำอย่างเลขสามัญ นึกกันแต่ว่าต้องบวกที่ละจำนวนเป็นมาตรา ๆ ไปเท่านั้น ข้อสำคัญต้องเรียงลำดับมาตราจากมาตราสูงไปหามาตราต่ำก่อน ให้จำนวนเลขที่เป็นมาตราเดียวกันอยู่ตรงกันลงมาเป็นแนวเดียว เช่นจำนวนกิโลเมตรอยู่ตรงกันกับกิโลเมตร จำนวนเมตรอยู่ตรงกับเมตร เป็นต้น ในการบวกให้บวกจากมาตราต่ำไปหามาตราสูง ถ้าบวกได้จำนวนเลขมากพอจะทอนเป็นมาตราที่สูงกว่าได้ ก็ให้ทอนขึ้นไปตามลำดับ หากทอนขึ้นไปไม่ได้ก็ต้องลงไว้ในมาตราเดิม ข้อสำคัญต้องจำมาตราต่าง ๆ ไว้ให้แม่นยำ จึงจะทำเลขมาตราได้ถูกต้อง

อนึ่งมาตราต่าง ๆ มีหลายอย่าง จะให้ตัวอย่างให้สั้นเรียงไม่ได้ จึงได้ทำตัวอย่างให้ดูบางมาตราเท่านั้น เมื่อเข้าใจวิธีทำตามตัวอย่างนี้แล้ว และถ้าจำมาตราอื่น ๆ ได้แม่นยำ ก็สามารถทำบวกเลขมาตราได้ทุกอย่างไม่

ตัวอย่างที่ ๑

๕ กม. ๘ ม. ๖ คม. ๕ ซม. + ๘ กม.
๔ คม. ๒ ซม. + ๓ ม. ๓๓ ซม.

วิธีทำ

กม.	คกม.	ม.	คม.	ชม.
๕	๐	๗	๖	๕
๗	๔	๐	๐	๒
		๓	๐	๓๓
๓๒	๕	๐	๗	๐

ตอบ ๓๒ กม. ๕ คกม. ๗ คม.

คำอธิบาย จำนวนใดไม่มี ให้ตั้งเป็น ๐ ไว้แทน ในจำนวน ชม. บวกได้ ๒๐ ชม. ทอนเป็น คม. ได้ ๒ จึงยกไปบวกกับจำนวน คม. อย่างเดียวกับวิธีทดเลขสามัญ ในจำนวนอื่น ๆ เมื่อบวกได้ เกิน ๓๐ ให้ทอนไปหาหลักที่สูงกว่าในท่านองเดียวกัน

ตัวอย่างที่ ๒ จงรวม ๕๐ เส้น ๓ วา ๒ ศอก ๓ คืบ เข้า กับ ๓๔ เส้น ๓๕ วา และ ๓๗ วา ๓ คืบ ๓๐ นิ้ว

วิธีทำ

เส้น.	ว.	ศ.	ค.	น.
๕๐	๓	๒	๓	๐
๓๔	๓๕	๐	๐	๐
	๓๗	๐	๓	๓๐
๖๕	๓๕	๓	๐	๓๐

ตอบ ๖๕ เส้น ๓๕ วา ๓ ศอก ๓๐ นิ้ว

คำอธิบาย วิธีทำก็อย่างเดียวกับตัวอย่างที่ ๑ ผิดกันแต่ว่า มาตราต่างกัน การทอนไปหามาตราที่สูงกว่าจึงผิดกันไปเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๓ จงหาผลบวกของ ๓๐ ไมล์ ๓๕ หลา ๓ ฟุต
๓๓ นิ้ว, ๖ ไมล์ ๕๐๐ หลา ๒ ฟุต กับ ๗ ไมล์ ๓ ฟุต ๖ นิ้ว

<u>วิธีทำ</u>	ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
	๓๐	๓๕	๓	๓๓
	๖	๕๐๐	๒	๐
	๗	๐	๓	๖
	๔๓	๕๓๖	๘	๕

ตอบ ๔๓ ไมล์ ๕๓๖ หลา ๘ ฟุต ๕ นิ้ว

คำอธิบาย ทำอย่างเดียวกับตัวอย่างที่ ๓

ตัวอย่างที่ ๔ จงหาว่า ๓ เกวียน ๓๐ ตัน ๓๓ ตระนาน,
๖ เกวียน ๓ บัน ๓๐ ตระนาน กับ ๗ เกวียน ๓ บัน ๓๕ ตัน รวม
กันเป็นเท่าไร ? (อย่างเก่า)

<u>วิธีทำ</u>	กว.	บ.	ต.	ท.
	๓	๐	๓๐	๓๓
	๖	๓	๐	๓๐
	๗	๓	๓๕	๐
	๑๖	๖	๕	๒๓

ตอบ ๑๖ เกวียน ๖ บัน ๕ ตัน ๒๓ ตระนาน

คำอธิบาย มาตรฐานไร่ตามมาตราตวงไทยอย่างเก่า จึงต้อง

คิด ๒๕ ทะนานเป็น ๓ ดัด และ ๔๐ ดัดเป็น ๓ บั้น แต่ถ้าเป็นมาตรา
ดวงเมตริกแล้ว ต้องคิด ๒๐ ทะนานเป็น ๓ ดัด และ ๕๐ ดัดเป็น ๓
บั้น ต่างกันที่มาตราดวงเมตริกมีคำว่า “หลวง” เติมท้าย เช่น
ทะนานหลวง เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๕ เดิมมีไหมหนัก ๕๓ ชั่ง ๓๐ ตำดั่ง ๒ บาท
ซื้อไปอีก ๗ ชั่ง ๘ ตำดั่ง กับถูกค้าส่งมาให้ดูเป็นตัวอย่างอีก ๕
ตำดั่ง ๓ บาท เวลานี้ไหมอยู่เท่าไร ?

<u>วิธีทำ</u>	หาบ	ชั่ง	ตำดั่ง	บาท
		๕๓	๓๐	๒
		๗	๘	๐
			๕	๓
	๓	๘	๔	๓

ตอบ ๓ หาบ ๘ ชั่ง ๔ ตำดั่ง ๓ บาท

คำอธิบาย ตามมาตราชั่งน้ำหนักไทยคิด ๕๐ ชั่งเป็น ๓ หาบ
แต่ถ้าเป็นชั่งจีน หรือชั่งหลวง คิด ๓๐๐ ชั่งเป็น ๓ หาบ

แบบฝึกหัดที่ ๑

(คิดในใจ)

๑. ๓๒ เมตร + ๓๔ เมตร เป็นกี่เมตร ?
๒. ๓ เมตร + ๓๘ เมตร เป็นกี่เมตร ?
๓. ๓ วา ๒ ศอก เป็นกี่ศอก ?
๔. ๓๘ ศอก เป็นกี่วา ?
๕. ๓๓ นิ้ว + ๓๕ นิ้ว เป็นกี่ฟุตกี่นิ้ว ?
๖. เค็มมีอยู่ ๓๒ บาท ได้มาอีก ๓๖ บาท เวลานี้มีเงินกี่บาท ?
๗. ๓๕ ทะนานหลอดกับ ๓๖ ทะนานหลอด เป็นกัณฑ์กี่ทะนานหลอด ?
๘. พี่มีอายุได้ ๓๖ ปี ๘ เดือน น้องมีอายุได้ ๓๒ ปี ๕ เดือน พี่น้องสองคนมีอายรรวมกันได้เท่าไร ?
๙. ข้าวสาร ๗ หาบ ๓๒ ชั่ง กับข้าวสาร ๖ หาบ ๓๓ ชั่ง รวมกันเป็นเท่าไร ?
๑๐. นาข้าวทรายทุ่งหนึ่งหนัก ๓๕ ชั่ง อีกทุ่งหนึ่งหนัก ๒๕ ชั่ง รวม ๒ ทุ่งหนักเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒

จงหาผลบวกของ

๓.	ม.	คม.	ทม.	นม.
	๕	๒	๗	๖
		๘	๔	๗
	๗	๐	๐	๘

๒.	กม.	ชม.	คกม.	ม.
	๗	๘	๐	๕
	๓๕	๐	๐	๘
	๗	๘	๖	๖

๓.	ก.	คก.	ชก.	มก.
	๕	๐	๗	๕
	๒	๕	๐	๘
	๗	๘	๘	๘

๔.	ม.	คม.	ทม.	นม.
	๓๕๒	๗	๐	๗
	๗๖	๘	๗	๐
	๓๐๕	๘	๖	๘

๕. ส่วนรูป ๔ เหลี่ยมมีด้านยาวดังนี้ ๓๒ วา ๓ ศอก ๓ คืบ, ๘ วา ๒ ศอก, ๓๓ วา ๒ ศอก และ ๓๐ วา ๓ ศอก ๓ คืบ
ถ้าจะเดินรอบส่วนนี้ จะได้ทางไกลเท่าไร ?

๖. ถนนสายหนึ่งยาว ๓๕ เส้น & วา ๓ ศอก อีกสายหนึ่งยาว ๓๐ เส้น ๓๕ วา ๒ ศอก ถ้าเดินตลอดทาง ๒ สายนั้นจะเป็นทางไกลเท่าไร ?
๗. วันแรกเดินทางได้ ๙๐ เส้น ๓๕ วา วันที่ ๒ เดินทางได้ ๙๐ เส้น ๓๗ วา วันที่ ๓ เดินทางได้ ๖๗ เส้น ๓๗ วา รวม ๓ วันได้ทางไกลเท่าไร ?
๘. ถวตโทรเลขมีวันหนึ่งยาว ๓๓๗ เส้น ๓๖ วา ๒ ศอก อีกมีวันหนึ่งยาว ๓๓๐ เส้น ๗ วา ๓ ศอกคืบ ถ้าต่อกันเข้าจะยาวเท่าไร ?
๙. จงบวกเข้าด้วยกัน ๘ ไมล์ ๖๗๐ หลา ๒ ฟุต ๓๐ นิ้ว, ๓๒ ไมล์ ๗๗๐ หลา ๓ ฟุต และ ๘ ไมล์ ๕๐๔ หลา ๓ ฟุต ๓๐ นิ้ว
๑๐. ผ้าพับหนึ่งยาว ๗๐ หลา ๓๐ นิ้ว อีกพับหนึ่งยาว ๖๐ หลา ๒ ฟุต ๒ นิ้ว กับอีกพับหนึ่งยาว ๖๕ หลาถ้วน รวม ๓ พับยาวเท่าไร ?
๑๑. ถนนสายหนึ่งยาว ๓๒ ไมล์ ๓๗๐๐ หลา ๓ ฟุต อีกสายหนึ่งยาว ๓๐ ไมล์ ๘๐๕ หลา ๒ ฟุต สายที่สามยาวเท่ากับสายที่ ๑ และที่ ๒ รวมกัน ถนน ๓ สายนี้รวมกันยาวเท่าไร ?
๑๒. วันแรกรถยนต์วิ่งได้ทางไกล ๓๒๕ ไมล์ วันที่ ๒ วิ่งได้ไกลกว่าวันที่หนึ่ง ๕ ไมล์ ๘๐๐ หลา วันที่ ๓ วิ่งได้เพียง ๘๘ ไมล์ ๓๒๒๓ หลา ๒ ฟุต ในเวลา ๓ วันรถยนต์วิ่งได้ไกลเท่าไร ?
๑๓. วันแรกชนชาวได้ ๓๒ เกวียน ๓ บัน ๓๐ ดัด วันที่ ๒ ชนได้

๔๐ เกวียน ๑๕ ตั๊ก ๑๕ ทะนาน วันที่ ๓ ขนได้ ๒๐ เกวียน

๑๒ ตั๊ก ๑๐ ทะนาน รวม ๓ วันจะขนข้าวได้เท่าไร ?

๓๔. เรือต่อ ๔ ลำๆ แรกบรรทุกข้าวเปลือกได้ ๑๖ เกวียน ๓ บั้น
๑๒ ทะนาน ลำที่สอง ๑๕ เกวียน ๑๕ ตั๊ก ลำที่สาม ๑๔ เกวียน
๓ บั้น ๔ ตั๊ก ๑๕ ทะนาน ลำที่สี่ ๑๕ เกวียน ๒๘ ตั๊ก รวม
๔ ลำบรรทุกข้าวเปลือกได้เท่าไร ?

๓๕. มีข้าวเปลือกอยู่ ๓ บุงๆ แรกมีข้าวเปลือก ๓๐ เกวียน ๓ บั้น
บุงที่สอง ๒๐ เกวียน ๑๖ ตั๊ก ๑๒ ทะนาน บุงที่สาม ๑๒ เกวียน
๑๘ ตั๊ก ๑๓ ทะนาน ขายไปครึ่งเดียวพร้อมกันทั้ง ๓ บุง จะ
เป็นขายข้าวไปเท่าไร ?

๓๖. ไร่ข้าวเปลือกมาวันแรก ๑๓ เกวียน ๑๖ ตั๊ก ๑๐ ทะนาน วัน
ที่สอง ๑๖ เกวียน ๓ บั้น ๑๓ ทะนาน วันที่สามมากกว่าวันที่
สอง ๓ เกวียน ๓ บั้น ๒๐ ตั๊ก เวลามีข้าวเปลือกเท่าไร ?

๓๗. เติมน้ำใหม่อยู่หนัก ๑๖ ชั่ง ๑๐ ตำดั่ง ๒ บาท ไร่หมาก ๔๐ ชั่ง
๑๕ ตำดั่ง ๓ บาท เวลามีน้ำใหม่อยู่หนักเท่าไร ?

๓๘. ไร่หนึ่งโคมาวันแรก ๑๕ หาบ ๑๖ ชั่ง ๑๐ ตำดั่ง วันที่สอง
มากกว่าวันแรก ๓ หาบ ๑๐ ชั่ง วันที่สาม ๑๔ หาบ ๑๓ ชั่ง
๑๐ ตำดั่ง รวม ๓ วันเป็นไร่หนึ่งโคหนักเท่าไร ?

๓๙. ขายยาเส้นไปวันแรก ๑๐ ตำดั่ง ๓ บาท ๒ ตั๊ก วันที่สอง
๑๕ ตำดั่ง ๓ บาท ๓ ตั๊ก วันที่สามเท่ากับวันที่ ๑ และที่ ๒
รวมกัน รวมเป็นขายยาเส้นไปทั้งหมดเท่าไร ?

๒๐. ลูกค้านำครึ่งมาส่ง ๔ กระสอบ ๆ แรกหนัก ๓ หาบ ๓๒ ชั่ง
 กระสอบที่ ๒ หนัก ๔ หาบ ๖ ชั่ง กระสอบที่ ๓ หนัก ๒ หาบ
 ๓๕ ชั่ง ๓๐ ตำลึง กระสอบที่ ๔ หนัก ๓ หาบ ๓๐ ตำลึง
 รวมเป็นครึ่งที่รับไว้จากลูกค้าหนักเท่าไร ?

ถบมาตรา

การถบมาตรา ให้ตั้งจำนวนมาตราตรงกันเป็นลำดับอย่าง
 เกี่ยวกับวิธีชั่งมาตราตามที่ได้ถบมาแล้ว เมื่อจำนวนเลขใน
 มาตราใดถบกันไม่ได้เพราะตัวถบมากกว่าตัวตั้ง ต้องยืมมาจากจำนวน
 เลขในมาตราที่สูงกว่าอย่างเดียวกับวิธีถบเลขสามัญ

อนึ่งเนื่องจากมาตรามีอยู่หลายอย่างด้วยกัน จะได้ทำให้ดู
 เป็นตัวอย่างบางมาตราเท่านั้น เมื่อเข้าใจตามตัวอย่างที่ให้ได้
 แล้ว ก็สามารถทำมาตราอย่างอื่นได้ทุกอย่างไป

ตัวอย่างที่ ๑ จงหา ๕ กก. ๘ ก. ออกจาก ๖ กก. ๕ ชก.

๓ ชก.

วิธีทำ

กก. ชก. ตกก. ก. ตก. ชก.

๖ ๕ ๐ ๐ ๐ ๓

๕ ๐ ๐ ๘ ๐ ๐

๑ ๕ ๘ ๓ ๐ ๓

ตอบ ๑ กก. ๕ ชก. ๘ ตกก. ๓ ก. ๓ ชก.

คำอธิบาย จำนวน ชก. ลบกันเหลือ ๓. จำนวน คก. ไม่มีคง
ได้ ๐. จำนวน ก. เขา ๘ ลบไม่ได้ ต้องยืมมาจาก ๕ ชก. เขา
มาไว้หลัง คคก. เสีย ๘ คคก. เหลือมาอยู่หลัง ก. เฉพาะ ๓ คคก.
หรือ ๓๐ ก. จึงเขา ๘ ลบออกได้ หลัง คคก. คงเหลือ ๘ หลัง ชก.
คงเหลือ ๔ ส่วนหลัง กก. ลบกันได้อย่างเลขสามัญ จึงเหลือ ๓ กก.

ตัวอย่างที่ ๒ จงเขา ๘ กต. ๓ ชด. ๘ จ. หักชอกเสีย

จาก ๓๓ กต. ๗ คคก. ๕ ชด.

วิธีทำ	กต.	ชด.	คคก.	จ.	คต.	ชด.
	๓๓	๐	๗	๐	๐	๕
	๗	๓	๐	๘	๐	๐
	๕	๗	๖	๒	๐	๕

ตอบ ๕ กต. ๗ ชด. ๖ คคก. ๒ จ. ๕ ชด.

คำอธิบาย จำนวนเลขใน ชด. ลบเหลือ ๕ ชด. ค่อยไปก็ทำ
ตามตัวอย่างที่เคยทำมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๓ จงทำให้สำเร็จ ๕๐ ชั่ง ๓๐ ตำลึง ๓ บาท
๒ ตำลึง ๓๐ สตางค์ + ๓๔ ชั่ง ๓๕ ตำลึง ๒ บาท ๓ ตำลึง
๓๐ สตางค์ - ๓๓ ชั่ง ๔ ตำลึง ๓๕ สตางค์

<u>วิธีทำ</u>	ขั้ว	ค่าตั้ง	บาท	ตั้ง	ตั้งฉาก
	๕๐	๓๐	๓	๒	๓๐
	๓๔	๓๕	๒	๓	๓๐
	๖๕	๖	๓	๓	๒๐
	๓๓	๔	๐	๐	๓๕
	๓๒	๒	๓	๓	๕

ตอบ ๓๒ ขั้ว ๒ ค่าตั้ง ๓ บาท ๓ ตั้ง ๕ ตั้งฉาก

คำอธิบาย ตามตัวอย่างนี้เป็นมาตราเงินสยาม จึงต้องคิดถึง
ซึ่งเป็นมาตราสูง หาได้คิดตั้งหาบไม่

ตัวอย่างที่ ๔ จงหัก ๓ ปี ๖ เดือน ๓๕ วัน ออกจาก
๓๐ ปี ๓ เดือน ๓๒ ชั่วโมง

<u>วิธีทำ</u>	ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง
	๓๐	๓	๐	๓๒
	๓	๖	๓๕	๐
	๖	๖	๓๕	๓๒

ตอบ ๖ ปี ๖ เดือน ๓๕ วัน ๓๒ ชั่วโมง

คำอธิบาย หัก ๓๐ วันเป็น ๓ เดือน เว้นแต่จะบอกเจาะจง
เฉพาะเดือนเช่น พฤษภาคม จึงต้องคิด ๓๓ วันเป็น ๓ เดือนตามชื่อ
ของเดือน

ตัวอย่างที่ ๕ เดิมมีเงินอยู่ ๔๖๓ บาท ๗๕ สตางค์ ได้มาอีก ๗๒ บาท ๖๘ สตางค์ ค่อยมาใช้ไปเสีย ๓๓๕ บาท ๕๐ สตางค์ เหลือเงินเท่าไร ?

<u>วิธีทำ</u>	เดิมมีเงิน	๔๖๓ . ๗๕ บาท
	ได้มาอีก	<u>๗๒ . ๖๘</u> "
	รวมเป็นเงิน	๕๓๖ . ๔๓ "
	ใช้ไปเสีย	<u>๓๓๕ . ๕๐</u> "
	เหลือเงิน	<u>๒๐๑ . ๙๓</u> "

ตอบ เหลือเงิน ๒๐๑ บาท ๙๓ สตางค์

คำอธิบาย ต้องอธิบายการเขียนบาทสตางค์ให้ผู้ศึกษาเข้าใจ เมื่อเข้าใจวิธีเขียนบาทสตางค์ได้แล้ว ก็อาจทำแบบฉบับบาทสตางค์ตามตัวอย่างนี้ได้ เพราะการบวกและลบเลขทำอย่างเดียวกับบวกและลบสามัญนั่นเอง.

แบบฝึกหัดที่ ๓

(คิดในใจ)

๑. ๓๓ ก. - ๗ ก. เหลือเท่าไร ?
๒. ๓๔ บาท ๒ สตางค์ มากกว่า ๓ ตำดิ่งอยู่เท่าไร ?

๓. ๗ ถ. + ๓๒ ถ. - ๘ ถ. เป็นเท่าไร ?
๔. เขา ๓๘ งตางค์ออกจาก ๓ บาท เหลือเท่าไร ?
๕. บิดาอายุได้ ๓๓ ปี บุตรอายุได้ ๖ ปี ๕ เดือน บิดาอายุ
แก่กว่าบุตรเท่าไร ?
๖. เชือกยาว ๓ วา ๒ ศอก ตัดออก ๑ วา ๓ ศอก เหลือ
เชือกยาวเท่าไร ?
๗. ไม้ไผ่ยาว ๘ หลา ตัดออกเสีย ๓ หลา ๒ ฟุต เหลือไม้ไผ่
ยาวกี่หลา ?
๘. มีข้าวเปลือกอยู่ ๓๕ เกวียน ตักออกเสีย ๘ เกวียน ๓ บัน
เหลือข้าวเปลือกเท่าไร ?
๙. สุรา ๓๒ ทะนาน เก็บไว้นาน ๒ เดือน ระบายไป ๓ ทะนาน
เหลือสุราเท่าไร ?
๑๐. มีเงินอยู่ ๕ ทศ ๕ บาท ได้มาอีก ๖ บาท แดงใช้ไป ๔ ทศ
๒ บาท เหลือเงินเท่าไร ?

— ๐-๐-๐ —

แบบฝึกหัดที่ ๔

๑. แบ่งส้มดี ๒ ถัง ๆ แรกหนัก ๘ กก. ถังที่สองหนัก ๘ กก.
๘ ชก. ๘ ก. ๕ คก. ๓ ชก. จะหนักกว่ากันอยู่เท่าไร ?

๒. ยานัตถุ ๒ ห่อๆ แรกหนัก ๓ ก. ๗ คก. ๘ มก. อีกห่อหนึ่ง
หนัก ๕ ก. ๒ คก. ๘ ชก. ห่อไหนจะหนักกว่ากันเท่าไร ?
๓. มีน้ำตาลทรายอยู่ ๕ กก. ๗ คคก. ๕ ก. ๘ มก. ทรายไป
เต็ม ๓ คคก. ๘ ก. ๘ มก. จะเหลือน้ำตาลเท่าไร ?
๔. พรพรรณข้าวเปลือกถุงหนึ่งหนัก ๘ กก. ๕ ชก. ๘ ก. ๘ คก.
จะหนักน้อยกว่าอีกถุงหนึ่งซึ่งหนัก ๑๐ กก. ๘ ก. ๘ ชก. ๕ มก.
อยู่เท่าไร ?
๕. จงเอา ๕ ถ. ๘ ชด. ๘ มด. หักออกจาก ๘ ถ. ๘ คด.
๕ ชด. ๓ มด.
๖. ถังน้ำมันมะพร้าวขนาดใหญ่อึ่งหนึ่งจุ ๘ ถ. ๘ ชด. ทรายไป
เต็ม ๘ ถ. ๘ ถ. ๘ คด. เหลือน้ำมันเท่าไร ?
๗. เชือกเส้นหนึ่งยาว ๘ ม. ๘ คม. ๘ ซม. ๕ มม. ตัดออก
เต็ม ๕ ม. ๘ ซม. ๒ มม. จะเหลือเชือกยาวเท่าไร ?
๘. กระดานแผ่นหนึ่งยาว ๕ ม. ๘ ซม. เต็มยออกลึก ๘ คม.
๒ ซม. ๓ มม. จะเหลือกระดานยาวเท่าไร ?
๙. ถนนสายหนึ่งยาว ๓๓๒ เส้น ๑๐ วา ๒ คอก เป็นส่วนที่โรย
หินแล้วยาว ๘๕ เส้น ๓๕ วา ๓ คอก จะเป็นส่วนที่ยังไม่ได้
โรยหินยาวเท่าไร ?
๑๐. วันแรกเดินทางได้ไกล ๘๐ เส้น ๓๐ วา วันที่ ๒ ไกล ๖๐ เส้น
๓๕ วา จะต้องเดินในวันที่ ๓ อีกเท่าไร จึงจะตลอดทาง
๒๓๕ เส้น ๓๒ วา ๒ คอก

๓๑. บิดามีเงิน ๓๕ ชั่ง ๓๐ ตำลึง ให้บุตรคนหัวปี ๒ ชั่ง ๕ ตำลึง
๓ บาท ๒ ชั่ง ๓๐ ตำลึง คนที่ซื้อของ ๓ ชั่ง ๑๖ ตำลึง คนสุดท้าย
๔ ชั่ง ๖ ตำลึง ๒ บาท ๒ ชั่ง บิดาจะเหลือเงินเท่าไร ?
๓๒. เดือนแรกหาเงินได้ ๓๓ ทศ ๘ บาท ๒ ชั่ง เดือนที่สอง ๓๔ ทศ
๕ บาท ๒ ชั่ง ค่อยมาใช้ไปเสีย ๑๖ ทศ ๖ บาท ๓ ชั่ง จะเหลือ
เงินเท่าไร ?
๓๓. รถม้าคู่มีราคา รวมกัน ๓๒ ชั่ง ๑๒ ตำลึง ถ้ารถราคา ๘ ชั่ง
๓๕ ตำลึง ๓ บาท ม้าตัวแรกราคา ๓๓ ชั่ง ๓๐ ตำลึง ๓ บาท
จงหาราคาม้าตัวที่สอง
๓๔. ซื้อที่ดินแปลงหนึ่งราคา ๓๓๕ ชั่ง ๓๕ ตำลึง ๓ บาท ให้เงิน
เขาไปแล้ว ๓๑๖ ชั่ง ๖ ตำลึง ๒ บาท จะต้องให้เงินเขาอีก
เท่าไร ?
๓๕. ถนนสายหนึ่งยาว ๓๘ ไมล์ ๓๕๕ หลา อีกสายหนึ่งยาว
๔๖ ไมล์ ๓๕ หลา สายไหนจะยาวกว่ากันเท่าไร ?
๓๖. บิดาอายุได้ ๔๖ ปี ๓ เดือน บุตรอายุได้ ๓๒ ปี ๘ เดือน ๓๕
วัน บิดาแก่กว่าบุตรเท่าไร ?
๓๗. ที่ดินแปลงหนึ่งราคา ๓๕๖๘ บาท ๓๘ สตางค์ อีกแปลงหนึ่ง
ราคา ๓๔๑๖ บาท ๘๘ สตางค์ เมื่อซื้อที่ดินทั้ง ๒ แปลงนี้แล้ว
ถนัดขายไปทั้งสองแปลงเป็นเงิน ๓๖๓๒ บาท ๔๐ สตางค์ จะ
ได้กำไรเท่าไร ?

๓๘. เวลานายแดงอายุได้ ๓๘ ปี ๖ เดือน ๓๒ วัน เมื่อ ๘ ปี ๘ เดือน ๓๕ วันต้องมาเดื่อนายแดงจะมีอายุได้เท่าไร ?
๓๙. เมื่อนายแดงอายุได้ ๒๕ ปี นายแดงมีเงิน ๓๖๗๐ บาท ๓๒ สตางค์ ครั้นนายแดงอายุได้ ๓๐ ปี นายแดงมีเงินเพิ่มขึ้นอีก ๘๓๕ บาท ๘ สตางค์ จึงซื้อที่ดินปลูกบ้าน ๓ แปลง ราคา ๓๗๓๘ บาท ๖๘ สตางค์ นายแดงมีเงินสตติคตัวในเวลานั้นเท่าไร ?
๔๐. นายแดงซื้อข้าวเปลือกมาต้นเงิน ๘๖๕ บาท ๕๐ สตางค์ ได้ข้าวเปลือก ๓๕ เกวียน ๓ บัน ๓๐ ตี ๒๔ ทะนาน จึงขายข้าวเปลือกไปทั้งหมดเป็นเงิน ๘๓๔ บาท ๒๕ สตางค์ นายแดงจะมีกำไรเท่าไร ?

คุณมาตรา

การคุณเลขนมาตรา ทำอย่างเดียวกับการคุณเลขสามัญ ฉะนั้นแต่จะต้องคุณเป็นจำนวนๆ ไป และทำจากจำนวนที่เป็นมาตราต่ำไปหามาตราสูง เมื่อคุณได้ผลจากมาตราต่ำแล้ว ให้ทอนขึ้นไปหามาตราสูงทุกคราวไป ครั้นแล้วจึงคุณมาตราสูง และเอาผลที่ทอนได้จากมาตราต่ำมารวมเข้าด้วย ทำเช่นนั้นทุกจำนวนต่อไป จนถึงผลสำเร็จทุกมาตรา

อนึ่งถ้าตัวคุณมีจำนวนเลขมาก ๆ ให้ใช้วิธีแบ่งคุณที่ละตัว เช่น
ถ้าจะเอา ๘๖ ไปคูณ ให้เอา ๘๒ คูณก่อน ครั้นแล้วจึงเอา ๘ คูณ
อีกครึ่งหนึ่ง จำนวนเลขที่คุณได้ก็มีผลอย่างเดียวกับที่เอา ๘๖ ไปคูณ
ครึ่งเดียว เพราะ $๘๒ \times ๘ = ๘๖$ เว้นแต่แบ่งตัวคุณไม่ออก เช่น ๘๘
จึงต้องเอาไปคูณทั้งจำนวนครึ่งเดียว

ตัวอย่างที่ ๑ จงคูณ ๕ กม. ๓ ยม. ๘ ม. ด้วย ๓๓				
วิธีทำ	กม.	ยม.	คม.	ม.
	๕	๓	๐	๘
				๓๓
	๕๗	๓	๘	๘
ตอบ	๕๗ กม. ๓ ยม. ๘ คม. ๘ ม.			

คำอธิบาย การคูณด้วย ๓๓ ใช้คูณครึ่งเดียวได้ เพราะ
๓๓ เป็นเลขจำนวนน้อย ผู้ศึกษาที่คงจะจำสูตรคูณได้ตลอดแล้ว การ
คูณครึ่งแรกได้ ๘๘ ม. ทอนเป็น ๘ คม. คงไว้ที่หลัก ม. เพียง
๘ ม. เอา ๓๓ คูณ ๐ คม. ได้ ๐ รวมกับที่ทอนมาจึงได้ ๘ คม.
เอา ๓๓ คูณ ๓ ยม. ได้ ๓๓ ยม. ทอนไปหลัก กม. ได้ ๓ กม.
คงไว้ที่หลัก ยม. ๓ เป็น ๓ ยม. ในที่สุดเอา ๓๓ คูณ ๕ กม. ได้
๕๕ กม. รวมกับตัวทอนเป็น ๕๗ กม.

วิธีทอนหลักมาตราต่ำไปหามาตราสูง ทำวิธีเดียวกันกับการ

ทอนมาตราค่าไปหามาตราสูงในวิธีขบถมาตรา ตามที่ผู้ศึกษาเคย
เรียนมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๒ เรือดำหนึ่งบรรทุกข้าวเปลือกได้ ๖ เกวียนหลวง
๓ บั้นหลวง ๕๐ ตัดหลวง ๕ ทะนานหลวง เรือ ๘๐ ถ้าจะบรรทุก
ได้เท่าไร ?

วิธีทำ

ตัวคูณ $๘๐ = ๓๒ \times ๔$

กว.	บ.	ต.	ท.
๖	๓	๕๐	๕
			๓๒
๘๒	๓	๓๓	๐
			๔
๖๖๒	๓	๓๔	๐

ตอบ ๖๖๒ เกวียนหลวง ๓ บั้นหลวง ๓๔ ตัดหลวง

คำอธิบาย ตามตัวอย่างนี้ใช้มาตราดวงหลวง จึงต้องคิด
๒๐ ทะนานหลวงเป็น ๓ ตัดหลวง และ ๕๐ ตัดหลวงเป็นบั้นหลวง
การคูณควรเอา ๔ คูณก่อน เพราะเป็นจำนวนน้อย แต่นี้ทำให้ดู
ให้เห็นว่าจะเอาตัวไหนคูณก่อนก็ได้

ตัวอย่างที่ ๓ ชายคนหนึ่งหาเงินได้ ๕ ปอนด์ ๖ ชิลลิง ๘ เป็นเงิน
๒ ฟาร์ซิง ชาย ๘๘ คนจะหาเงินได้เท่าไร ?

วิธีทำ	ปอนด์	ซัดถึง	เป็นนี้	ฟาร์ซิง
	๔	๖	๗	๒
				๑
	๓๗	๓๑	๗	๒
				๓๓
	๔๒๗	๓๕	๓๐	๒

ตอบ หาเงินได้ ๔๒๗ ปอนด์ ๓๕ ซัดถึง ๓๐ เป็นนี้ ๒ ฟาร์ซิง

คำอธิบาย จำนวน ๑๑ ใช้วิธีแบ่งคูณได้ และตามปกคัมภีร์
เขาเลขจำนวนน้อย เช่น ๑ คูณก่อนเลขจำนวนมาก คือ ๓๓ เสมอ
อนึ่ง การคูณเลขมาตรา คูณได้ทุกมาตรา ได้ทำตัวอย่างให้ดู
เพียง ๒-๓ มาตราเท่านั้น มาตราอื่นๆนอกนี้ไม่ได้ทำตัวอย่างให้ดู
แต่ถ้าเข้าใจวิธีทำเพียง ๒-๓ มาตราแล้ว ก็ด้ามารถำคูณมาตรา
อื่นๆออกจากรนได้.

แบบฝึกหัดที่ ๕

(คิดในใจ)

๑. ๓ เมตร × ๓๕ เป็นกี่เมตร ?
๒. ๗ บาท ๓๒ สตางค์ × ๘ เป็นเท่าไร ?
๓. ๓๒ ดิทร × ๓ เป็นกี่เคคาติครกัดิคร ?

๔. ๔๓ บาท $\times$ ๓๒ เป็นกี่กiloบาท ?
๕. ๓ ฟุต ๓๐ นิ้ว $\times$ ๖ เป็นกiloฟุตกิโลนิ้ว ?
๖. ๗ ค็อกกิม $\times$ ๓๐ เป็นกิโลกิโลค็อก ?
๗. ๓๐ ดีคัลดวง $\times$ ๕ เป็นกิโลบิลดวง ?
๘. ใบชา ๗ ห่อ ๆ ละ ๒๓๓ กรัม เป็นกิโลกรัม ?
๙. คน ๓ คนกินข้าวหมดคนละ ๕๐ ชั่งจัน เป็นข้าวทั้งหมดกี่หาบ
กิโลจัน ?
๑๐. เดินทางวันละ ๖ ชั่วโมง ๒๐ นาที เดินอยู่ ๓๒ วัน จะเป็น
เวลายานเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒

๑. จงคูณ ๒๐๘ บาท ๓๕ สตางค์ ด้วย (๑) ๕, (๒) ๘, (๓) ๑๒,
๒. จงคูณ ๕๓๗ บาท ๘ สตางค์ ด้วย (๑) ๖, (๒) ๘, (๓) ๑๐
๓. จงคูณ ๘๒ ปอนด์ ๓๐ ชิลลิง ๕ เพนนี ด้วย ๓๕๓
๔. จงคูณ ๘๖ บาท ๓ สตางค์ ด้วย ๓๐๗
๕. จงคูณ ๕๐ หลา ๒ ฟุต ๘ นิ้ว ด้วย ๓๐, ๓๕ และ ๔๒
๖. จงคูณ ๕๘ หลา ๒ ฟุต ๘ นิ้ว ด้วย ๗๗ และ ๑๑๒
๗. รถไฟกระบวนหนึ่งมีรถพ่วง ๘ คัน รถพ่วงคันหนึ่งบรรทุกข้าว

- เปลือกโต ๓๕ เกวียนหลอด ๓๕ ตัดหลอด ๓๖ ทะนานหลอด
รดไฟกระบวนนั้นบรรทุกข้าวเปลือกได้เท่าไร ?
๑๗. เรือลำหนึ่งบรรทุกข้าวสารได้ ๓๓๕ หาบ ๕๐ ชั่ง ๖ ตำลึง เรือ
ขนาดเดียวกัน ๗๖ ลำจะบรรทุกข้าวสารได้เท่าไร ?
๑๘. เชือกท่อนหนึ่งยาว ๕ ม. ๑ คม. ๒ ซม. ๗ มม. เชือก
๒๒๘ ท่อนวางต่อกันเข้าจะยาวเท่าไร ?
๑๙. ขนหมักกรอบหีบหนึ่งหนัก ๒ กก. ๕ ก. ๘ มก. ถ้าขนหมัก
๖๕๕ หีบจะหนักเท่าไร ?
๒๐. จงคูณ ๗๖๐ ถ. ๓ คต. ๒ มถ. ด้วย ๗๖๘
๒๑. โหลธวามาศใหญ่โหลหนึ่งจุ ๓๓ คต. ๕ ชต. ๓ มถ. ต้อง
การซื้อธวามาศ ๗๓๐ โหล จะได้ธวามาศเท่าไร ?
๒๒. รถยนต์วิ่งได้ชั่วโมงละ ๓๒ กม. ๕ ซม. ถ้าวิ่งอยู่นาน ๗๕๒
ชั่วโมง จะได้ทางไกลเท่าไร ?
๒๓. เดินทางได้วันละ ๓๗๐ เส้น ๓๖ วา ๒ ศอก เดินอยู่ ๗๒ วัน
จะได้ทางไกลเท่าไร ?
๒๔. ขายพริกไทย ๕๖ หาบ ๆ ละ ๕ บาท ๗๐ สตางค์ ครั้นแล้วเอา
ไปซื้อน้ำตาลทรายเสีย ๓๐ หาบ ๆ ละ ๕ บาท ๕๐ สตางค์ จะ
เหลือเงินอีกเท่าไร ?
๒๕. นักเรียนชั้นหนึ่งเฉลี่ยอายุได้คนละ ๗ ปี ๖ เดือน ๓๒ วัน นักเรียน
ทั้งหมด ๓๒ คนจะมีอายุรวมกันได้เท่าไร ?

๓๗. โรงสีแห่งหนึ่งสีข้าวเปลือกได้วันละ ๒๕ เกวียนหลอด ๑ มั่น
หลอด ๓๐ สักหลอด ๑๕ ทะนานหลอด สี่อยู่นาน ๑ เดือน
๑๕ วันจะได้ข้าวเท่าไร ?
๓๘. ที่ดินบางแห่งในกรุงเทพฯ ๑ ตารางวาละ ๒ ชั่ง ๓๐ ตำลึง หรือ
ไร่ ๑๓๕ ตารางวา ครั้นแล้วขายไปเป็นเงิน ๘๐๓ ชั่ง ๓๒ ตำลึง
จะได้กำไรเท่าไร ?
๓๙. พ่อค้าซื้อผ้าสักหลาด ๘๖ หลา ราคาหลาดละ ๒ ร้อยถึง ๘ เป็นนี้
๒ ฟาร์ ชั่ง ขายหลาดละ ๓ ร้อยถึง ๓ เป็นนี้ จะได้กำไรเท่าไร ?
๔๐. ชาย ๖ คนทำงาน ๒๘๐ วันในเวลา ๓ ปี ได้รับค่าจ้างรายวัน
คนหนึ่งวันละ ๒ บาท ๓๕ สตางค์ จะเป็นเขาหาเงินได้ทั้งสิ้น
เท่าไร ?

หรรมาตรา

การหารเลขมาตรา ทำอย่างเดียวกับวิธีหารเลขสามัญ แต่
ต้องทำที่ละจำนวนจากมาตราสูงไปหามาตราต่ำ เช่นหารชั่งก่อน
ตำลึงเป็นต้น

ถ้าตัวหารมีจำนวนเลขมาก ให้ใช้หารอย่างหารแบ่ง เช่น
ถ้าจะหารด้วย ๒๖ ให้แยก ๒๖ ออกเป็น $๒ \times ๑๓ = ๒๖$ เอาเลข
จำนวนน้อย คือ ๒ หารก่อน ๑๓

ตัวอย่างที่ ๑ หาร ๖๗ ทศ ๘ บาท ๓ ถึง ๘ สตางค์ด้วย ๒๖

วิธีทำ

คัพหาญ ๒๒ = ๒ X ๑๑

୧) ପଦ ୩. ଶ ୧୧. ଶ ୧୨. ଶ ୧୩.

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = \frac{1}{2}$

60

ตอบ ๒ ทศ ๖ บาท ๘ สตางค์

คำอธิบาย การหารแบ่ง ใช้วิธีหาเลขจำนวนน้อยหารก่อน
เช่นเดียวกับวิธีคูณ

การหาร ถ้าหารมาตราไหนไม่ได้ ให้กระจายลงเป็นมาตราต่ำ
 เอาไปรวมกับมาตราต่ำที่มีอยู่แต่เดิม แล้วจึงหารเป็นลำดับต่อไป
 จนกว่าจะหารหมดทุกหลักมาตรา

ตัวอย่างที่ ๒ จงหา $\sin 2\theta$ $\cos 2\theta$ $\tan 2\theta$ $\cot 2\theta$ $\sec 2\theta$ $\csc 2\theta$
๖ นว ด้วย ๗๔

๖๕๐
วิธีทำ

๕ ไมล์ ๓๕ หก ๒ ฟุต ๖ นิ้ว

๗๘) ๓๓๖ ไมล์ ๓๓๗๓ หลา ๒ ฟุต ๖ นิ้ว

৯৭৬

बद

১৮৬৫

404

စာမျက်နှာ
၈၈၄

১৪৭

৬০৬

58

ਅੰਤ

ଉତ୍ତର

๓ ฟุต

214

३६६

44

คอบ ๕ ไมล์ ๓๕ หลา ๒ ฟุต ๖ นิ้ว

คำอธิบาย ตัวหาร ๗๗ แยกไม่ออก จะหารอย่างวิธีหารแบ่งไม่ได้ จึงต้องทำอย่างหารยาว ในเวลาหารกระจายมาตรวจตามลำดับ ถ้ามาตราไหนหารได้ก็หารไป แต่ถ้าหารไม่ได้ต้องกระจายลงเป็นมาตราต่ำไปรวมกับจำนวนเลขในมาตราต่ำ ครั้นแล้วหารต่อไป เมื่อหารไม่ได้ก็กระจายลงไปอีก จนกว่าจะถึงมาตราหลักที่ค่าที่สุด

ตัวอย่างที่ ๓ หาร ๓๗๒๒ ปอนด์ ๓๕ ชิลลิง ด้วย ๒๔

วิธีทำ

$$๒๔ = ๔ \times ๖$$

๔) ๓๗๒๒ ปอนด์ ๓๕ ชิลลิง ๐ เป็นนี้

$$\begin{array}{r} ๖ \overline{) ๔๓๐} \quad ๓๓ \quad ๖ \\ \underline{๓๓} \quad ๓๕ \quad ๗ \end{array}$$

ตอบ ๗๓ ปอนด์ ๓๕ ชิลลิง ๗ เป็นนี้

คำอธิบาย ตัวหาร ๒๔ แยกได้หลายอย่าง เช่น เป็น ต้น ว่า

$๒๔ = ๒ \times ๒ \times ๒ \times ๓$, หรือ ๒×๓๒ , หรือ ๓×๘ , หรือ ๔×๖ แต่จำนวน ๔×๖ เป็นจำนวนที่พอจะใช้หารแบ่งได้ง่าย จึงต้องหารตามตัวอย่างนี้

อนึ่งการหารเลขมาตราหารได้ทุกมาตรา ได้ทำตัวอย่างให้ดูเพียง ๓ ตัวอย่างเท่านั้น แต่ถ้าเข้าใจวิธีหารตามตัวอย่างนี้แล้ว ก็สามารถทำหารมาตราอื่น ๆ ได้ทุกมาตรา

แบบฝึกหัดที่ ๗

(คิดในใจ)

๑. ๓๓ ๖ ๒ หัก $\div$ ๖ เป็นเท่าไร ?
๒. ๓ ปอนด์ ๓ ชิลลิง หักด้วย ๔ เป็นเท่าไร ?
๓. ๓ สัปดาห์ ๓๖ ๓๖ ๓๖ $\div$ ๕ เป็นเท่าไร ?
๔. ๓ ไมล์ $\div$ ๓๓ เป็นกี่ทศนิยม ?
๕. ๖ ดิทร :— ๓๒ เป็นกี่เซซิตร ?
๖. แบ่งเงิน ๓๒ ชิลลิง ๘ เป็นให้เด็ก ๘ คน จะได้รับคนละเท่าไร ?
๗. ข้าวเปลือก ๓ สัปดาห์ ๓๐ ๓๐ ๓๐ ๓๐ แบ่งออกเป็น ๘ ส่วน จะได้ส่วนละเท่าไร ?
๘. เงิน ๓๓ บาท ๒๘ สตางค์ แจกให้เด็ก ๘ คน จะได้รับคนละเท่าไร ?
๙. เชือกยาว ๘๐ เมตร ตัดออกเป็น ๕ ท่อน ๆ ละเท่า ๆ กัน จะยาวท่อนละเท่าไร ?
๑๐. แบ่งน้ำตาลทราย ๓ ชั่ง ๓๖ ตำลึง ออกเป็น ๓๒ ห่อ ๆ ละเท่า ๆ กัน จะหนักห่อละเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๙

๑. จงหาร ๗ กม. ๒ ซม. ๕ คม. ๕ ม. ๕ คม. ๓ ซม. ๕ มม.
ด้วย ๓๕
๒. จงหาร ๓ กก. ๕ ชก. ๕ คชก. ๘ ดก. ๒ ชก. ๔ มก. ด้วย
๓๖
๓. จงหาร ๓๒ กก. ๓ ชก. ๘ คชก. ๖ ด. ๘ คด. ด้วย ๖๓
๔. จงแบ่ง ๕๖๗๘ กม. ๗ ซม. ออกเป็น ๓๒ ส่วน ให้ได้ส่วนละเท่า ๆ กัน
๕. จงแบ่ง ๒๕๗ ไมล์ ๕๓๐ หลา ออกเป็น ๔๕ ส่วนเท่า ๆ กัน
๖. ถนนสายหนึ่งยาว ๕๗๓ ไมล์ ๓๓๗๐ หลา ๒ ฟุต ๒ นิ้ว รถยนต์คันหนึ่งวิ่งตลอดทางนี้ในเวลา ๒๓ ชั่วโมง ถ้าวิ่งได้คิดเฉลี่ยวันละเท่า ๆ กัน จะวิ่งได้วันละเท่าไร ?
๗. เงิน ๓๓๕๘ ปอนด์ ๓ ชิลลิง ๕ เป็นนี้ แบ่งให้แก่กรรมกร ๓๕ คน จะได้วันละเท่าไร ?
๘. โรงเรียนแห่งหนึ่งมีนักเรียน ๓๒๕ คน เก็บค่าเล่าเรียนได้ ๓๗๘๓ ปอนด์ ๕ ชิลลิง จะเป็นเก็บเงินค่าเล่าเรียนจากนักเรียนคนละเท่าไร ?
๙. ชายผ้าแพรไป ๕๖ ม้วน ได้กำไรรวมทั้งสิ้น ๓๗๘ ปอนด์ ๓ ชิลลิง จะเป็นได้กำไรม้วนละเท่าไร ?
๑๐. รถจักรยาน ๗๕๖ คัน คิดเป็นเงิน ๓๒๗๐๓ ปอนด์ ๓ ชิลลิง ๘ เป็นนี้ ค้าการซื้อสัก ๓ คันจะให้เงินเราเท่าไร ?

๓๓. มีเงินอยู่ ๖๗๓ บาท ๘๔ สตางค์ แบ่งให้ลูกจ้าง ๘๔ คน จะได้รับคนละเท่าไร ?
๓๔. ชายคนหนึ่งหาเงินได้ ๕๓๔ บาท ๓๕ สตางค์ ในเวลา ๒ เดือน ๒๕ วัน จะเป็นชายคนไหนหาเงินได้คิดเฉลี่ยวันละเท่าไร ?
๓๕. ถนนสายหนึ่งยาว ๓๔ โยชน์ ๒๗๗ เส้น ๗ วา ๒ ศอก ชายคนหนึ่งเดินตลอดทางนี้ในเวลา ๓๕ วัน ๆ ละ ๕ ชั่วโมง อยากทราบว่าชายคนนั้นเดินทางได้ชั่วโมงละเท่าไร ?
๓๖. ที่ดินบางแห่งในกรุงเทพฯ ๑ แปลงหนึ่งราคา ๕๓๔๓๕ บาท มีพื้นที่ ๓๒๔ ตารางวา อยากทราบว่าที่ดินแปลงนี้ราคาตารางวาละเท่าไร ?
๓๗. เรือดำหนึ่งบรรทุกข้าวสารได้ ๑๔๖ กระสอบหนัก ๗๖๒ หาบ ๔๖ ชั่ง ๓๐ ตาลึง ข้าวสารหนักกระสอบละเท่าไร ?
๓๘. เรือขนาดเดียวกัน ๓๖ ลำ บรรทุกข้าวเปลือกได้ ๒๐๕ เกวียน หดง ๔๗ ตัดหดง อยากทราบว่าเรือลำเดียวบรรทุกข้าวเปลือกได้เท่าไร ?
๓๙. ยี่ง ๒๕ ยังมีข้าวเปลือก ๓๖๗ เกวียน ๒๕ ตัด ต้องการซื้อยี่งเดียวจะเป็นข้าวเปลือกเท่าไร ?
๔๐. โค ๔๕ ตัว ราคา ๒๕๖ ทศ ๕ บาท โคตัวเดียวราคาเท่าไร ?
๔๑. โรงเรียนแห่งหนึ่งมีนักเรียน ๓๕ คน รวมอายุได้ ๔๔๓ ปี ๓๓ เดือน อยากทราบว่านักเรียน ๑ คนอายุเฉลี่ยได้เท่าไร ?

๒๐. นาฬิกาเรือนหนึ่งใช้เวลา ๓ วันเดินช้าไป ๕๕ นาที ๕๘ วินาที
ถ้าในเวลาที่ ๓ ชั่วโมงจะเดินช้าไปนานเท่าไร ?

—๐—

แบบฝึกหัดที่ ๘

บวกลบคูณหารมาตรา

๑. ขายโคไป ๗ ตัว ๆ ละ ๓๗ บาท ๕ สตางค์ จึงเอาเงินจำนวน
นี้ไปซื้อม้า ๓ ตัว ๆ ละ ๔๒ บาท ๓๗ สตางค์ จะต้องเพิ่มเงิน
ให้เขาอีกเท่าไร ?
๒. คงเอาเงิน ๕๓ ปอนด์ ๒ ชิลลิง เป็นนี้, ๗๒ ปอนด์ ๘
ชิลลิง ๘ เป็นนี้ และ ๔๒ ปอนด์ ๓๗ ชิลลิง ๓ เป็นนี้ ออก
เสียจาก ๒๐๐ ปอนด์ถ้วน
๓. ชายคนหนึ่งมีเงินอยู่ ๔๐๐ ปอนด์ ต้องใช้หนี้รายแรก ๓๗
ปอนด์ ๕ ชิลลิง ๘ เป็นนี้ รายที่สอง ๔๒ ปอนด์ ๓๕ ชิลลิง
๗ เป็นนี้ รายที่สาม ๓๔๒ ปอนด์ ๓๗ ชิลลิง ๖ เป็นนี้ จะ
เหลือเงินอีกเท่าไร ?
๔. แบ่งเงิน ๒๕ บาท ๗๓ สตางค์ ให้แก่คนสองคน ให้คนแรก
ได้รับ ๒ เท่าของคนที่สอง จะได้ส่วนแบ่งคนละเท่าไร ?
๕. เมื่อแจกเงินให้ลูกจ้าง ๓๗ คน ๆ ละ ๓๗ บาท ๓๕ สตางค์แล้ว
ยังเหลือเงินอยู่อีก ๓๓๕ บาท ๔๕ สตางค์ เดิมมีเงินเท่าไร ?

๖. พ่อค้าคนหนึ่งขายลูกสุกรไป ๒๕๒ ตัว ๆ ละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ครั้นแล้วเอาเงินไปซื้อกระบือ ๑๔ ตัว ๆ ละ ๒๗ บาท ๕๐ สตางค์ และโค ๓๓ ตัว ๆ ละ ๒๒ บาท ๒๕ สตางค์ จะยังขาดเงินอีกเท่าไร ?
๗. ชายคนหนึ่งใช้จ่ายเงินในเดือนหนึ่งเป็นค่าเช่าบ้าน ๓๗ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าอาหาร ๓๐๓ บาท ค่าเสื้อผ้า ๔๓ บาท ๕๐ สตางค์ และค่าเบ็ดเตล็ด ๓๕ บาท ถ้ามีเงินอยู่ ๘๕๕๐ บาท จะใช้จ่ายได้นานเท่าไร ?
๘. ชาย, หญิงและเด็กมีจำนวนคนเท่ากัน หาเงินได้รวมกัน ๒๕๘ บาท ๘ บาท ๗๕ สตางค์ ในเวลา ๕ สัปดาห์ ถ้าชายหาได้คนละ ๓ บาท ๗๕ สตางค์ หญิงหาได้คนละ ๒ บาท ๗๕ สตางค์ และเด็กหาได้คนละ ๑ บาท ๗๕ สตางค์ต่อวัน จะมีชาย, หญิง และเด็กมารับพอกจะกี่คน ?
๙. ข้าวเปลือกหาบละ ๓ บาท ๒๐ สตางค์ กี่หาบ ? จึงจะแลกไหมขัดได้ ๘ บาท ๒๐ สตางค์ ได้ ๘๔ ข้าง
๑๐. ชาย ๒ คนมีเงินรวมกัน ๘๓ ปอนด์ ๓๘ ชิลลิง ๔ เป็นนี้ ถ้าคนหนึ่งมีมากกว่าอีกคนหนึ่งอยู่ ๓ ปอนด์ ๘ ชิลลิง ๖ เป็นนี้ ชายคนไหนมีเงินคนละเท่าไร ?
๑๑. ถักรถจักรยาน คันหนึ่งวัดโดยรอบยาว ๘๘ และ ๘๔ นิ้ว ตามลำดับ ถ้ารถคันนี้คลอศทางยาว ๓๓๕ หลา ๒ ฟุต ๘ นิ้ว จะหมุนกี่รอบ ?

๓๒. มีค่าทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้บุตร ๓ คน ๆ ละเท่า ๆ กัน ถ้า
ทรัพย์สินมีราคา รวมทั้งสิ้น ๕๕๕ ซึ่ง ๓๓ คำตั้ง จะได้รับ
ทรัพย์สินถูกยกคนละเท่าไร ?
๓๓. ชายคนหนึ่งแจวเรือได้ ๓๒ ครั้งในเวลา ๓ นาที ถ้าในเวลา ๔
นาทีแจวได้ทางไกล ๕๔๔ หลา ๓ ฟุต อยากทราบว่าแจว
ครั้งหนึ่งได้ทางไกลเท่าไร ?
๓๔. ถนนสายหนึ่งยาว ๘๘ เส้น ๓๕ วา ถ้าจะปักหลักกับระยะทาง
๕ วาต่อ ๓ หลก จะต้นไม้กี่หลัก ?
๓๕. ในหมู่บ้านหนึ่งมี ๘๐ ครัวเรือน มีข้าวเปลือกครัวเรือนละ ๓
ยั่ง ๆ ละ ๔ เกวียน ๓ บัน ๒๐ ดัต ๓๕ ทะนาน ในหมู่บ้านนั้นมี
ข้าวเปลือกอยู่เท่าไร ?
๓๖. เดิมมีข้าวเปลือกอยู่ ๕๐ เกวียนหลอด ๓ บันหลอด ๓๐ ดัต
หลอด ๓๖ ทะนานหลอด ขายไปเสีย ๓๖ เกวียนหลอด ๓ บัน
หลอด ๔๒ ดัตหลอด ๓๘ ทะนานหลอด จะเหลือข้าวเปลือก
อีกเท่าไร ?
๓๗. ด้ายดกโครตยาว ๗๓ ไมล์ ๗๓๕ หลา ถ้าจะปักเสา
โครตให้มีระยะห่างกันต้นละ ๘๘ ฟุตจนตลอดหัวดทั้งหมดนี้
จะต้นเสาโครตกี่ต้น ?
๓๘. ถนนสายหนึ่งยาว ๒๔๐ กม. ลาดยางแล้วยาว ๓๘๘ กม.
เสียค่าโดยสารในถนนที่ลาดยางแล้วกี่ลิเมตร ละ ๕ สตางค์

แต่ถ้าโดยสารตลอดทางนี้เสียค่าโดยสาร ๓๒ บาท ๕๒ สตางค์
 ขยาดทราบว่าคุณยังไม่ได้จ่ายค่า คิดค่าโดยสารกัน
 อย่างไร ?

๓๘. ในการ ก่อสร้างทาง รถไฟ สาย หนึ่ง ซึ่งยาว ๖๗ กม. ๕๐๐ ม.
 ทำการวางรางได้วันละ ๒ กม. ๓๗๗ ม. ทำตลอดเดือน
 ตุลาคมจะเหลือทางยาวเท่าไร ?
๓๙. เรือรบดำหนึ่งแล่นได้ชั่วโมงละ ๓๗ นอต ถ้ามันออกหนึ่งกิโลเป็น
 ทางไกล ๒๐๒๖ หลา ๒ ฟุต ในเวลา ๓ วันจะแล่นได้ทางไกล
 เท่าไร ?

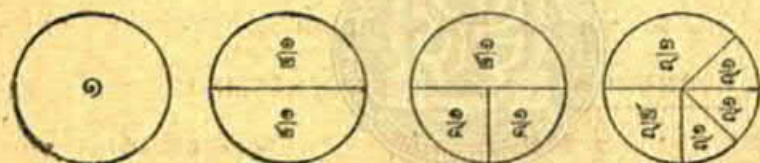
เศษส่วนเบื้องต้น

เมื่อเลขจำนวนใดเขียนเป็นจำนวนเต็มของหน่วยพอดี เลข
 จำนวนนั้นเรียกว่า จำนวนเต็ม เช่น ถ้าเขา ๓ บาทเป็นหน่วย จำนวน
 ๓, ๕, ๑๒ บาทก็เป็น ๓ เท่า, ๕ เท่า หรือ ๑๒ เท่าของหน่วยพอดี

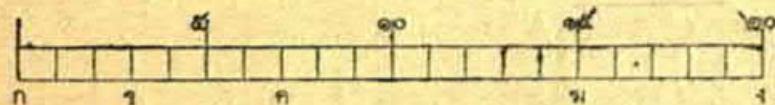
เมื่อหน่วยใดแบ่งออกเป็นหลายส่วนเท่า ๆ กัน แต่ต้องการเพียง
 ส่วนเดียวหรือหลายส่วนของหน่วยนั้น เรียกว่า “เศษส่วน” เช่น
 ถ้าแบ่ง ๓ บาทออกเป็น ๔ ส่วนเท่า ๆ กัน ก็จะได้เป็นส่วนละ ๓ สตางค์
 พอดี ดังนั้น ๒ ส่วนใน ๔ ของบาทก็เท่ากับ ๒ สตางค์ ๓ ส่วนใน ๔
 ของบาทเท่ากับ ๓ สตางค์ และ ๔ ส่วนใน ๔ ของบาทเท่ากับ ๔ สตางค์
 ก็คือ ๓ บาทพอดี เขียนเป็นเศษส่วน ดังนี้

$$\begin{array}{l|l} \frac{1}{2} \text{ ของบาท} = ๓ \text{ ดั๋ง} & \frac{1}{4} \text{ ของบาท} = ๓ \text{ ดั๋ง} \\ \frac{2}{4} \text{ ของบาท} = ๒ \text{ ดั๋ง} & \frac{4}{8} \text{ ของบาท} = ๔ \text{ ดั๋ง หรือ } ๓ \text{ บาท} \end{array}$$

ถ้าไม่ใช้บาทเป็นหน่วย เปลี่ยนใช้ผลส้มเป็นหน่วย แบ่งครึ่ง
ผลส้มออกเป็น ๒ ซีก แต่ละซีกเรียกว่า $\frac{1}{2}$ ของส้มผลนั้น หรือถ้า
แบ่งผลส้มออกเป็น ๔ ส่วนเท่า ๆ กัน ส่วนหนึ่ง ๆ เรียกว่า $\frac{1}{4}$ ของ
ส้มผลนั้น ในทำนองเดียวกัน ถ้าแบ่งผลส้มออกเป็น ๘ ส่วนเท่า ๆ กัน
แต่ละส่วนต่างก็เป็น $\frac{1}{8}$ ของส้มผลนั้น ๒ ส่วนเป็น $\frac{2}{8}$ ๓ ส่วนเป็น $\frac{3}{8}$
๔ ส่วนเป็น $\frac{4}{8}$ ๕ ส่วนเป็น $\frac{5}{8}$ ๖ ส่วนเป็น $\frac{6}{8}$ ๗ ส่วนเป็น $\frac{7}{8}$ และ ๘
ส่วนเป็น $\frac{8}{8}$ หรือจำนวน ๑ ของส้มผลนั้น ดังรูปแสดงต่อไปนี้

เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น จะขอยกตัวอย่างการ
แบ่งหน่วยออกเป็นหลายส่วน ในเมื่อเศษส่วนมีจำนวนเดรมากขึ้น
ดังรูปแสดงต่อไปนี้

ให้เส้น ก ง เป็นหน่วยที่กำหนดให้ แบ่งเส้นตรง กง ออก
เป็น ๒๐ ส่วนเท่า ๆ กัน แต่ละส่วนเรียกว่า เศษหนึ่งส่วนยี่สิบของ
หน่วย ก็คือ $\frac{1}{20}$ ของหน่วย ดังนั้น ก ข, ก ค, ก ง, ซึ่งนับ
ได้เป็น ๓, ๗, ๑๕ ส่วน ก็เรียกว่า เศษ ๓ ส่วนยี่สิบ เศษ ๗ ส่วน
ยี่สิบ และเศษ ๑๕ ส่วนยี่สิบของหน่วยตามลำดับ ก็คือ ๓ ส่วนใน ๒๐
๗ ส่วนใน ๒๐ และ ๑๕ ส่วนใน ๒๐ นั้นเอง เขียนเป็นจำนวนเศษได้
ดังนี้ $\frac{3}{20}, \frac{7}{20}, \frac{15}{20}$ อ่านว่าเศษ ๓ ส่วน ๒๐, เศษ ๗ ส่วน ๒๐ และ
เศษ ๑๕ ส่วน ๒๐ ตัวเลขที่อยู่บนเส้นขีดเรียกว่า “เศษ” ตัวเลข
ที่อยู่ใต้เส้นเรียกว่า “ส่วน” ตามธรรมชาติเศษย่อมน้อยกว่าส่วน
แต่ถ้าเศษเท่ากับส่วน เศษส่วนจำนวนนั้นก็กลายเป็นจำนวนเต็มไป
เช่น $\frac{4}{2} = ๒, \frac{5}{1} = ๕, \frac{20}{20} = ๑$ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๑ $\frac{4}{5}$ ของบาทเป็นเงินกี่สตางค์?

วิธีทำ $\frac{4}{5}$ ของบาท = ๑๐๐ สตางค์
 $\frac{4}{5}$ ” = $๑๐๐ \div 5 = ๒๐$ ”

ตอบ ๒๐ สตางค์

คำอธิบาย เงิน ๑ บาทแตกเป็นสตางค์ได้ ๑๐๐ สตางค์ แบ่ง
๑๐๐ สตางค์ ออกเป็น ๕ ส่วน ๆ ละเท่า ๆ กัน จึงต้องเอา ๕ หัก

ตัวอย่างที่ ๒ $\frac{3}{4}$ ของเงิน ๔๕ บาท เป็นเงินเท่าไร?

วิธีทำ

$$\frac{๑}{๑} = \text{เงิน } ๔๕ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๑} = \text{,, } ๔๕ \div ๑ = ๔๕ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๑} = \text{,, } ๔๕ \times ๑ = ๔๕ \text{ ,,}$$

ตอบ เป็นเงิน ๔๕ บาท

คำอธิบาย เงิน ๔๕ บาทเป็นหน่วยหนึ่ง แบ่งเงินหน่วยหนึ่ง ออกเป็น ๑ ส่วนเท่า ๆ กัน จึงต้องเอา ๑ ไปหารได้ส่วนละ ๔๕ บาท เมื่อต้องการหา ๑ ส่วน จึงต้องเอา ๑ ไปคูณเป็น $๔๕ \times ๑ = ๔๕$ บาท

ตัวอย่างที่ ๓ $\frac{๓}{๑}$ ของเงินจำนวนหนึ่งเป็นเงิน ๕๓ บาท เงินจำนวนนั้นมีเท่าไร ?

วิธีทำ

$$\frac{๓}{๑} \text{ ของเงินจำนวนหนึ่งเป็นเงิน } ๕๓ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๑} \text{ ,, } ๕๓ \div ๓ = ๑๗ \text{ ,,}$$

$$\frac{๑}{๑} \text{ ,, } ๑๗ \times ๓ = ๕๑ \text{ ,,}$$

ตอบ เป็นเงิน ๑๗ บาท

คำอธิบาย ในเบื้องต้นเงินจำนวนหนึ่งมีอยู่เท่าไรแน่ ยังไม่ทราบ ๆ แต่ว่าเมื่อแบ่งเงินจำนวนนั้นออกเป็น ๑ ส่วนแล้ว ๓ ส่วน คิดเป็นเงิน ๕๓ บาท อยากทราบว่ามีส่วนละเท่าไร จึงต้องเอา ๓ ไปหารได้ส่วนละ ๑๗ บาท เมื่อต้องการหาเงินจำนวนหนึ่งทั้งหมดจึงต้องเอา ๑ ไปคูณ ได้ $๑๗ \times ๓ = ๕๑$ บาท

แบบฝึกหัดที่ ๑๐

(คิดในใจ)

๑. ๓ บาทเป็นเศษส่วนเท่าไรของตำตัง?
๒. ๕ ตำตังเป็นเศษส่วนเท่าไรของ ๓ ชั่ง?
๓. ๗ บาทเป็นเศษส่วนเท่าไรของ ๓ ทศ?
๔. ๓๘ สตางค์เป็นเศษส่วนเท่าไรของ ๓ ตำตัง?
๕. ๓๘ นิ้วเป็นเศษส่วนเท่าไรของ ๓ ศอก?
๖. $\frac{๓}{๒๐}$ ของ ๓ ทศ เป็นเงินเท่าไร?
๗. เศษสามส่วนห้าของ ๓ ตำตังเป็นเงินเท่าไร?
๘. $\frac{๓}{๓๒}$, $\frac{๗}{๓๒}$, $\frac{๓๓}{๓๒}$, $\frac{๓}{๓๒}$ ของ ๓ หลาเป็นกนวน?
๙. $\frac{๓}{๖}$, $\frac{๓}{๓๒}$, $\frac{๓}{๓}$, $\frac{๓}{๕}$, $\frac{๗}{๓๒}$ ของวันเป็นกี่ชั่วโมง?
๑๐. $\frac{๓}{๒}$, $\frac{๓}{๓}$, $\frac{๓}{๕}$, $\frac{๓}{๕}$, $\frac{๓}{๖}$ ของขีดถึงเป็นกี่เส้น?

—๐—

แบบฝึกหัดที่ ๑๑

๑. $\frac{๓}{๖}$ ของ ๘๘ เมตร เป็นกี่เมตร?
๒. $\frac{๓}{๖}$ ของเงิน ๓๘๐๖ บาทเป็นเงินเท่าไร?
๓. $\frac{๓}{๓๓}$ ของเงิน ๓ บาท ๘๕ สตางค์ เป็นกี่สตางค์?
๔. $\frac{๓}{๖}$ ของเงิน ๓๕๐ ชั่ง ๖ บาท เป็นเงินเท่าไร?
๕. $\frac{๓}{๓๓}$ ของเวลา ๕ ปี ๓ เดือน ๖ วัน เป็นเท่าไร?

๖. $\frac{5}{100}$ ของเงิน ๑๖๔๘ บาท เป็นเงินเท่าไร ?
๗. $\frac{1}{100}$ ของมะพร้าว ๓๘๐ ผล เป็นมะพร้าวกี่ผล ?
๘. $\frac{1}{100}$ ของทหาร ๗๘๒ คน เป็นทหารกี่คน ?
๙. $\frac{1}{100}$ ของนักเรียน ๓๔๓ คน เป็นนักเรียนกี่คน ?
๑๐. $\frac{5}{100}$ ของเงิน ๑๕ ทศ ๖ บาท เป็นเงินเท่าไร ?
๑๑. $\frac{1}{100}$ ของ ๕ เมตร ๔ เซนติเมตร เป็นกี่เซนติเมตร ?
๑๒. $\frac{1}{100}$ ของเงิน ๘ ปอนด์ ๕ ชิลลิง เป็นเงินเท่าไร ?
๑๓. $\frac{1}{100}$ ของทาง ๓๓๘ กิโลเมตร ๘๐ เมตร เป็นทางยาวเท่าไร ?
๑๔. $\frac{1}{100}$ ของเงิน ๓๐๓ ทศ ๔ บาท เป็นเงินเท่าไร ?
๑๕. $\frac{1}{100}$ ของ ๓๓๕ ปี ๖ เดือน เป็นเดือนนานเท่าไร ?
๑๖. $\frac{1}{100}$ ของแกะฝูงหนึ่งมี ๓๒๐ ตัว แกะฝูงนั้นมีกี่ตัว ?
๑๗. $\frac{1}{100}$ ของเงินจำนวนหนึ่งมี ๗๒๐ ปอนด์ เงินจำนวนนั้นมีเท่าไร ?
๑๘. $\frac{1}{100}$ ของเสื้อตัวหนึ่งราคา ๖ บาท ๒๐ สตางค์ เสื้อตัวนั้นราคาเท่าไร ?
๑๙. $\frac{1}{100}$ ของทหารกองพันหนึ่งมี ๓๐๐๓ คน ทหารกองพันนั้นมีกี่คน ?
๒๐. $\frac{1}{100}$ ของที่ดินแปลงหนึ่งราคา ๕๐๗ บาท ที่ดินแปลงนั้นราคาเท่าไร ?
๒๑. $\frac{1}{100}$ ของไร่กระเจาหนึ่งมีจำนวน ๓๘๐ ฟอง ไร่กระเจานั้นมีกี่ฟอง ?

๒๒. $\frac{5}{12}$ ของ ๑๗ ปี ๖ เดือน เป็นเวลานานเท่าไร ?
๒๓. $\frac{4}{15}$ ของราคาม้าตัวหนึ่งเป็นเงิน ๓๘๐๐ บาท นาม้าตัวนั้นราคาเท่าไร ?
๒๔. $\frac{3}{5}$ ของราคาม้าตัวหนึ่งเป็นเงิน ๓๐๘ บาท ๘๐ สตางค์ นาม้าตัวนั้นราคาเท่าไร ?
๒๕. $\frac{5}{7}$ ของราคาเรือดำหนึ่งเป็นเงิน ๕๓๕ บาท เรือดำนั้นราคาเท่าไร ?
๒๖. $\frac{6}{11}$ ของเงินของฉันทเป็นเงิน ๕ บาท ๓๖ สตางค์ ฉันทมีเงินเท่าไร ?
๒๗. $\frac{3}{11}$ ของทางระยะหนึ่ง ยาว ๒๕๘ เด็น ทางระยะนั้นยาวเท่าไร ?
๒๘. $\frac{2}{3}$ ของนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งมี ๖๕๕ คน โรงเรียนนั้นมีนักเรียนกี่คน ?
๒๙. $\frac{3}{11}$ ของชายคนหนึ่งเป็นเจตา ๘ ปี ๓ เดือน อยากทราบว่าชายคนนี้ได้เท่าไร ?
๓๐. $\frac{4}{11}$ ของราคารถยนต์คันหนึ่งเป็นเงิน ๖๕๘ บาท รถยนต์คันนั้นราคาเท่าไร ?

ตัวอย่างที่ ๔ $\frac{5}{7}$ ของเงิน ๓๐๕ บาท กับ $\frac{3}{11}$ ของเงิน ๓๔๓ บาท รวมกันเป็นเท่าไร ?

วิธีทำ $\frac{5}{7}$ = เงิน ๓๐๕ บาท

$$\frac{3}{11} = \text{,, } ๓๐๕ \div ๗ = ๓๕ \text{ บาท}$$

$$\frac{๑}{๒} = \text{เงิน } ๓๕ \times ๑ = ๔๕ \text{ บาท}$$

และ $\frac{๓}{๒} = \text{เงิน } ๓๔๓ \text{ บาท}$

$$\frac{๓}{๒} = \text{,, } ๓๔๓ \div ๓๓ = ๑๓ \text{ บาท}$$

$$\frac{๖}{๒} = \text{,, } ๑๓ \times ๖ = ๗๘ \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{รวมเงิน } ๔๕ + ๗๘ = ๑๒๓ \text{ บาท}$$

ตอบ รวมกันเป็นเงิน ๑๒๓ บาท

คำอธิบาย หาเงินที่ละครึ่ง หาได้แล้วจึงรวมกันเข้า

ตัวอย่างที่ ๕ พ่อค้าขายของโตวันละ $\frac{๕}{๖}$ ของเงิน ๓๕๕ บาท

ถ้าขายอยู่ ๓ สัปดาห์ จะได้เงินเท่าไร ?

วิธีทำ $\frac{๕}{๖} = \text{เงิน } ๓๕๕ \text{ บาท}$

$$\frac{๓}{๖} = \text{,, } ๓๕๕ \div ๕ = ๓๓ \text{ บาท}$$

$$\frac{๓}{๖} = \text{,, } ๓๓ \times ๓ = ๙๙ \text{ บาท}$$

ขาย ๓ สัปดาห์ ได้เงิน $๙๙ \times ๓ = ๒๙๗ \text{ บาท}$

ตอบ ได้เงิน ๒๙๗ บาท

คำอธิบาย หาจำนวนเงินอันแท้จริงที่ทำได้ใน ๓ วันก่อน
เมื่อต้องการทราบจำนวนเงินที่ทำได้ใน ๓ วันจึงต้องเอา ๓ ไปคูณ

ตัวอย่างที่ ๖ เด็กชายคนหนึ่งใช้เงินไป $\frac{๕}{๖}$ ของเงินของเขา

เหลือเงินอีก ๒๐ สตางค์ เด็กคนนั้นมีเงินอยู่เท่าไร ?

วิธีทำ เด็กชายมีเงินอยู่ ๓ หน่วยหรือ $\frac{๕}{๖}$ ของเงินของเขา

ใช้ไปคิดเป็นเศษส่วนได้ $\frac{๕}{๖}$ ของเงินของเขา ดังนั้นจึงเหลือเงินอยู่

$\frac{5}{5} - \frac{3}{5} = \frac{2}{5}$ ของเงินของเขา

เหลือ $\frac{2}{5}$ คิดเป็นเงิน ๒๐ สตางค์

“ $\frac{3}{5}$ “ “ “ $20 \div \frac{2}{5} = 50$ สตางค์

“ $\frac{5}{5}$ “ “ “ $50 \times 5 = 250$ สตางค์

ตอบ ได้เงิน ๒๕๐ สตางค์

คำอธิบาย หาคให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือว่า เงินทั้งหมดมีอยู่ ๕ ส่วน เมื่อใช้ไป ๓ ส่วนก็คือน้อย ๒ ส่วน ซึ่งคิดเป็นเงิน ๒๐ สตางค์ ดังนั้น ๒ ส่วนก็คือน้อย $20 \div \frac{2}{5} = 50$ และ ๕ ส่วนเป็น $50 \times 5 = 250$

๐-๖-๐

แบบฝึกหัดที่ ๑๒

๑. พี่มีเงิน $\frac{3}{5}$ ของ ๓๕ บาท น้องมีเงิน $\frac{1}{5}$ ของ ๓๕ บาท พี่และน้องมีเงินรวมกันเท่าไร ?
๒. โคดำมีราคา $\frac{2}{3}$ ของ ๙๕ บาท โคดำมีราคา $\frac{1}{3}$ ของ ๓๓๗ บาท เกวียนมีราคา $\frac{1}{5}$ ของ ๕๕ บาท โคเกวียนดำวันมีราคา รวมกันเท่าไร ?
๓. บิดาหาเงินได้ปีละ ๕๕๐ บาท บุตรหาเงินได้ปีละ $\frac{1}{5}$ ของบิดา บิดาหาเงินได้มากกว่าบุตรปีละเท่าไร ?
๔. ผู้ใหญ่มีเงิน $\frac{1}{5}$ ของ ๓๕๐ บาท ๕๕ สตางค์ เด็กมีเงิน $\frac{1}{5}$

ของ ๒๕๒ บาท ใครจะมีเงินมากกว่ากันเท่าไร ?

๕. รถม้าคู่ดำรับหนึ่ง ม้าเชียวราคา ๗๕ บาท ม้าขาวมีราคา $\frac{2}{3}$ ของม้าเชียว รถม้า $\frac{2}{3}$ ของม้าขาวม้าเชียวรวมกัน จงหาราคารถ.
๖. เก็บค่าโดยสารรถยนต์ได้วันละ $\frac{1}{2}$ ของ ๓๐ บาท ๕๐ สตางค์ เก็บอยู่ ๓๕ วันจะได้เงินเท่าไร ?
๗. ชายคนหนึ่งหาเงินได้ปีละ ๓๕๑ บาท เก็บไว้ได้ปีละ $\frac{1}{5}$ ของเงินที่เขาได้ เก็บอยู่ ๕ ปี ๖ เดือนจะได้เงินเท่าไร ?
๘. พ่อค้าขายของมีกำไรวันละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์ จ่ายเป็นค่าอาหารวันละ $\frac{1}{3}$ ของกำไรที่เขาได้ ในเวลา ๓ สัปดาห์จะเหลือเงินเท่าไร ?
๙. ในเวลา ๓ ปีฉันเสียค่าเช่าบ้าน $\frac{1}{2}$ ของเงิน ๒๒๕ บาท จงคิดเป็นค่าเช่าบ้านเดือนละเท่าไร ?
๑๐. ชายคนหนึ่งหาเงินในเดือนหนึ่งได้ $\frac{1}{2}$ ของเงิน ๘๔ บาท อยากทราบว่าชายคนนั้นหาได้วันละเท่าไร ?
๑๑. ก. หาเงินได้ $\frac{2}{3}$ ของเงิน ๓๐๘ บาท ๗๒ สตางค์ แต่ต้องเสียค่ารถไปทำงาน ๓ บาท ๔๐ สตางค์ จะเป็นเงินเหลือจากค่ารถไปทำงานเท่าไร ?
๑๒. ก. เก็บเงินได้ $\frac{1}{3}$ ของเงินที่เขาได้ นอกนั้นจ่ายเป็นค่าอาหารหมด คิดเป็นค่าอาหารวันละ ๘๔ สตางค์ ในเวลา ๓ เดือน

จะเป็นเงินที่หาได้เท่าไร ?

๓๓. แบ่งเงิน ๒๓๕๐ บาทให้แก่บุตร ๓ คน คนหัวมีได้รับ $\frac{๑}{๒}$ บาท คนกลางได้รับ $\frac{๑}{๓}$ ของคนหัวมีกับเงินอีก ๕๐๐ บาท คนสุดท้ายจะได้รับเท่าไร ?
๓๔. รถไฟวิ่งได้ชั่วโมงละ ๔๕ ไมล์ รถยนต์วิ่งได้ชั่วโมงละ $\frac{๑}{๓}$ ของรถไฟ ถ้าจะให้รถยนต์วิ่งอยู่ ๖ ชั่วโมงครึ่งจะได้ทางไกลเท่าไร ?
๓๕. ชายเดินได้ชั่วโมงละ ๔๔ เค้น หญิงเดินได้ชั่วโมงละ $\frac{๑}{๒}$ ของชาย ถ้าจะให้หญิงเดินทางไกล ๓๓๕ เค้น จะกินเวลานานเท่าไร ?
๓๖. ข้าวสาร ๖ กิโลกรัมราคา ๓๗๕ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าซื้อเพียง $\frac{๑}{๓}$ ของกิโลเมตร จะให้เงินเขาเท่าไร ?
๓๗. เชือกเส้นหนึ่งยาว ๕๒ เมตร อีกเส้นหนึ่งยาว $\frac{๑}{๒}$ ของเส้นแรก ถ้าเอาเชือก ๒ เส้นนี้ต่อกันเข้าจะยาวเท่าไร ?
๓๘. ยาสูบหนัก ๔ กิโลกรัม ราคา ๓ บาท มีเงินอยู่ $\frac{๑}{๒}$ ของ ๓ ขัง จะซื้อยาสูบได้เท่าไร ?
๓๙. เดิม ก. มีเงินอยู่ ๓๓๒ ปอนด์ ไซ ไปเสีย $\frac{๑}{๓}$ ของเงินทั้งหมด จะเหลือเงินเท่าไร ?
๔๐. ก. หาเงินได้ ๓๓๕ บาท ต้องส่งไปให้พี่ $\frac{๑}{๒}$ ของเงินทั้งหมด และเสียค่าอาหารอีก ๓๒ บาท จะเหลือเงินเท่าไร ?

ทศนิยม

ผู้ศึกษาเคยเขียนบาทต่างก็เป็นจำนวนเลขที่มีจุดคั่นต่างมาจาก
ซึ่งประถมแล้ว เช่น ๓๒๕๖ บาท ๓๕ สตางค์ เขียนเป็น ๓๒๕๖.๓๕ บาท
เป็นต้น จำนวนเลขที่มีอยู่ทางซ้ายมือของจุดใช้นับจากขวาไปซ้ายเป็น
หน่วย, ดิบ, ร้อย, พัน ฯลฯ ตามลำดับ ส่วนแต่เป็นจำนวนบาท
ทั้งนั้น แต่จำนวนเลขที่อยู่ทางขวามือของจุด เป็นจำนวนที่ต่ำกว่า
บาท คือ ๓ เป็น ๓ สตางค์ ดิบ และ ๔ เป็น ๔ สตางค์แดง รวมเป็น
๓๕ สตางค์แดง การเขียนเช่นนี้เรียกว่า เขียนอย่างทศนิยม คือนับ
นับจากหลักหน่วย (๖) ไปทางซ้ายมือที่ขึ้นหลักจะสิบเป็นหน่วย, ดิบ,
ร้อย, พัน ฯลฯ และนิยมนับจากหลักหน่วยต่อจากจุดไปทางขวา
มีอดลงที่จะสิบ จะได้ค่าถึง ทศนิยม เป็นข้อๆ ต่อไป

(๑) ทศนิยมและมาตราเมตริก ผู้ศึกษาคงจะจำมาตรา
วัดระยะเมตริก มาตราทองเมตริก และมาตราฐานน้ำหนักเมตริกได้
อยู่แล้ว จึงขออธิบายทศนิยมด้วยมาตราเมตริกดังต่อไปนี้

ตามช่องที่ปรากฏในไม้บรรทัดนี้ เห็นได้ชัดว่า

เซนติเมตร.

เซนติเมตร.

มิลลิเมตร.

ตามช่องที่ปรากฏในไม้บรรทัดนี้ เห็นได้ชัดว่า

๓๐ มิลลิเมตร เป็น ๓ เซนติเมตร

๓๐ เซนติเมตร เป็น ๓ เดซิเมตร

ดังนั้น ๓๐๐ มิลลิเมตรจึงเป็น ๓ เดซิเมตร.

และ ๓๐๐๐ มิลลิเมตรจึงเป็น ๓ เมตร.

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ๓ มิลลิเมตรเป็น $\frac{๓}{๑๐๐}$ ของเซนติเมตร หรือ ๓ ส่วนร้อย $(\frac{๓}{๑๐๐})$ ของเดซิเมตร หรือ ๓ ส่วนพัน $(\frac{๓}{๑๐๐๐})$ ของเมตร

เพราะฉะนั้น ๓๗๕๔ มิลลิเมตร = ๓ ม. + ๗ ซม. + ๕ มม. + ๔ มม.

$$= ๓ + \frac{๗}{๑๐} + \frac{๕}{๑๐๐} + \frac{๔}{๑๐๐๐} \text{ ม.}$$

$$= ๓.๗๕๔ \text{ ม.}$$

โดยเหตุนี้ ๓ ม. ๗ ซม. ๕ มม. ๔ มม. ก็คือ ๓ เมตร

๗ ส่วนสิบของเมตร, ๕ ส่วนร้อยของเมตร และ ๔ ส่วนพันของเมตร ใช้เขียนเป็น ๓.๗๕๔ เมตรก็ได้ จำนวน ๓ หมายถึงเมตร ส่วน ๗๕๔ หมายถึงส่วนสิบ, ส่วนร้อย, ส่วนพันของเมตรตามลำดับ

หลักอยู่ที่วางซ้ายมือของจุดจัดเป็นหน่วย คิดเป็นหน่วย สิบ ร้อย พัน และต่อๆ ขึ้นไป ส่วนหลักที่อยู่ข้างขวามือของจุดจัดเป็นเศษส่วนของหน่วย ก็เป็นส่วนสิบ ส่วนร้อย ส่วนพัน และต่อๆ ลงไป จุดนี้เรียกว่า "จุดทศนิยม" คือนิยามค่าของตัวเลขขึ้นหรือลดลงเป็นจำนวนสิบเสมอ และตามปกติมีเศษเป็นจำนวนสิบ จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า "เศษสิบ" มีความหมายอย่างเดียวกันกับคำว่า "ทศนิยม" อนึ่ง

ในการเขียนเลขคณิตชั้นสูงต่อไป นิยมเรียกกันว่า ทศนิยม ที่
นั้น เพื่อให้นักเรียนผู้ศึกษาจดจำเลขคณิตชั้นใดชั้นต้น ๆ จึง
ขอเรียกว่า “ทศนิยม” เสียแต่บัดนี้

ในการเขียนเลขทศนิยม ถ้าจำนวนหน่วยอยู่หน้าจุดทศนิยมไม่มี
จะเขียนเป็นศูนย์แทนหรือไม่เขียนก็ได้ เช่น ๐.๘๐๐๒ หรือ
.๘๐๐๒ มีความหมายอย่างเดียวกัน แต่จำนวนเลขที่เป็นศูนย์อยู่ข้าง
หลังทศนิยม แม้จะไม่เขียนหรือจะเขียนไว้ก็คงมีค่าเท่ากัน เช่น
๕.๒๓, ๕.๒๓๐, ๕.๒๓๐๐ ไม่มีค่าแตกต่างกันเลย

ในการอ่านทศนิยม ให้อ่านเรียงตัวเลขจากจุดทศนิยมไปทางขวา
มิใช่อ่านเป็นหน่วย ดิบ ร้อย พัน ฯลฯ อย่างจำนวนเต็ม
เช่น ๕๘.๕๐๐๘ อ่านว่าห้าสิบเจ็ด จุด (ทศนิยม) สี่, ศูนย์, หก, เจ็ด.
หาได้อ่านว่า ห้าสิบเจ็ด จุด สี่พันหกสิบเจ็ดไม่

ตัวอย่างที่ ๑ จงทำ ๘๒.๕๘ เมตร ให้เป็นตามลำดับมาตรา

วิธีทำ

$$\begin{aligned} ๘๒.๕๘ \text{ เมตร} &= (๘ \text{ ดิบ } ๒ \text{ หน่วย } ๕ \text{ ส่วนสิบ } ๘ \text{ ส่วนร้อย}) \text{ ของเมตร} \\ &= ๘ \text{ คม. } ๒ \text{ ม. } ๕ \text{ คม. } ๘ \text{ ซม.} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ } ๘ \text{ คม. } ๒ \text{ ม. } ๕ \text{ คม. } ๘ \text{ ซม.}$$

คำอธิบาย หลักที่อยู่หน้าจุดทศนิยมเป็นหลักหน่วย ส่วนหลัก
อื่น ๆ ทศนิยมหรือลดลงเป็นจำนวนสิบของหน่วย

ตัวอย่างที่ ๒ จงทำ ๗ ซม. ๕ ม. ๗ ซม. ๘ มม. ให้เป็นเมตร
วิธีทำ ๗ ซม. ๕ ม. ๗ ซม. ๘ มม. = ๗๕.๐๗๘ ม.

ตอบ ๗๕.๐๗๘ ม.

คำอธิบาย เมื่อต้องการให้ทำเป็นเมตร ก็ต้องเอาเมตรเป็น
 หน่วย จำนวนเลขตัวอื่น ๆ เป็นตัวที่ทวิคูณลดลงด้วยจำนวนสิบ หัก
 ไทไม่มีจำนวนเลขให้ตั้งเป็น ๐ แทน

—๐—๐—๐—

แบบฝึกหัดที่ ๑๓

(คิดในใจ)

จงเขียนเลขเศษส่วนต่อไปนี้เป็นทศนิยม

๑. $\frac{๓}{๓๐}, \frac{๔}{๓๐}, \frac{๕}{๓๐๐}, \frac{๗}{๓๐}, \frac{๓}{๓๐๐}$

๒. $\frac{๔}{๓๐๐}, \frac{๗}{๓๐๐๐}, \frac{๖}{๓๐}, \frac{๗}{๓๐๐}, \frac{๓}{๓๐๐๐}$

๓. $\frac{๕}{๓๐} + \frac{๕}{๓๐๐}, \frac{๓}{๓๐} + \frac{๗}{๓๐๐} + \frac{๕}{๓๐๐๐}$

๔. $\frac{๓}{๓๐} + \frac{๓}{๓๐๐} + \frac{๗}{๓๐๐๐}, ๕ + \frac{๖}{๓๐} + \frac{๓}{๓๐๐} + \frac{๗}{๓๐๐๐}$

๕. $๓ + \frac{๓}{๓๐} + \frac{๗}{๓๐๐๐}, ๒๓ + \frac{๖}{๓๐} + \frac{๗}{๓๐๐}$

จงเขียนให้เป็นทศนิยมของเมตร

๖. ๕ ซม., ๗ มม., ๘ ซม., และ ๘ ซม.

๗. ๓๕ ซม., ๓๗ มม., ๓๘ ซม., และ ๓๘ ซม.

๗. ๓๕ ตคม., ๓๖ ซม., ๕ กม., และ ๓๗ กม.

๘. ๕ ม. ๖ ซม. ๗ มม.

๙. ๕ กม. ๗ ซม. ๘ ตคม. ๕ ซม. ๗ มม.

จึงทำให้เป็นมาตราตามลำดับ

๑๑. ๓๓.๒๓; ๓๗.๓; ๓๕.๓๗๒ เมตร

๑๒. ๕.๓๖; ๖.๐๐๒; ๗.๓๕๘ เมตร

๑๓. ๓๗.๒๗; ๓๕.๒.๐๗๕; ๔.๐๐๗ เมตร

๑๔. ๓๕.๒; ๓๕.๗; ๗๗๒ เมตร

๑๕. ๓๓.๗; ๗๒๕; ๔๖๓ เมตร

(๒) คุณและหารทศนิยมด้วย ๑๐, ๑๐๐, ๑๐๐๐ ฯลฯ

กฎมีอยู่ว่า ถ้าเลื่อนหลักทศนิยมไปทางซ้ายมือหนึ่งหลัก ค่าของหลักนั้นก็ทวีขึ้นเป็นสิบเท่า เป็นต้นทุกหลักไป เช่น ทศนิยมคูณด้วย ๑๐, ๑๐๐, ๑๐๐๐ หลักของทศนิยมจำนวนนั้นก็เลื่อนไปทางซ้ายมือ ๑, ๒, ๓ ตำแหน่งตามลำดับ (จุดทศนิยมต้องคงที่ไว้)

เหมือนอย่างว่า $๒๖.๓๒๕ \times ๑๐ = ๒๖๓.๒๕$

$$๐.๐๒๖๕ \times ๑๐๐ = ๒.๖๕$$

$$๗.๗๓ \times ๑๐๐๐ = ๗๗๓๐$$

ในทำนองเดียวกัน ถ้าหลักของทศนิยมเลื่อนไปทางขวามือหนึ่งหลักแล้ว (จุดทศนิยมอยู่คงที่) ค่าของทศนิยมจำนวนนั้นก็ลดลงเป็นสิบเท่าทุกหลักไป เช่น ทศนิยมหารด้วย ๑๐, ๑๐๐, ๑๐๐๐ หลัก

ของทศนิยมก็เลื่อนไปทางขวามือ ๓, ๒, ๓ ตำแหน่งตามลำดับ
เหมือนกันอย่างว่า

$$๘๓๖.๕ \div ๓๐ = ๒๗.๖๕$$

$$๕.๖๒ \div ๓๐๐ = ๐.๐๑๘๗$$

$$๕๐๒๘ \div ๓๐๐๐ = ๑.๖๗๖$$

อนึ่งถ้าไม่มีจำนวนเลขมากเพียงพอ แก่ การ เลื่อน หดักให้เต็ม
เข้าข้างท้ายหรือข้างหน้าจนครบจำนวนที่จะเลื่อน หดักได้ ตามต้องการ
จึงจะได้ผลที่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ ๑

จงทำ ๕.๐๘๓๖ กิโลเมตร ให้เป็นเฮกโตเมตร
เมตร และเซ็นต์เมตร

วิธีทำ

$$๕.๐๘๓๖ \text{ กม.} = ๕๐๘๓.๖ \text{ ม.}$$

$$= ๕๐๘๓.๖ \text{ ม.}$$

$$= ๕๐๘๓๖๐ \text{ ซม.}$$

ตอบ

$$๕๐.๘๓๖ \text{ ฮม.}$$

$$๕๐๘๓.๖ \text{ ม.}$$

$$๕๐๘๓๖๐ \text{ ซม.}$$

คำอธิบาย

๕ กม. = ๕๐ ฮม. = ๕๐๐๐ ม. = ๕๐๐๐๐๐ ซม.
จึงต้องเอา ๓๐, ๓๐๐๐, ๓๐๐๐๐๐ ไปคูณ แต่ใช้วิธีเลื่อนหัดัก
ไปทางซ้ายมือเป็น ๓, ๒, ๕, ตำแหน่งแทน

ตัวอย่างที่ ๒ จงทำ ๓๗๒๕ สตางค์ ให้เป็นบาท

วิธีทำ ๓๗๒๕ สตางค์ = ๓๗.๒๕ บาท

ตอบ ๓๗.๒๕ บาท

คำอธิบาย ๑ บาท = ๑๐๐ สตางค์ จึงต้องเอา ๑๐๐ หาร
๓๗๒๕ โดยวิธีเลื่อนหลักไปทางขวามือ ๒ หลัก

—๐—

แบบฝึกหัดที่ ๑๔

(คิดในใจ)

จงหาคำของข้อต่อไปนี้

๑. ๓๘.๓๗ X ๑๐
๒. ๗๒.๓๑๕ X ๑๐๐
๓. ๗.๓๗๓ X ๑๐๐๐
๔. ๗๗๓.๓๓๒ X ๑๐๐๐
๕. ๒๐๔.๓๓๒ ÷ ๑๐๐
๖. ๓๒๕.๔๒๗ ÷ ๑๐๐
๗. ๒๐๔๓.๗๓ ÷ ๑๐๐๐
๘. ๗๗.๒๓๓ ÷ ๑๐๐๐
๙. ๗๗๗.๓๒๕ X ๑๐๐๐๐

๓๐. ๗๒๕.๐๗๘ ÷ ๓๐๐๐๐

จงทำให้เป็นเมตร

๓๑. ๓๕๒๖ ม. × ๓๐

๓๒. ๓๗๓.๕ ม. × ๓๐๐

๓๓. ๓๗.๕๘๗ ม. ÷ ๓๐๐

๓๔. ๗๒๗.๓๕ ม. ÷ ๓๐๐๐

๓๕. ๓๐.๗๕ กม. ÷ ๓๐๐

จงแปลง

๓๖. ๗๗.๗๒ กรัม ให้เป็นกิโลกรัม

๓๗. ๔.๔.๗ เฮกโตลิตร ให้เป็นลิตร

๓๘. ๓๔.๒๗ มิลลิเมตร ให้เป็นเมตร

๓๙. ๕๔ บาท ๕๐ สตางค์ ให้เป็นสตางค์

๔๐. ๓๗ บาท ๓๗ สตางค์ ให้เป็นบาท

(๓) บวกลศนิยม ในการบวกลศนิยม ต้องวางหลักหน่วยของจำนวนเลขที่ต้องการบวกให้ตรงกันเป็นแนวเดียว ดังนั้นจุดทศนิยมซึ่งอยู่หลังหลักหน่วยก็ต้องตรงกันไปเอง หลักที่อยู่ทางขวามือของจุดทศนิยม คือหลักส่วนสิบ, หลักส่วนร้อย, หลักส่วนพันและหลักต่อๆ ไปก็ต้องวางให้ตรงกันเสียด้วย ส่วนหลักหน่วย, สิบ, ร้อย, พัน ฯลฯ ซึ่งอยู่ทางซ้ายมือของจุดทศนิยม ให้ใช้วิธีบวกเหมือนบวกเลขสามัญ ในที่สุดจุดทศนิยมในผลลัพธ์ก็ต้องตรงกันกับตัวตั้ง เวล

บวกให้บวกจากหลักทางขวามือ และให้ทอดไปทางซ้ายมือตามลำดับ
เมื่อบวกหลักส่วนสิบได้เท่าไร ให้ทอดไปรวมกับ หลัก หน้ด้วยโดยไม่ ต้อง
คำนึงถึงจุดทศนิยม

อนึ่งถ้าหากได้ใช้มาตราเมตริกเข้าประกอบคำอธิบาย จะช่วย
ให้ผู้ศึกษาเข้าใจการบวกทศนิยมได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ ๑ จงบวก ๓๕.๓๕๘, ๒.๘๘๘, และ ๐.๘๐๘ เข้า
ด้วยกัน

วิธีทำ

	หลักส่วนสิบ	หลักส่วนร้อย	หลักส่วนพัน
๓๕. ๓ ๕ ๘			
๒. ๘ ๘ ๘			
๐. ๘ ๐ ๘			
<u>๓๘. ๘ ๓ ๕</u>			

ตอบ ๓๘.๘๓๕

คำอธิบาย เมื่อตั้งหลักหน่วยและจุดทศนิยมให้ตรงกันแล้ว ใช้
วิธีบวกจากทางขวามือคือหลักส่วนพันก่อน ในหลักส่วนพันบวก
กันได้ ๒๕ จึงต้องเขียน ๕ ลงไว้ ทศ ๒ ไปรวมกับหลักส่วนร้อย ใน
หลักส่วนร้อยบวกกับตัวทศได้ ๒๓ จึงต้องเขียน ๓ ลงไว้ ทศ ๒ ไป
รวมกับหลักส่วนสิบ ในหลักส่วนสิบบวกกับตัวทศได้ ๓๘ จึงต้องเขียน

ลงได้เป็น ๘ ทด ๓ ไปรวมกับหลักหน่วย คือไปนี้ใช้วิธีบวกอย่างเดียวกับบวกเลขจำนวนเต็มสามัญ

ตัวอย่างที่ ๒ จงทำให้สำเร็จ

$$๓๐.๖๘ + ๓ + ๒๐๖.๓๒๓ + ๐.๐๐๐๖$$

วิธีทำ

$$๓๐.๖๘$$

$$๓.$$

$$๒๐๖.๓๒๓$$

$$๐.๐๐๐๐๖$$

$$\underline{\underline{๒๓๙.๙๐๓๖}}$$

$$\text{ตอบ } ๒๓๙.๙๐๓๖$$

คำอธิบาย จำนวนเต็ม ๓ เขียนเป็น ๓. ก็คงมีผลเท่ากับ ในหลักใดไม่มีจำนวนเลขให้เว้นว่างไว้ คงบวกกันเพราะที่มีตัวเลขเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๓ จงหาผลบวกของ ๕ ม. ๘ คม. ๒ ซม. ๓ มม.,

๒ ซม. ๕ มม., ๗ คม. ๕ ซม. ๒ มม., ๗ มม. และให้ตอบเป็นเมตร

วิธีทำ

$$๕ \text{ ม. } ๘ \text{ คม. } ๒ \text{ ซม. } ๓ \text{ มม.} = ๕.๘๒๓ \text{ ม.}$$

$$๒ \text{ ซม. } ๕ \text{ มม.} = ๐.๐๒๕ \text{ ม.}$$

$$๗ \text{ คม. } ๕ \text{ ซม. } ๒ \text{ มม.} = ๗๐.๐๕๒ \text{ ม.}$$

$$๒ \text{ ม. } ๗ \text{ มม.} = ๒.๐๐๗ \text{ ม.}$$

$$\underline{\underline{๗๗.๙๐๗ \text{ ม.}}}$$

$$\text{ตอบ } ๗๗.๙๐๗ \text{ เมตร}$$

คำอธิบาย เมื่อโจทย์กำหนดให้ตอบเป็นเมตร ต้องเอาเมตร
เป็นหลักหน่วย ต่อกันก็ใช้วิธีเขียนมาตรวจให้เป็นทศนิยม ครั้นแล้ว
จึงบวกเข้าด้วยกัน

แบบฝึกหัดที่ ๑๕
(คิดในใจ)

๑. $๕ + ๓.๕$ เป็นเท่าไร ?
๒. $๐.๕ + ๓.๗$ เป็นเท่าไร ?
๓. $๖.๗ + ๓.๕$ เป็นเท่าไร ?
๔. $๓๐.๗ + ๐.๒๓$ เป็นเท่าไร ?
๕. $๓๒.๖ + ๗.๔$ เป็นเท่าไร ?
๖. ๓ บาท กับ ๐.๗ บาท เป็นเท่าไร ?
๗. $๐.๗ + ๐.๕ + ๒.๕$ เป็นเท่าไร ?
๘. ๐.๖ เมตร + ๖.๔๓ เมตร เป็นเท่าไร ?
๙. ๓๒ กรัม + ๓.๕ กรัม เป็นเท่าไร ?
๑๐. ๓๐.๓ เมตร รวมกับ ๗.๗ เมตร เป็นเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๑๖

จงบวกเข้าด้วยกัน

๑. ๔.๓, ๓.๔, ๓.๗

๒. ๗.๒, ๕, ๓.๗

๓. ๖.๐๗, ๗.๓, ๔.๓๓

๔. ๐.๓๓, ๔.๐๐๗, ๒.๖๗๓

๕. ๓๓.๐๐๒, ๕.๓๗๗, ๒.๓๒

จงหาคำของ

๖. $๐.๖๓ + ๗.๐๗๒ + ๓๐๐$ ๗. $๓๔.๔ + ๗ + ๐.๒๓ + ๘.๓๗$ ๘. $๕๖.๓๗ + ๒.๔๕๓ + ๘.๕๖$ ๙. $๒๓.๓๐๔๕ + ๓๒๖.๔๗๗ + ๓๔.๐๓๖๔ + ๘.๓๗$ ๑๐. $๓๖๓.๓๒๖๔ + ๘.๓๕๓ + ๓๐.๐๐๐๔ + ๓๒๖.๒๗$

จงหาผลบวกของข้อต่อไปนี้ และให้ตอบเป็นเมตร

๑๑. ๕ กม. ๗ ซม. ๕ ม. ๗ ซม. ๒ มม., ๕ คม. ๖ ม. ๗ คม.

๕ ซม. ๖ มม., ๘ กม. ๗ คม. ๕ มม.

๑๒. ๕ ซม. ๗ คม. ๖ ม. ๗ คม. ๕ มม., ๗ ม. ๘ คม. ๙ ซม.

๘ มม., ๕ ซม., ๗ ซม. ๕ คม. ๘ คม. ๖ มม., ๗ ม. ๕ คม.

๒ ซม. ๓ มม.

จงบวกเข้าด้วยกัน และให้ตอบเป็นกิโลเมตร

๓๓. ๘๐๐ คม. ๓ คม. ๓ มม., ๘ ม. ๘ มม., และ ๘ ม. ๓ คม.
๓ มม.

๓๔. ๘๒ ซม. ๕ คม. ๘ มม., ๕ คม. ๘ ม. ๘ ซม., และ ๘ ซม.
๘ ซม. ๓ มม.

๓๕. ๒๗.๖ ซม. + ๖๒ ซม. + ๓๒๓.๔ ซม. ให้ตอบเป็นเมตร

๓๖. ๐.๗๖ กม. + ๕ กม. + ๓.๖๔ กม. ให้ตอบเป็นเมตร

๓๗. ที่ดินแปลงหนึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยม ยาวด้านละ ๓.๕ กม., ๓.๒๓ กม.,
๐.๘๖ กม. และ ๗๓๐ เมตร

รวม ๔ ด้านยาวเท่าไร ? ให้ตอบเป็นกิโลเมตร

๓๘. เด็กคนหนึ่งซื้อของ ๓ สิ่งสิ้นเงินครั้งแรก ๕ บาท ๗๕ สตางค์, สิ่ง
ที่สอง ๓ บาท ๕๐ สตางค์, สิ่งที่สาม ๓ บาท ๒๕ สตางค์ รวม
๓ สิ่งเป็นเงินเท่าไร ?

๓๙. เชือก ๔ เส้นยาว ๓๕.๗, ๓๘.๕๒, ๕.๗, และ ๔๕.๖ เดซิเมตรตาม
ลำดับ เมื่อนำมาต่อกันเข้าจะยาวกี่เมตร ?

๔๐. ในเดือนหนึ่งฝนตก ๖ ครั้ง ได้น้ำฝนวัดได้ดัง ๐.๕๔, ๐.๐๗,
๐.๔๓, ๐.๓๒, ๐.๐๓, ๐.๐๘ ซม. ตามลำดับ อยากทราบว่าใน
เดือนนั้นฝนตกวัดได้ดังเท่าไร ?

(๔) ลบทศนิยม ในการลบทศนิยม ต้องเขียนหลักต่าง ๆ

และจุดทศนิยมให้ตรงกันตลอดจนผลลัพธ์เช่นเดียวกับการบวกทศนิยม
เมื่อได้จัดหลักและจุดทศนิยมให้ตรงกันแล้ว ก็ใช้วิธีหักออกและยืม

กันอย่างเดียวกับเลขจำนวนเต็มสามัญ ถ้าหากตัวตั้งมีตำแหน่ง
ทศนิยมน้อยกว่าตัวลบ ให้เติม ๐ เข้าที่ตัวตั้ง หรือจะไม่เติม ๐ โดย
ใช้วิธีกำหนดไว้ในใจเหมือนกันว่ามี ๐ อยู่แล้วก็ได้

หนึ่งถ้าใช้มาตราเมตริกแปลงเป็นทศนิยมลบกันให้ดู จะทำให้
ผู้ศึกษาเข้าใจการลบทศนิยมได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ ๑ จงลบ ๐.๓๗๐๘ ออกจาก ๓.๒๓

วิธีทำ

๓.๒๓๐๐

๐.๓๗๐๘

๐.๘๕๙๒

ตอบ ๐.๘๕๙๒

คำอธิบาย ตัวตั้งมีทศนิยม ๒ ตำแหน่ง ตัวลบมี ๔ ตำแหน่ง
จึงต้องเติม ๐ เข้าที่ตัวตั้งอีก ๒ ตัวเพื่อให้มีตำแหน่งเท่ากัน การทำ
เช่นนี้ค่าของทศนิยมคงเดิม

ตัวอย่างที่ ๒ จงลบ ๓.๐๐๑๔ ออกจาก ๒๓๐

วิธีทำ

๒๓๐.

๓.๐๐๑๔

๒๐๗.๙๙๘๖

ตอบ ๒๐๗.๙๙๘๖

คำอธิบาย ตัวตั้งเป็นจำนวนเต็มเติมจุดทศนิยมไว้ข้างหลังได้
ส่วนตัวลบมีทศนิยม ๔ ตำแหน่ง เราเอาไปลบตัวตั้ง จะไม่เต็ม ๐

ที่ตัวตั้ง แต่กำหนดไว้ในใจเหมือนหนึ่งว่ามี ๐ อยู่ทุกตำแหน่งก็ได้

ตัวอย่างที่ ๓ จงหัก ๓ เดคากรัม ๒ กรัม ออกจาก ๖ กิโลกรัม
๒ เฮกโตกรัม ให้ตอบเป็นกิโลกรัม

วิธีทำ

$$๖ \text{ กก. } ๒ \text{ กรัม.} = ๖,๒๐๐ \text{ กรัม.}$$

$$๓ \text{ ดคก. } ๒ \text{ ก.} = ๐.๐๓๒ \text{ กก.}$$

$$\underline{๖,๑๖๘ \text{ กรัม.}}$$

ตอบ ๖,๑๖๘ กิโลกรัม

คำอธิบาย การลบกันเช่นนี้ จะทำเป็นมาตราก็ได้ แต่ถ้าเข้าใจ
การเขียนมาตราเมตริกเป็นทศนิยมดีแล้ว ทำอย่างทศนิยมตามตัว
อย่างนี้สะดวกกว่า

แบบฝึกหัดที่ ๑๗
(คิดในใจ)

๑. ๘.๓-๓.๕ เหลือเท่าไร ?
๒. ๓-๐.๘ เหลือเท่าไร ?
๓. ๓๗.๓-๓๕.๘ เหลือเท่าไร ?
๔. ๓๐-๐.๕๒ เหลือเท่าไร ?
๕. ๓๕.๕ บาท-๘.๓ บาท เหลือเท่าไร ?

๖. ๗.๒๓ บาท-๓ บาท เหลือเท่าไร?
 ๗. เรือยาว ๖ เมตร ศีรษะ ๒.๕ เมตร เหลือเท่าไร?
 ๘. จงหัก ๓๐.๓ บาท ออกจาก ๗.๓ บาท
 ๙. จงเอา ๓๐.๗ ออกจาก ๒๐.๕
 ๑๐. จงเอา ๙.๙ เมตร ออกจาก ๓๐.๓ เมตร

—๐—

แบบฝึกหัดที่ ๑๘

จงเอา

๑.	๕.๙	ออกจาก	๗.๒
๒.	๐.๘๙	"	๓.๗
๓.	๒.๕	"	๓.๗๓
๔.	๐.๕๖	"	๓.๗๕
๕.	๐.๐๐๗	"	๕.๒

จงหาผลต่างระหว่าง

๖.	๐.๗๕	กับ	๓
๗.	๐.๒๕	"	๐.๐๓๓
๘.	๐.๗	"	๗.๐
๙.	๒.	"	๓.๐๐๖

จึงเข้า

๓๐. ๓๕ บาท ๓๔ สตางค์ ออกจาก ๓๖ บาท
 ๓๑. ๔ สตางค์ ออกจาก ๓ บาท
 ๓๒. ๓๓๕ สตางค์ ออกจาก ๓ บาท ๕๐ สตางค์
 ๓๓. ๒ สตางค์ ออกจาก ๒ บาท
 ๓๔. ๒๐๓ สตางค์ ออกจาก ๕ บาท ๕๐ สตางค์
 ๓๕. ๓๔ บาท ๒๓ สตางค์ ออกจาก ๓๓ บาท ๒ สตางค์

จงหาผลต่างในข้อต่อไปนี้ ให้ตอบเป็นเมตร

๓๖. ๗๒ ม. ๕ คม. ๒ ซม. ๗ มม. และ ๗๗ ม. ๕ คม. ๒ ซม. ๗ มม.
 ๓๗. ๕๒ ม. ๓ ซม. ๓ มม. และ ๓๗ ม. ๗ มม.
 ๓๘. ๗๗ ม. ๗ มม. และ ๕ ม. ๗ คม. ๒ ซม. ๔ มม.
 ๓๙. ๗๗๓ ม. ๗ คม. ๒ ซม. ๕ มม. และ ๔๗ ม. ๕ คม. ๒ ซม. ๗ มม.
 ๔๐. ๗๒๕ ม. ๗ ซม. ๖ มม. และ ๗๐๗ ม. ๗ คม. ๒ ซม. ๗ มม.

แบบฝึกหัดที่ ๑๙

จงหาคำของ

๑. $๕ + ๐.๐๗ - ๓.๐๓$
 ๒. $๐.๐๐๕ + ๒.๔๗๕ - ๓.๕$

๓. ๓.๒๓ + ๓.๔๗ + ๒.๖๘-๗.๓๘
๔. ๗-๐.๗-๐.๐๐๗-๐.๐๐๐๗
๕. ๗๒.๓๒๔ + ๓๘.๐๒-๔๘.๗๒
๖. ๓๘๒.๔๘ + ๔๘.๕๖-๓๕.๗๒
๗. ๓๐๐.๘๒ + ๘๓.๔๕-๓๗.๘
๘. ๐.๐๓๒ + ๔.๒๓-๐.๐๐๓๒ + ๐.๐๐๐๔๕-๓.๗๒๐๐๐๔
๙. ๐.๐๘๖-๔.๐๐๗-๐.๐๐๗ + ๘๖๐-๘๗๕.๘
๑๐. ๓๐.๐๐๗-๐.๐๐๖ + ๐.๐๐๐๗-๒.๓-๐.๐๐๖
๑๑. ๓.๐๐๐๗ ก. + ๕.๐๓๗ ก.-๒.๓ ก.-๓.๐๓ ก. + ๓.๐๐๓ ก.
๑๒. ๐.๐๐๐๕ ม.-๒.๗๐๕ ม. + ๓๐ ม.-๕.๐๓๒๗๕ ม.+๐.๐๐๕ ม.
๑๓. ๖.๗๕๒ ปีศ.-๐.๐๐๕ ปีศ.-๒.๗๕ ปีศ. + ๕.๒๗๕๖ ปีศ.-๐.๐๐๕ ปีศ.
๑๔. ถนนสายหนึ่งยาว ๓๕.๕ กิโลเมตร เป็นส่วนที่ลงจากเขายาว ๗.๕ กม. ส่วนที่เหลือ ๒.๗๕ กม. อยากทราบว่าส่วนที่ขึ้นเขา ยาวเท่าไร ?
๑๕. ทางรถไฟตัดผ่านเมือง ก. ข. ค. ง. จาก ก. ถึง ง. ยาว ๓๕๗ กิโลเมตร จาก ก. ถึง ข. และ ข. ถึง ค. ยาว ๕๗.๓ และ ๒๒.๘ กิโลเมตรตามลำดับ อยากทราบว่าจาก ค. ถึง ง. ยาวเท่าไร ?
๑๖. จงหาผลต่างระหว่าง ๓๗.๔๓ ม. และ ๓๕๓.๔๓๓. ให้ตอบเป็น (๑) เมตร (๒) เซนติเมตร

๓๗. ถ้าจะตัดเชือกท่อนละ ๕ ม. ๗ คม. ออกจากเชือกเส้นหนึ่งซึ่งยาว ๓๕ ม. จะได้กี่ท่อน และเหลือเศษยาวเท่าไร ?

๓๘. เชือกสามเส้นยาว ๓.๓๓ เมตร ๓.๐๖ เมตร และ ๐.๘ เมตร ตามลำดับ ถ้าจะเอาต่อเข้าเป็นเส้นเดียว ต้องเสียเชือกในการกระหมวดต่อกันเข้ายาว ๘ เซนติเมตร จะเป็นเชือกเส้นใหม่ยาวเท่าไร ?

๓๙. ชายคนหนึ่งเข้าไปซื้อของในร้านแห่งหนึ่ง ซื้อผ้าม่วง ๒ ผืนเงิน ๓๓ บาท ๙๐ สตางค์ กางเกงแพร ๑ ตัวราคา ๕ บาท ๕ สตางค์ และเสื้อขนในอีก ๑ ตัวเป็นเงิน ๔๕ สตางค์ ถ้าเขาชนบัตรใบละ ๒๐ บาทให้ไปใบหนึ่ง จะได้รับทอนเท่าไร ?

๔๐. นักเรียนคนหนึ่งรวมเลข ๔.๒๐๖ กม., ๐.๐๗๗ กม. และ ๓.๗๓๗ กม. เข้าด้วยกันเป็น ๖ กิโลเมตร ดังนั้นนักเรียนคนนั้นรวมผิดไปเท่าไร ?

(๕) คุณทศนิยม การคุณทศนิยมแบ่งออกเป็น ๒ อย่าง

ก. คุณทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม การคุณทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม ใช้วิธีคูณอย่างคูณเลขสามัญเหมือนไม่ใช้ทศนิยม คือว่า เมื่อคูณเลขตัวท้ายทางขวามือหลักใดได้เกินสิบ ก็ใช้วิธีทดไปข้างหน้าทางซ้ายมือต่อ ๆ ไปจนถึงหลัก หน่วย สิบ ร้อย ฯลฯ หลักของทศนิยมมีอยู่ดังนี้

๒๓๔๕.๖๗๘

พัน ร้อยสิบ หน่วย จุด ส่วนสิบ ส่วนร้อย ส่วนพัน
๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘

ตัวอย่าง จงคูณ ๔.๓๘๗ ด้วย (๓) ๘, (๒) ๘๐ (๓) ๘๐๐

วิธีทำ (๓) ๔.๓๘๗ (๒) ๔.๓๘๗ (๓) ๔.๓๘๗

๘	๘๐	๘๐๐
๓๕.๑๑๖	๓๕๑.๑๖๐	๓๕๑๑.๖๐๐

ตอบ ๓๕.๑๑๖ ตอบ ๓๕๑.๑๖๐ ตอบ ๓๕๑๑.๖๐๐

คำอธิบาย (๓) เมื่อหลักส่วนพันได้เกินสิบ ใช้วิธีทดไปรวมกับหลักส่วนร้อยทางซ้ายมือ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนถึงหลักหน่วยต่อจากนั้นไปเป็นตัวเลขจำนวนเต็มสามัญ ดังนั้นทศนิยมของผลคูณจึงอยู่หลักเดียวกับตัวตั้ง

(๒) เมื่อคูณได้ผลตาม (๓) แล้ว คุณผลคูณด้วย ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง ผลจึงมีว่าต้องเลื่อนหลักทุกหลักไปทางซ้ายมือหนึ่งหลัก (จุดทศนิยมคงที่) ตัวเลข ๐ คัดทิ้งได้ เพราะถึงจะคงไว้หรือคัดทิ้งก็ยังมีค่าเท่ากัน

(๓) เมื่อคูณทศนิยมด้วย ๘๐๐ ก็ต้องเลื่อนหลักไปทางซ้ายมือ ๒ หลักทุกหลักไปทางของเดียวกับ (๒) ตัวเลข ๐๐ คัดทิ้งได้

กฎมีอยู่ว่า การคูณทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม ตัวตั้งมีทศนิยมกี่

ตำแหน่ง ผดุงคุณก็มีทศนิยมเท่านั้นตำแหน่ง แต่ถ้ามี่ศูนย์อยู่ท้าย
 ศักดิ์ศูนย์ทั้งได้ ตำแหน่งทศนิยมจึงลดไป ดังนั้นกฎที่ว่าตำแหน่ง
 ทศนิยมของผดุงคุณเท่ากับตัวตั้ง หมายความว่าความเท่ากันก่อนศักดิ์ศูนย์ออก

—๐—
แบบฝึกหัดที่ ๒๐
 (ถัดในใจ)

จงคูณ

๑. ๒.๕ ด้วย ๓
๒. ๔.๒ ด้วย ๔
๓. ๐.๗ ด้วย ๖
๔. ๓.๕ ด้วย ๘
๕. ๐.๐๔ ด้วย ๘
๖. ๓.๐๗ ด้วย ๕, ๕๐, ๕๐๐
๗. ๐.๔๓ ด้วย ๘, ๘๐, ๘๐๐
๘. สมุดเล่มหนึ่งหนา ๓.๗ นิ้ว สมุด ๓ เล่มจะหนาเท่าไร ?
๙. ส่นามรูปดีเหลี่ยมด้านเท่า ยาวด้านละ ๐.๓๕ กม. ถ้าจะ
 เดินรอบส่นามนั้นจะเป็นทางไกลเท่าไร ?

๓๐. หนังสือ ๓๕ เล่ม หน้าเล่มละ ๓.๕ ซม. ถ้าวางซ้อนกัน
เข้าจะสูงเท่าไร ?

—๐—

แบบฝึกหัดที่ ๒๑

จงคูณ

๑. ๕.๗๒ คูณ ๘, ๓๒, ๓๒, ๒๔
๒. ๕๓.๒๕ คูณ ๕, ๓๐, ๓๕, ๒๐
๓. ๖๒.๕ คูณ ๓, ๖, ๓๒, ๓๕
๔. ๐.๕๒ คูณ ๔, ๕, ๗, ๓๕
๕. ๐.๕๒๕ คูณ ๗, ๓๔, ๒๓, ๒๗
๖. ๐.๐๕๖ คูณ ๗, ๓๖, ๖, ๓๘
๗. เดินทางได้น้ำที่ละ ๓๓๕ เมตร ถ้าเดินอยู่ ๓ ชั่วโมงจะได้
ทางไกลกี่กิโลเมตร ?
๘. ถ้า ๓ เมตร = ๓.๒๘๐๘ ฟุต ๕๐๐๐ เมตรจะเป็นกี่ฟุต ?
๙. พ่อค้าซื้อผ้าแพรมาเมตรละ ๓ บาท ๕๕ สตางค์ ขาย
ไปเมตรละ ๕ บาท ๓๐ สตางค์ ถ้าขายไป ๘๐๐ เมตรจะ
ได้กำไรเท่าไร ?

๓๐. วางรถไฟยาวท่อนละ ๓๓ เมตร ๗๕ เซนติเมตร วางรถ
๘ ท่อนจะยาวเท่าไร ?

ข. คุณทศนิยมด้วยทศนิยม การคูณทศนิยมด้วยทศนิยม
ทำอย่างเดียวกันกับการคูณทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม ข้อสำคัญอยู่ที่จุด
ทศนิยมว่าจะอยู่ที่ไหนเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องกำหนดให้ตัวหลัก
ไหนเป็นหลักหน่วยสิบ ร้อย ฯลฯ และหลักส่วนสิบ, ส่วนร้อย,
ส่วนพัน ฯลฯ มิฉะนั้นอาจเลื่อนหลักผิดได้

ตัวอย่างที่ ๑ จงคูณ ๔๖.๕๒๗ ด้วย ๒๘.๘๓

๔๖.๕๒๗

๒๘.๘๓

๓๓๒๕๘๑

๓๗๒๒๓๖

๔๓๗๗๔๓

๑๓๐๕๕

๓๓๗๗.๑๐๐๔๓

ตอบ ๓๓๗๗.๑๐๐๔๓

คำอธิบาย ขั้นต้นใช้วิธีคูณกันอย่างคูณเลขสามัญ เหมือนหนึ่งไม่
เป็นเลขทศนิยม เมื่อได้ผลคูณแล้วจึงใช้จุดทศนิยมลงที่จำนวนเลข
ที่เป็นผลคูณ ตัวตั้งคูณมีทศนิยม ๓ ตำแหน่ง ตัวคูณมีทศนิยม ๒
ตำแหน่งรวมเป็น $๓ + ๒ = ๕$ ตำแหน่ง การจุดทศนิยมจึงต้องจุด

ระหว่าง ๘ กับ ๘ ทศนิยมคงมี ๕ ตำแหน่งตามตัวอย่าง

การจุทศนิยมลงที่ผลคูณ ใช้วิธีดังกล่าวมานี้เสมอ ก็คือว่า
ตำแหน่งทศนิยมของผลคูณที่ได้ได้พิช้เท่ากับจำนวนตำแหน่งทศนิยมของ
ตัวตั้งและตัวคูณรวมกัน

ตัวอย่างที่ ๒ จงคูณ ๓.๒๕ ด้วย ๐.๐๐๒๕

วิธีทำ

๓.๒๕

๐.๐๐๒๕

๖๒๕

๒๕๐

๐.๐๐๓๓๒๕

ตอบ ๐.๐๐๓๓๒๕

คำอธิบาย ผลคูณได้เป็นจำนวนเลข ๓๓๒๕ ในการที่จะวางจุท
ศนิยม นับจำนวนทศนิยมตัวตั้งได้ ๒ ตำแหน่ง ตัวคูณ ๕ ตำแหน่ง
รวมเป็น ๖ ตำแหน่ง จึงต้องเติมศูนย์เข้าข้างหน้าเพื่อให้ได้ทศนิยม ๖
ตำแหน่ง

แบบฝึกหัดที่ ๒๒

จงคูณ

๑. ๐.๐๐๔๕ คูณ ๘ , ๓๒ , ๓๘ , ๒๗
๒. ๕๓.๒ คูณ ๐.๕ , ๐.๐๕ , ๐.๐๐๕
๓. ๗.๕ คูณ ๓.๕ , ๐.๓๕ , ๐.๐๓๕
๔. ๗๒.๕ คูณ ๒.๕ , ๓.๖ , ๔.๗ , ๘.๔
๕. ๗๓๒.๒๕ คูณ ๐.๒๕ , ๖.๒๕ , ๓.๗๕
๖. ๘.๓๒๗ คูณ ๗.๒๐๕
๗. ๘๓.๕๐๘ คูณ ๗๒.๓๒
๘. ๓๓๕.๒๓ คูณ ๐.๕๓๗
๙. ๓๒๐.๐๓ คูณ ๐.๐๒๕
๑๐. ๓๐๗.๐๘ คูณ ๐.๐๐๐๕๗

จงหาคำของ

๑๑. $๐.๔๒๓ \times ๗.๒๖ \times ๘.๓๕$
๑๒. $๓.๐๐๒ \times ๐.๐๓๒ \times ๘.๘$
๑๓. $๓๗.๒๓ \times ๓๕๔.๒ \times ๓๗.๓๕$
๑๔. $๐.๐๐๘๘ \times ๓๖.๓๓ \times ๒๕.๐๒$
๑๕. $๘๗๒.๕ \times ๔๗.๒๕ \times ๓.๐๗๒$

๑๖. จงหาราคาผ้าแพรยาว ๖.๔ เมตร

ราคาเมตรละ ๗ บาท

๕๐ สัปดาห์

๓๗. เงิน ๐.๘๗๕ ปอนด์เป็นกึ่งเป็นสี่
๓๘. จงหาราคาพรมยาว ๓๗.๕ เมตร ราคา ๕ บาท ๕๐ สตางค์
ต่อเมตร
๓๙. ถ้า ๓ เมตร = ๓๘.๓๗ นิ้วฟุต ถวดยาว ๕ กม. ๕ ซม. เป็น
กี่นิ้วฟุต
๔๐. ถ้า ๓ หลา = ๐.๘๓๔๔ เมตร ทางยาว ๓ ไมล์จะเป็นกี่กิโล-
เมตร

(๖) การทศนิยม การหารทศนิยมแบ่งออกเป็น ๒ อย่าง

ก. การทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม การหารทศนิยมด้วย
จำนวนเต็ม ให้หารอย่างเดียวกับเลขจำนวนเต็มสามัญ แต่เมื่อ
หารไปถึงจุดทศนิยม ให้วางจุดทศนิยมลงที่ตัวลัพธ์ให้ตรงกับจุด
ทศนิยมของตัวตั้ง

ถ้าหารทศนิยมไปหมดจำนวนเลขของตัวตั้งแล้วยังไม่ลงตัว ให้
เติมศูนย์เข้าที่ตัวตั้งที่เหลือ จะเติมเป็นจำนวนศูนย์กี่ศูนย์ก็ได้ จน
กว่าจะหารลงตัว

อนึ่งถ้าตัวตั้งเป็นทศนิยมโดยไม่มีจำนวนเต็มให้เริ่มลงจุดทศนิยม
ที่ตัวลัพธ์ให้ตรงกับจุดทศนิยมของตัวตั้งก่อน ครั้นแล้วจึงลงมือหาร
ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๑ จงหาร ๔๕.๗๓ ด้วย ๗

วิธีทำ

๗) ๔๕.๗๓

๖.๕๓

ตอบ ๖.๕๓

คำอธิบาย (๑) ๔๕ หารด้วย ๗ ได้ผลลัพธ์ ๖ หน่วย เศษ ๓ หน่วย ซึ่งต้องกระจายลงไปเป็น ๓๐ ส่วนสิบ

(๒) ๓ หน่วย + ๗ ส่วนสิบ คือ ๓๗ ส่วนสิบหารด้วย ๗ ได้ผลลัพธ์ ๕ ส่วนสิบ และเศษ ๒ ส่วนสิบ

(๓) ๒ ส่วนสิบ + ๓ ส่วนร้อย คือ ๒๓ ส่วนร้อยหารด้วย ๗ ได้ผลลัพธ์ ๓ ส่วนร้อยลงตัวพอดี

ตัวอย่างที่ ๒ จงหาร ๓๖.๓๗ ด้วย ๘

วิธีทำ

๘) ๓๖.๓๗๐๐

๒.๐๔๖๕

ตอบ ๒.๐๔๖๕

คำอธิบาย ๘ หารจำนวนได้ ๒ หมดจำนวนเต็มแล้วจึงต้องหารทศนิยมต่อไป ดังนั้นตัวผลลัพธ์ก็ต้องเป็นทศนิยมไปด้วย ๘ หาร ๓ ไม่ได้ ให้ได้ผลลัพธ์เป็น ๐ ครั้นแล้วเอา ๘ หาร ๓๗ ได้ผลลัพธ์ ๔ ไม่ลงตัวจึงต้องเติม ๐ ต่อไปจนหารลงตัวพอดี การเติม ๐ เช่นนี้ไม่ทำให้ทศนิยมของตัวตั้งเปลี่ยนแปลงไป

แบบฝึกหัดที่ ๒๓
(คิดในใจ)

จงหา

๑. ๘๕.๗๕ หาร ด้วย ๕
๒. ๗๓.๗๖ หาร ด้วย ๓
๓. ๓๕.๖๔ หาร ด้วย ๔
๔. ๓๕.๓๖๘ หาร ด้วย ๘
๕. ๔๒.๔๘ หาร ด้วย ๗
๖. ๘๒.๘๕ หาร ด้วย ๕๐
๗. ๓๘.๔๔ หาร ด้วย ๔๐
๘. ๘๔.๓.๓๘๘ หาร ด้วย ๓๐
๙. ๕๖.๔๘๗ หาร ด้วย ๗๐
๑๐. ๓๕.๒๔๘ หาร ด้วย ๘๐

จงหาคำตอบจากข้อต่อไปนี้

๓๑. $๕.๖ \div ๔ =$

๓๒. $๒๘.๔ \div ๗ =$

๓๓. $\frac{๓๓.๖}{๘} =$

๓๔. $\frac{๐.๘๓}{๒} =$

๓๕. $๐.๘๓ \div ๘ =$

๓๖. $\frac{๐.๔}{๘} =$

$$๓๗. \frac{๓}{๕} \text{ ของ } ๕.๒๘ =$$

$$๓๘. ๗.๒ \times \frac{๓}{๘} =$$

$$๓๙. \frac{๓}{๒} \text{ ของ } ๓.๖๘ =$$

$$๔๐. ๐.๒๗ \div ๕ =$$

แบบฝึกหัดที่ ๒๔

จงหา

$$๑. ๓๓.๒๒ \text{ คูณ } ๖$$

$$๒. ๓.๘๔๓ \text{ คูณ } ๗$$

$$๓. ๐.๓๔๒ \text{ คูณ } ๘$$

$$๔. ๐.๐๕๐๕ \text{ คูณ } ๗$$

$$๕. ๐.๓๘ \text{ คูณ } ๕$$

$$๖. ๓.๗๓ \text{ คูณ } ๕$$

$$๗. ๒๓๘.๕ \text{ คูณ } ๘๐$$

$$๘. ๕๗.๗ \text{ คูณ } ๘๐$$

$$๙. ๓๘๐.๘ \text{ คูณ } ๖๐๐$$

$$๑๐. ๓.๓ \text{ คูณ } ๘$$

$$๑๑. ๕๘ \text{ คูณ } ๘$$

๓๒. ๗ ด้วย ๔๐
๓๓. ๓๕๕.๕ ด้วย ๔๒
๓๔. ๔๕.๘๒ ด้วย ๕๖
๓๕. ๓๕.๓๒ ด้วย ๓๖๘
๓๖. เรือยนต์ดำหนึ่งแค้นใต้ทางไกล ๓๘๓.๘๕ กม. ในเวลา ๘ ชั่วโมงเรือดำหนึ่งแค้นใต้ชั่วโมงละเท่าไร ?
๓๗. แบ่งเงิน ๘๓๖๘ บาท ๘๐ สตางค์ ให้คน ๘๐ คน จะได้รับส่วนแบ่งคนละเท่าไร ?
๓๘. ดัชนีจักรยานคันหนึ่งหมุน ๕๐๐ ครั้ง ในระยะทาง ๓๐๐๓ หลา อยากทราบว่าดัชนีจักรยานคันนี้วัดโดยรอบยาวกี่ฟุต ?
๓๙. ท่อนเหล็ก ๕๐๐ ท่อนยาว ๖.๐๔๕ กม. อยากทราบว่าท่อนเหล็กท่อนหนึ่งยาวกี่เมตร ?
๔๐. แบ่งเงิน ๔.๘ ปอนด์ให้แก่บุตร ๘ คน จะได้รับส่วนแบ่งคนละกี่ชิลลิง ?

ข. การทศนิยมด้วยทศนิยม การหารทศนิยมด้วยทศนิยม ใช้วิธีทำทศนิยมของตัวหารให้เป็นจำนวนเต็มก่อน ครั้นแล้วก็หารอย่างเดียวกับวิธีหารทศนิยมด้วยจำนวนเต็มตามที่เรียนมาแล้ว

การทำทศนิยมของตัวหารให้เป็นจำนวนเต็ม ใช้วิธีเอา ๓๐, ๓๐๐, ๓๐๐๐ ๑๓ ๑ คุณตัวหาร ครั้นแล้วตั้งเอา ๓๐, ๓๐๐, ๓๐๐๐ ๑๓ ๑ คุณตัวตั้งด้วย คำจึงจะไม่เปลี่ยนแปลง

การเอา ๓๐, ๓๐๐, ๓๐๐๐ ๑ด.๑ คุณคั้วหารและตัวตั้งตามที่
กล่าวมาแล้ว โดยปกติมักไม่คูณให้เห็น แต่มักใช้วิธีเลื่อนหลัก
ทศนิยม ๓, ๒, ๓, ๑ด.๑ ตำแหน่งเอาตามความต้องการ

อนึ่งการเขียนเครื่องหมายหาร มักไม่เขียนเป็น $\div$ เสมอไป
ใช้เขียนเส้นขีดคั่นกลาง - ให้ตัวตั้งเป็นเศษ และตัวหารเป็นส่วน อย่าง
เศษส่วนก็ได้

ตัวอย่างที่ ๑ หาร ๔.๓๗๗.๗ ด้วย ๐.๐๐๗

วิธีทำ $\frac{4.377.7}{0.007} = \frac{4.377.7}{0.007} \times \frac{1000}{1000}$

$$= \frac{4.377.7}{7}$$

$$\begin{array}{r} 625.4 \\ 7 \overline{) 4.377.7} \end{array}$$

ตอบ ๖๒๕.๔

คำอธิบาย ทศนิยมของตัวหาร คือตัวส่วนจะหมดไปก็ต่อเมื่อ
เอา ๓๐๐๐ คูณ จึงต้องคูณทั้งตัวหารและตัวตั้ง ทั้งเพื่อทำตัว
หารให้เป็นจำนวนเต็ม แล้วหารกันต่อไป

ตัวอย่างที่ ๒ หาร ๐.๐๐๔๐๖ ด้วย ๐.๐๕๖

วิธีทำ $\frac{0.00406}{0.056} = \frac{4.06}{5.6}$

$$\begin{array}{r} 0.725 \\ 5.6 \overline{) 4.06} \\ 4.0 \\ \hline 0.06 \\ 0.056 \\ \hline 0.004 \end{array}$$

ตอบ ๐.๐๗๒๕

คำอธิบาย การทำทศนิยมของตัวหารให้หมดไป จะไม่เอา
๓๐, ๓๐๐, ๓๐๐๐, ฯลฯ คุณให้เห็นอย่างวิธีที่ ๓ แต่ใช้วิธีเลื่อน
หลักทศนิยมเขาก็ได้ การหารจะใช้วิธีหารแบ่งหรือหารยาวก็ได้

ตัวอย่างที่ ๓ หาร ๐.๐๐๗๒ ด้วย ๘

วิธีทำ

$$\begin{array}{r} ๘ \overline{) ๐.๐๐๗๒} \\ \underline{๐.๐๐๐๐} \end{array}$$

ตอบ ๐.๐๐๐๘

คำอธิบาย ตัวตั้งไม่มีจำนวนเลขในหลักหน่วย หลักส่วนสิบ
และหลักส่วนร้อย ไปมี ๘ ที่หลักส่วนพัน ๘ หารหลักส่วนพันคือ
๘ ส่วนพันไม่ไค้ จึงได้ผลลัพธ์ ๐ ตลอดจนมา ๘ หาร ๗๒ ส่วนหมื่นได้
ผลลัพธ์ ๘ ส่วนหมื่นลงตัว ดังนั้นทศนิยมของตัวผลลัพธ์ จึงตรงกับทศนิยม
ของตัวตั้ง

แบบฝึกหัดที่ ๒๕

หาร

๑. ๓.๘๕ ด้วย ๓.๕

๒. ๓.๘๘ ด้วย ๓.๘

๓. ๕.๕๒ ด้วย ๒.๕

๔. ๐.๘๔๓ ด้วย ๐.๔๓

๕. ๓.๒๓ ด้วย ๐.๓๘

๖. ๓.๒๘๕ คุ้มย ๗.๓
 ๗. ๘.๕๔๗ คุ้มย ๐.๐๗๗
 ๘. ๓๕.๘๓๒ คุ้มย ๒๓.๖
 ๙. ๗.๗๓๖๘๒ คุ้มย ๓๐.๓.๔
 ๑๐. ๐.๐๓๖๒๕ คุ้มย ๐.๒๘
 ๑๑. ๓๘๕.๐๐๖ คุ้มย ๐.๓๒๓
 ๑๒. ๗๒.๕๐๒๖ คุ้มย ๗.๘๕

จงหาคำของ

๑๓. $๔๐.๖ \div ๒๘๐$
 ๑๔. $๐.๐๓๕๒๖ \div ๐.๐๓๓$
 ๑๕. $๒๐๗๕ \div ๘.๓$
 ๑๖. $\frac{๒,๐๔๔}{๕๖}$
 ๑๗. $\frac{๔.๔๒๒๖}{๐.๖๓}$
 ๑๘. ฝ้ายดีกหักด ๕๘๒ เมตร ๒๐ เซนติเมตร ราคา ๓๘๐๖ บาท
 ๒๓ สตางค์ ถ้าซื้อเพียงเมตรเดียวจะให้เงินเขาเท่าไร ?
 ๑๙. ถังรถไฟวัดโดยรอบยาว ๓ ม. ๓๕ ซม. ถังรถไฟแฉ่งไป
 ด้านทาง ๓๘๘ กิโลเมตร ถังรถจะหมุนได้กี่รอบ ?
 ๒๐. ถังรถไฟขนาดใหญ่วัดโดยรอบยาว ๕.๗ เมตร และ
 ๔.๒ เมตรตามลำดับ ถ้าจะให้แฉ่งในทางไกล ๘๘.๘ กิโลเมตร
 จะหมุนกี่รอบ ?

แบบฝึกหัดที่ ๒๖

๑. จงหาคำของ $\frac{๗.๒ \times ๘.๔}{๕.๖}$
๒. จงหาคำของ $\frac{๕.๖ \times ๓๔.๔}{๐.๖๓}$
๓. จงหาคำของ $\frac{๐.๐๘๕}{๐.๓๔ \times ๓.๒๕}$
๔. จงหาร ๓๐.๒๖ ด้วย ๘๘ ครั้นแล้วจงหาคำของ $๓๐.๒ \div ๘.๘$ และ $\frac{๓.๐๒๖}{๘๘๐}$ โดยไม่ต้องหาร
๕. จงหาร ๓๘.๕๓ ด้วย ๓๐.๘ ครั้นแล้วจงเขียนคำของ $\frac{๓.๘๕๓}{๓๐๘}$ และ $\frac{๓๘๕.๓}{๓.๐๘}$ ลงโดยไม่ต้องหาร
๖. เลข ๒ จำนวนคูณกันได้ ๓๐.๒๒ ถ้าจำนวนหนึ่งเป็น ๒๘๐ จงหาเลขอีกจำนวนหนึ่ง
๗. รางรถไฟยาวท่อนละ ๓๒.๒ เมตร ถ้าจะวางรางคู่ให้ตัดออกทางยาว ๓๘.๓๐๐ กม. จะสั้นรางรถไฟกี่ท่อน ?
๘. ปรรอทหนัก ๒.๘๘ กิโลกรัมเทลงในขวดซึ่งหนัก ๐.๒๔๕ กิโลกรัม ของสองอย่างนี้รวมกันหนักเท่าไร ?
๙. ชายคนหนึ่งกับรถจักรยานได้ขี่ชั่วโมงละ ๑๖ กิโลเมตร อยากทราบว่าจะในระยะทาง ๑ กิโลเมตรกับอยู่บนที่น้ำขึ้นและวินาที ?
๑๐. คัดกระดาษยาว ๕ เมตรออกเป็นท่อนๆ ให้ได้ยาวท่อนละ ๓.๕ เซนติเมตร จะได้กี่ท่อนและจะเหลือเศษกระดาษยาวเท่าไร ?
๑๑. ยาสูบหนักกิโลกรัมละ ๓ บาท ๑๕ สตางค์ ถ้าซื้อมาหนัก ๓๘ กิโลกรัมจะเป็นราคาเท่าไร ?

๓๒. จงหาค่าของ 0.๗๒๕๗ ของ ๒ กิโลเมตร ให้เป็นกิโลเมตร, เมตร, และทศนิยมของเมตร /
๓๓. ข้าวสารหนัก ๗๕๗.๓๔ กิโลกรัม ต้องการแบ่งออกเป็นห่อๆ ให้ได้น้ำหนักห่อละ ๓.๕๔ กิโลกรัมจะได้กี่ห่อ ?
๓๔. รถไฟกระบวนหนึ่งแล่นนาน ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาทีได้ทางไกล ๖๗.๒ กิโลเมตร อยากทราบว่าใน ๑ วินาทีจะแล่นได้ทางไกลกี่เซนติเมตร ?
๓๕. น้ำกรดกำมะถันราคา ๓๔๐.๗๐ บาทต่อเฮกโตลิตร ถ้าต้องการซื้อ ๘ เฮกโตลิตร ๗๒ ลิตร จะจ่ายเงินเท่าไร ?
๓๖. เชือกยาว ๓๐ เมตรหนัก ๒ กิโลกรัม ถ้าเชือกยาว ๕ เมตร ๗๕ เซนติเมตรจะหนักเท่าไร ?
๓๗. สุราดีตรละ ๓ บาท ๔๐ สตางค์ ถ้าต้องการสุรา ๘ ลิตร ๕ เดซิลิตรจะให้เงินเราเท่าไร ?
๓๘. เหล้าเบียร์ ๓ ถังตวงได้ ๓.๒๗ เฮกโตลิตร ๕.๗๒ ลิตร ๓๓๕.๗๒ ลิตร ตามลำดับ ถ้าจะเทลงถังใหญ่ถังเดียวก็เต็ม ถังพอดี ถังใหญ่ใบนี้จุเหล้าเบียร์ กี่ลิตร ?
๓๙. ไหลสุราใบหนึ่งเมื่อน้ำสุราเต็มอยู่หนัก ๗๔.๕๒ กิโลกรัม เมื่อน้ำสุราออกหมดแล้วหนัก ๓๒.๗๒ กิโลกรัม อยากทราบว่าเฉพาะแต่น้ำสุราหนักกี่กรัม ?

๒๐. เป็นหนี้เขาอยู่ ๓ ราย รายแรก ๓๐ บาท ๒๐ สตางค์ รายที่สอง ๔๑ บาท รายที่สาม ๓๗ บาท ๑๕ สตางค์ มีเงินอยู่ ๓๗๕ บาท ถ้าจะใช้หนี้ให้หมดทั้ง ๓ รายจะเหลือเงินอีกเท่าไร ?
๒๑. เหล้าองุ่นราคาดีตรละ ๕๕ สตางค์ ถ้าจะซื้อ ๑๕.๕ ดีตรจะสิ้นเงินเท่าไร ?
๒๒. น้ำมัน ๑๕ เซนติดีตร ใช้เติมตะเกียงจุดได้นาน ๓ ชั่วโมง ถ้ามีน้ำมัน ๖๐ ดีตรจะเติมตะเกียงจุดได้นานเท่าไร ?
๒๓. นมแพะสดราคาดีตรละ ๓๐ สตางค์ ต้องการซื้อ ๒ เฮกโตดีตร ๕๐ ดีตรจะให้เงินเขาเท่าไร ?
๒๔. ผ้าแพรหกลดละ ๒ บาท ๒๕ สตางค์ ต้องการซื้อ ๕๕ หลาจะเป็นราคาเท่าไร ?
๒๕. ผ้ายัดกหกลาดยาว ๓ เมตรราคา ๒ บาท ๓๒ สตางค์ ถ้าผ้ายัดกหกลาด ๗๒ เมตรจะเป็นราคาเท่าไร ?
๒๖. ถนนยาว ๐.๐๕๘๓ กิโลเมตรเป็นกิโลเมตรและเซนติเมตร ?
๒๗. ชายคนหนึ่งซื้อผ้าแพรมายาว ๑๕ เมตรราคาเมตรละ ๕ บาท ๒๕ สตางค์ กับผ้ายัดกหกลาดยาว ๑๒ เมตรราคาเมตรละ ๓.๔ บาท เวลานี้เหลือเงินอยู่ ๓๐ บาท เขามีเงินเท่าไร ?
๒๘. จงหารราคาของของ ๑๒๕๕ ถึงราคาถึงละ ๒ บาท ๒๐ สตางค์
๒๙. พ่อค้าซื้อเครื่องเทศมาหนัก ๔๕ กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ

๓ บาท ๓๐ สตางค์ แล้วขายไปก็กำไร ๓ บาท ๗๕ สตางค์
มีกำไรเท่าไร ?

๓๐. ชายคนหนึ่งซื้อผ้าแพรมา ๕๓.๓ เมตร ราคาเมตรละ ๓.๗ บาท
และซื้อผ้าอีก ๒๗.๕ เมตร ราคาเมตรละ ๔.๕ บาท ครั้น
แล้วขายไปทั้งหมดเป็นเงิน ๔๐๐ บาท เขาจะได้กำไรหรือ
ขาดทุนเท่าไร ?

วิธีเทียบหาหน่วย

เมื่อโจทย์กำหนดให้อย่างใดอย่างใดอย่างหนึ่ง ครั้นแล้ว
ถามหาจำนวนอีกอย่างหนึ่ง การเทียบหาหน่วยหนึ่งก่อนทำให้เทียบ
หาจำนวนที่ต้องการสะดวกยิ่งขึ้น จึงขอเรียกเลขคณิตวิธีนี้ว่า “วิธี
เทียบหาหน่วย” ความจริงก็คือวิธีปฏิบัติกันนั่นเอง แต่เพื่อให้ผู้ศึกษา
เห็นว่าการเทียบหา ๓ เป็นของสำคัญยิ่ง จึงได้เรียกวิธีนี้ว่า วิธี
เทียบหาหน่วย (ยูนิตารี เมทอด)

ตัวอย่างที่ ๑ ถ้าหมวก ๓๒ ใบ ราคา ๓๖ บาท หมวก ๓๖ ใบ
ราคาเท่าไร ?

<u>วิธีทำ</u>	หมวก ๓๒ ใบ	ราคา ๓๖ บาท
“	๓ “	“ ๓๖ ÷ ๓๒ = ๓ “
“	๓๖ “	“ ๓ × ๓๖ = ๑๐๘ “
	<u>ตอบ</u>	ราคา ๑๐๘ บาท

คำอธิบาย เมื่อโจทย์กำหนดให้ว่า หมวก ๓๒ ใบราคา ๓๖ บาท หมวก ๓ ใบก็ต้องแบ่ง ๓๖ บาทออกเป็น ๓๒ ส่วน ได้ส่วนละ $36 \div 32 = 3$ บาท ดังนั้นหมวก ๓๖ ใบ คือ ๓๖ เท่าของราคาหมวก ๓ ใบ จึงต้องเอา ๓๖ ไปคูณ คงได้ผลคูณเป็นราคาของหมวก ๓๖ ใบ

ตัวอย่างที่ ๒ ถ้า ๘ วัน ชายคนหนึ่งหาเงินได้ ๓๕ บาท ๓๘ วันชายนี้จะหาเงินได้เท่าไร ?

วิธีทำ เวลา ๘ วัน หาเงินได้ ๓๕ บาท

$$,, ๘ ,, \quad ,, 35 \div 8 ,,$$

$$,, 38 ,, \quad ,, 35 \div 8 \times 38 ,,$$

$$= 35 \times 38 \div 8 ,,$$

$$= 30 ,,$$

ตอบ หาเงินได้ ๓๐ บาท

คำอธิบาย ในเวลาเทียบหา ๘ เอา ๘ หาร ๓๕ ไม่ลงตัว ก็ไม่จำเป็นที่ต้องหาร ค่อยเมื่อเทียบหาจำนวนที่ต้องหารคือ ๓๘ แล้ว จึงเอา ๓๘ ไปคูณก่อน ครั้นแล้วจึงเอา ๘ หารภายหลัง คงได้ผลตามต้องการ การทำเช่นนั้นไม่ทำให้ค่าเปลี่ยนแปลง

แบบฝึกหัดที่ ๒๓๖

(คิดในใจ)

๑. มะม่วง ๕ ผลราคา ๓๕ สตางค์ มะม่วง ๑ ผลราคาเท่าไร ?
๒. สมุด ๖ เล่มราคา ๔๘ สตางค์ สมุดเล่มเดียวราคาเท่าไร ?
๓. ไก่ ๓ ตัวราคา ๙๕ สตางค์ ไก่ ๑ ตัวราคาเท่าไร ?
๔. ไข่ไก่ ๘ ฟองราคา ๒๔ สตางค์ ไข่ไก่ฟองเดียวราคาเท่าไร ?
๕. มะพร้าว ๘ ผลราคา ๙๒ สตางค์ มะพร้าว ๑ ผลราคาเท่าไร ?
๖. ๑ วันหาเงินได้ ๖ บาท ๘ วันจะหาเงินได้เท่าไร ?
๗. ดินสอคำ ๔ แท่งราคา ๖๐ สตางค์ ต้องการซื้อ ๖ แท่งจะให้เงินเขาเท่าไร ?
๘. น้อยหน้า ๕ ผลราคา ๓๒ สตางค์ น้อยหน้า ๘ ผลราคาเท่าไร ?
๙. สมุด ๓๐ เล่มราคา ๘๐ สตางค์ สมุด ๓ โหลจะเป็นราคาเท่าไร ?
๑๐. ๘ สัปดาห์หาเงินได้ ๕๐ บาท หาอยู่นาน ๓๑ สัปดาห์จะได้เงินเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒๓๗

๑. เก้าอี้ ๕ ตัวราคา ๓๕ บาท เก้าอี้ ๑๑ ตัวราคาเท่าไร ?
๒. ขอบจอหมาย ๓ โหลราคา ๖๐ สตางค์ ต้องการซื้อโหลครึ่งจะให้เงินเขาเท่าไร ?

๓. ลูกกร ๘ ตัวราคา ๘๒ บาท ลูกกร ๒๒ ตัวจะเป็นราคาเท่าไร ?
๔. โกล ๘ ตัวราคา ๒๐๐ บาท โกล ๑๘ ตัวราคาเท่าไร ?
๕. ผ้าห่มนอน ๑๕ ผืนราคา ๙๐ บาท ชื้อมา ๓๖ ผืนคิดเป็นเงินเท่าไร ?
๖. ๘ ตัปศาห์หาเงินได้ ๓๐๘ บาท ใน ๓ ปีจะหาเงินได้เท่าไร ?
๗. รถจักรยาน ๑๕ คันราคา ๕๓๐ บาท ตั้งซื้อรถจักรยานมา ๒๕ คัน จะต้องส่งเงินไปให้เขาเท่าไร ?
๘. ผ้าบ้าน ๘ หลาราคา ๓ บาท ๕๐ สตางค์ ชื้อผ้าบ้านมา ๒๐ หลาจะเป็นเงินเท่าไร ?
๙. รองเท้า ๘ คู่ราคา ๓๓ บาท ๕๐ สตางค์ ต้องการซื้อ ๑๕ คู่ จะส่งเงินเท่าไร ?
๑๐. หนังสือ ๒๕ เล่มราคา ๑๔ บาท ๕๐ สตางค์ หนังสือ ๓๘ เล่มคิดเป็นเงินเท่าไร ?
๑๑. ไข่เบ็ด ๓๐ ฟองราคา ๑๕ สตางค์ ไข่เบ็ด ๑๒ ฟองราคาเท่าไร ?
๑๒. ไก่ ๕ ตัวราคาเท่ากับเป็ด ๕ ตัว ไก่ ๓๒ ตัวจะเท่ากับเป็ดกี่ตัว ?
๑๓. โกล ๓๒ ตัวราคาเท่ากับกระบือ ๘ ตัว โกล ๓๖ ตัวจะแลกกระบือได้กี่ตัว ?
๑๔. ปลาช่อน ๑๕ ตัวมีราคาเท่ากับปลาดุก ๒๐ ตัว ปลาช่อน ๘๖ ตัวจะเท่ากับปลาดุกกี่ตัว ?

คำอธิบาย ตามตัวอย่างนี้ พุทธกัมกับกันไปกับตัวอย่างที่เคยทำมาแล้ว
จึงต้องกลับคำพูดใหม่ คือ พุทธตั้งเงินก่อนมาว่า เงิน
๓๘.๔ บาทซื้อมาได้ ๓๒ ตัว ครั้นแล้วจึงเทียบตามที่เคยทำมา

ตัวอย่างที่ ๔ เงิน ๓๘ บาท ๔๘ สตางค์ ซื้อเกาอี้ได้ ๓๒ ตัว
ถ้าต้องการซื้อเกาอี้ ๓๕ ตัวจะให้เงินเขาเท่าไร ?

วิธีทำ เกาอี้ ๓๒ ตัว ราคา ๓๘.๔๘ บาท

$$,, ๓ ,, ,, ๓๘.๔๘ \div ๓๒ ,,$$

$$,, ๓๕ ,, ,, ๓๘.๔๘ \times ๓๕ \div ๓๒ ,,$$

$$= ๔๓.๓๐ \text{ บาท}$$

ตอบ ให้เงินเขา ๔๓ บาท ๓๐ สตางค์

คำอธิบาย ตามตัวอย่างนี้ ๓๒ หาบ ๓๘.๔๘ บาทได้ดังตัว จะ
ใช้วิธีหารที่เดียว หรือค่อยเมื่อเขา ๓๕ คุณแล้วจึงเขา ๓๒ หาบก็ได้
ผลเช่นเดียวกัน

อนึ่งการเขียนบาทสตางค์อย่างทศนิยมมีประโยชน์มากในบทเรียน
ข้อๆ ไป ต้องกำหนดจดจำไว้ให้ได้

แบบฝึกหัดที่ ๒๘

(คิดในใจ)

๑. มะนาว ๘ ผล ราคา ๓ สตางค์ มีสตางค์อยู่ ๓ สตางค์จะซื้อ
มะนาวได้กี่ผล ?

๒. ปากกา ๘ ตัวราคา ๕ สตางค์ ต้องการซื้อสตางค์เดียวจะได้ปากกากี่ตัว ?
๓. พริก ๑๕ เม็ดราคา ๓ สตางค์ ซื้อพริก ๑ สตางค์จะได้พริกกี่เม็ด ?
๔. ผ้าเช็ดหน้า ๓ ผืนราคา ๑๐ สตางค์ ซื้อผ้าเช็ดหน้าเงิน ๓๐ สตางค์จะได้ผ้าเช็ดหน้ากี่ผืน ?
๕. หนากทิบ ๓๐ ผืนราคา ๕ สตางค์ ซื้อสตางค์เดียวจะได้หนากทิบกี่ผืน ?
๖. น้ำตาลทราย ๓ ขลังราคา ๕๕ สตางค์ ซื้อ ๖๐ สตางค์จะได้ น้ำตาลทรายกี่ขลัง ?
๗. รถจักรยาน ๓ คันราคา ๗๔ บาท มีเงินอยู่ ๒๖ บาท จะซื้อได้กี่คัน ?
๘. เด็ก ๘ คนหาเงินได้ ๓๘ บาท เด็กคนเดียวจะหาเงินได้เท่าไร ?
๙. นาฬิกา ๕ เรือนราคา ๓๒ บาท นาฬิกาเรือนเดียวราคาเท่าไร ?
๑๐. ดินสอตัว ๑ โหลราคา ๓ บาท ๓๒ สตางค์ จงหารราคาของ ดินสอแท่งเดียว ?

แบบฝึกหัดที่ ๓๐

๑. ชายคนหนึ่งหาเงินได้ ๕๓ บาท ในเวลา ๓๒ สัปดาห์ ถ้าจะหาให้ได้ ๖๘ บาท จะกินเวลานานเท่าไร ?
๒. รถยนต์ ๑๒ คันบรรทุกข้าวสารได้ ๓๐๐ กระสอบ ถ้าจะบรรทุกข้าวสารให้ได้ ๓๗๕ กระสอบจะใช้รถยนต์กี่คัน ?
๓. ต้น ๓๖ ผลราคา ๓๒ สตางค์ ซื้อต้นเงิน ๓ สตางค์จะได้ต้นกี่ผล ?
๔. ข้าวเปลือก ๓๓ หาบราคา ๓๒ บาท ๕๐ สตางค์ มีเงินอยู่ ๓๒๕ บาทจะซื้อข้าวเปลือกได้กี่หาบ ?
๕. ปูนซีเมนต์ ๑๕ กระสอบราคา ๓๒๐ บาท ต้องการซื้อ ๕๘๐ บาท จะได้ปูนซีเมนต์เท่าไร ?
๖. ตั้งซื้อตุ๊กตา ๗ ตัวราคา ๖๖ บาท ๕๐ สตางค์ มีคนนำตุ๊กตาขายให้อีกเป็นราคา ๓๓๕ บาท จะได้ตุ๊กตาขนาดเดียวกันกี่ตัว ?
๗. ค่าก่อสร้างกำแพงล้อมที่ดินเป็นเงิน ๖๐ บาท ได้กำแพงยาว ๓ คอก ถ้ากำแพงยาว ๓ เส้น ๓๖ วา จะสิ้นเงินเท่าไร ?
๘. ค่าจ้างเกี่ยวข้าว ๖ ไร่เป็นเงิน ๘ บาท มีข้าวอยู่ ๓๐๕ ไร่จะจ้างเขาเกี่ยวสิ้นเงินเท่าไรจึงจะแล้ว ?
๙. ถ้า ๕ คันหนักเท่ากับ ๕๐๘๓.๒๕ กิโลกรัม กี่กิโลกรัมจึงจะหนักเท่ากับ ๕๘ คัน ?
๑๐. ถ้าชาย ๘๕ คนหาเงินได้ ๓๕๓ บาท ชาย ๖๕ คนจะหาเงินได้กี่บาท ?

๓๑. ส้ม ๓๓ ผลราคา ๖ เป็นนี้ มีเงินอยู่ ๓ ปอนด์ ๕ ชิลลิง จะซื้อส้มได้กี่ผล ?
๓๒. นาฬิกาเรือนหนึ่งเดินช้าไป ๒ ชั่วโมง ๓๓ นาที ในหนึ่งสัปดาห์ ถ้าเดินอยู่นาน ๓๖ ชั่วโมง จะช้าไปเท่าไร ?
๓๓. ชาย ๕ คนหรือหญิง ๘ คน ทำการอย่างหนึ่งได้เงินค่าจ้าง ๓๕ บาท ๒๕ สตางค์ ถ้าจะให้ชาย ๕ คนและหญิง ๑๕ คนทำงานอย่างเดียวกันนั้น จะได้ค่าจ้างเท่าไร ?
๓๔. ผ้าด้าย ๒๓ หลาราคา ๕ บาท ๗๕ สตางค์ จงหาราคาผ้าด้าย ๑๓ หลา
๓๕. ในเวลา ๒๕ นาทีรถไฟเดินได้ ๒๐ ไมล์ ถ้าทางไกล ๕๐ ไมล์ จะเดินในเวลานานเท่าไร ?
๓๖. ของ ๒๘ สิ่งราคา ๕ บาท ๒๕ สตางค์ มีเงินอยู่ ๘ บาท ๒๕ สตางค์จะซื้อได้กี่สิ่ง ?
๓๗. หนังสือ ๓๐๐๐ เล่มราคา ๒๕ ปอนด์ ซื้อ ๔๕๐๐ เล่มจะเป็นราคาเท่าไร ?
๓๘. ในเวลา ๕ ชั่วโมงครึ่งชายคนหนึ่งเดินทางได้ ๕๕๐ เส้น ถ้าทางไกล ๔๕๐ เส้นจะกินเวลานานเท่าไร ?
๓๙. มะม่วง ๓๗ ผลราคา ๓๒ สตางค์ ซื้ออีก ๕๐ สตางค์จะได้มะม่วงกี่ผล ?
๔๐. ชายคนหนึ่งหาเงินได้ ๕๓๖ บาทในเวลา ๖๔ สัปดาห์ ถ้าจะ

หาเงินให้ได้ถึง ๕๖๕ บาท ๕๐ สตางค์ จะต้องหาอยู่อีกนานกี่
สัปดาห์ ?

การแลกเปลี่ยนต่างประเทศ

มาตราเงินสิงคโปร์

๓๐๐ เซ็นต์ เป็น ๓ เหรียญ (๕)

มาตราเงินอินโดจีนฝรั่งเศส

๓๐๐ เซ็นต์ เป็น ๓ เหรียญ

ในการค้าขาย ย่อมมีการส่งสินค้าในประเทศออกไปนอก
ประเทศ เงินที่ได้จากการขายสินค้าก็ต้องเป็นเงินต่างประเทศ เมื่อ
มีการส่งสินค้านอกประเทศเข้ามาในประเทศ เงินที่ใช้จ่ายในการซื้อ
ขายก็ต้องเป็นเงินสยาม อัตราแลกเปลี่ยนเงินสยามกับเงินต่างประเทศ
หาเหมือนกันไม่ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเกิดมีการแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศ
ขึ้น โดยปกติพ่อค้าต้องนำเงินไปแลกเปลี่ยนที่ธนาคาร แต่การ
แลกเปลี่ยนเงินมักขึ้นลงอยู่เสมอ ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามครา
ตามสมัย ไม่เป็นอันยุติคงได้ จะได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยน
เงินสยามกับเงินต่างประเทศไว้พอเป็นทางให้สะดวกแก่การคิดเลขณิต
เท่านั้น ส่วนการจะแลกเปลี่ยนจริง ต้องไปถามที่ธนาคารหรือ
ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลขก็คงทราบได้ ในชั้นนี้จะขอนำมากล่าว

เพราะการแลกเปลี่ยนเงิน ด้ายามกับเงินสิงคโปร์ และเงินอินดูลัน
ฝรั่งเศสที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง ซึ่งได้มีการแลกเปลี่ยนกัน
ระหว่างพ่อค้าอยู่เสมอเท่านั้น

เงินสิงคโปร์ เรียกว่า เหรียญดอลลา หรือบางทีก็เรียกว่า
เหรียญนก เขียนเครื่องหมายดังนี้ ๙ ใช้กันอยู่ในประเทศ
สหรัฐอเมริกาของอังกฤษ ดอลลาเงินเมืองฮ่องกงของอังกฤษ แม้
กระนั้นก็ขัดขวางการแลกเปลี่ยนของเงินเหรียญสิงคโปร์และเหรียญ
ฮ่องกงเหมือนกันไม่ แต่ถ้าเข้าใจการแลกเปลี่ยนเงินด้ายามกับ
เงินสิงคโปร์แล้ว ก็คงคิดการแลกเปลี่ยนเงินด้ายามกับเงินฮ่องกงได้
จึงจะไม่ขอกดว่าถึงการแลกเปลี่ยนเงินฮ่องกงให้เป็นการซ้ำซาก และจะขอ
เรียกให้เข้าใจได้โดยง่ายว่า “เหรียญสิงคโปร์” กับจะไม่ขอเรียก
ว่าเหรียญดอลลา เพราะคำว่าเหรียญดอลลาเกินความได้กว้างมาก
โดยเหตุที่ว่าเหรียญที่ใช้ในประเทศสหพันธรัฐอเมริกาและประเทศ
เม็กซิโก ก็เรียกกันว่า เหรียญดอลลา

อนึ่งในประเทศอินดูลันฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง
กับประเทศเราได้ใช้เงินอีกอย่างหนึ่ง ใช้กันแพร่หลายในประเทศ
ญวน เขมร และลาวของฝรั่งเศส เรียกว่า เหรียญบิอาสเตอร์ จะขอ
เรียกให้เข้าใจกันได้ง่าย ๆ ว่า “เหรียญอินดูลัน” เหรียญอินดูลัน
ได้มีการแลกเปลี่ยนกับเงิน ด้ายามในจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับ
ประเทศอินดูลันฝรั่งเศสอยู่เสมอ

คำอธิบาย การเขียน ๓๒๕ เหรียญ ๖๐ เซ็นต์ ใช้เขียนอย่าง
ทศนิยมได้อย่างเดียวกับเงินบาทสตางค์ของสยาม

ตัวอย่างที่ ๓ จงทำเงินสยาม ๗๖๐ บาท ๖๐ สตางค์ ให้เป็น
เงินสิงคโปร์และเงินอินดูลันฝรั่งเศส

วิธีทำ

เงิน	๕ บาท	เท่ากับเงินสิงคโปร์	๓ เหรียญ
"	"	"	" $\frac{๓}{๕}$ "
"	๗๖๐.๖๐ "	"	" $\frac{๓ \times ๗๖๐.๖๐}{๕}$ "
			= ๕๗๐.๔๕ "

ตอบ เงินสิงคโปร์ ๕๗๐ เหรียญ ๔๕ เซ็นต์

เงิน	๕ บาท	เท่ากับเงินอินดูลัน	๕ เหรียญ
"	"	"	" $\frac{๕}{๕}$ "
"	๗๖๐.๖๐ "	"	" $\frac{๕ \times ๗๖๐.๖๐}{๕}$ "
			= ๖๐๗.๕๗ "

ตอบ เงินอินดูลัน ๖๐๗ เหรียญ ๕๗ เซ็นต์

คำอธิบาย การแลกเปลี่ยนเงินสยามกับเงินเหรียญสิงคโปร์
กับเงินเหรียญอินดูลันมีวิธีคิดอย่างเดียวกัน หากแต่ว่าอัตรา
แลกเปลี่ยนแตกต่างกัน ผลที่ได้พิช จึงต่างกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๑

(คิดในใจ)

๑. เงิน ๔ บาท เท่ากับเงินสิงคโปร์ ๓ เหรียญ เงิน ๔๘ บาท เท่ากับกี่เหรียญ ?
๒. เงิน ๔ บาท เท่ากับเงินสิงคโปร์ ๓ เหรียญ เงินสิงคโปร์ ๔๕ เหรียญ เท่ากับเงินกี่บาท ?
๓. เงิน ๕ บาท เท่ากับเงินอินโดจีน ๔ เหรียญ เงิน ๘๕ บาท เท่ากับเงินกี่เหรียญ ?
๔. เงิน ๕ บาท เท่ากับเงินอินโดจีน ๔ เหรียญ เงินอินโดจีน ๓๒๒ เหรียญ เท่ากับเงินกี่บาท ?
๕. เงิน ๔ บาท เท่ากับเงินสิงคโปร์ ๓ เหรียญ เงิน ๔๐ บาท ๖๐ สตางค์ เท่ากับกี่เหรียญ ?
๖. ถ้าเงิน ๑๐๐ บาท แลกเงินสิงคโปร์ได้ ๘๕ เหรียญ เงิน ๕๐ บาท จะแลกเงินสิงคโปร์ได้กี่เหรียญ ?
๗. ถ้าเงิน ๑๐๐ บาท แลกเงินสิงคโปร์ได้ ๘๕ เหรียญ เงิน สิงคโปร์ ๖๐ เหรียญ จะแลกได้กี่บาท ?
๘. ถ้าเงินอินโดจีน ๑๐๐ เหรียญ แลกเงินสยามได้ ๓๒๕ บาท เงินอินโดจีน ๒๐ เหรียญ จะแลกเงินสยามได้กี่บาท ?
๙. ถ้าเงินอินโดจีน ๑๐๐ เหรียญ แลกเงินสยามได้ ๓๒๕ บาท เงินอินโดจีน ๓๐ เหรียญ จะแลกเงินสยามได้กี่บาท ?

๓๐. ถ้าเงินสิงคโปร์ ๘๐ เหรียญ แลกเงินสยามได้ ๓๐๐ บาท
เงิน ๓๐ บาท จะแลกเงินสิงคโปร์ได้เท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๓๒

(อัตราการแลกเงินสยามกับต่างประเทศในแบบฝึกหัดต่อไปนี้ให้
ใช้ดังนี้คือ เงินสยาม ๕ บาท = เงินสิงคโปร์ ๓ เหรียญ และเงินสยาม
๕ บาท = เงินอินโดจีน ๕ เหรียญ เว้นแต่โจทย์จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น)

๑. เงิน ๓๒๕ บาท จะแลกเงินสิงคโปร์ได้เท่าไร ?
๒. เงิน ๑๒๘๐ บาท จะเท่ากับเงินสิงคโปร์กี่เหรียญ ?
๓. เงิน ๑๒๒๕ บาท จะแลกเงินสิงคโปร์ได้เท่าไร ?
๔. เงิน ๒๔๗๖ บาท จะเท่ากับเงินสิงคโปร์เท่าไร ?
๕. เงินสยาม ๒๕๐ บาท ๗ บาท จะแลกเงินสิงคโปร์ได้เท่าไร ?
๖. เงิน ๑๗๕ บาท เท่ากับเงินอินโดจีนเท่าไร ?
๗. เงิน ๑๓๖๕ บาท จะแลกเงินอินโดจีนได้เท่าไร ?
๘. เงินสยาม ๗๒๑ บาท เท่ากับเงินอินโดจีนเท่าไร ?
๙. เงินสยาม ๖๐๕ บาท ๕๐ สตางค์ เท่ากับเงินอินโดจีนเท่าไร ?
๑๐. เงิน ๑๒๗ บาท ๓ บาท ๓ สตางค์ เท่ากับเงินอินโดจีนเท่าไร ?
๑๑. เงินสิงคโปร์ ๑๒๒๕ เหรียญ เป็นเงินสยามเท่าไร ?

๑๒. เงินสิงคโปร์ ๓๓๗๕ เหรียญ คิดเป็นเงินสยามเท่าไร ?
๑๓. เงินสิงคโปร์ ๗๗๗ เหรียญ ๒๕ เซ็นต์ เท่ากับเงินสยามเท่าไร ?
๑๔. เงินสิงคโปร์ ๓๓๕ เหรียญ ๔๖ เซ็นต์ จะแลกเงินสยามได้เท่าไร ?
๑๕. เงินสิงคโปร์ ๓๗๗๗ เหรียญ ๓๕ เซ็นต์ เป็นเงินสยามเท่าไร ?
๑๖. เงินอินดุงัน ๓๗๖ เหรียญ เป็นเงินสยามเท่าไร ?
๑๗. เงินอินดุงัน ๓๕๐๗ เหรียญ จะแลกเงินสยามได้เท่าไร ?
๑๘. เงินอินดุงัน ๗๗๗ เหรียญ เท่ากับเงินสยามเท่าไร ?
๑๙. เงินอินดุงัน ๓๓๕ เหรียญ ๒๐ เซ็นต์ คิดเป็นเงินสยามได้เท่าไร ?
๒๐. จงทำเงินอินดุงัน ๓๕๗ เหรียญ ๕ เซ็นต์ ให้เป็นเงินสยาม
๒๑. ส่งสินค้าไปที่สิงคโปร์ ผู้ซื้อสินค้าส่งเงินมาให้ ๕๗๕ เหรียญ ๘๕ เซ็นต์ เมื่อผู้ขายไปรับเงิน ธนาคารคิดให้ ๘๕ เหรียญ คอ ๓๐๐ บาทดังนี้ จะได้รับเงินเท่าไร ?
๒๒. ชายคนหนึ่งเดินทางไปประเทศอินดุงันฝรั่งเศส มีเงินไปด้วย ๓๒๐๐ บาท เมื่อเขากลับมีเงินเหลือ ๗๕ เหรียญ ๕๐ เซ็นต์ ถ้าเงินสยาม ๓๒๕ บาท เท่ากับเงินอินดุงัน ๓๐๐ เหรียญ อยากทราบว่าเขาได้ใช้เงินไปในประเทศอินดุงันฝรั่งเศสเท่าไร ?
๒๓. ดังจักรเย็บผ้า ๓ เครื่องจากสิงคโปร์ เขาได้รวมทั้งค่าส่ง เดรัจฉา ๓๒๕ เหรียญ ๔๕ เซ็นต์ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินคิด ๓๐๐ บาทต่อ ๘๐ เหรียญ จะต้องส่งเงินไปให้เขาเท่าไร ?
๒๔. เงิน ๓๓๗๐ บาท ๒๕ สตางค์ จะมากน้อยกว่าเงินสิงคโปร์

๗๒๐. เหรียญ ๓๐ เซ็นต์อยู่เท่าไร ? ถ้าอัตราการแลกเปลี่ยนคิด
 ๗๕ เหรียญต่อ ๓๐๐ บาท
๒๕. ตั้งของจากสิงคโปร์ เงิน ๓๓๒๕ บาท ๓๐ สตางค์ ถ้าการ
 แลกเปลี่ยนคิด ๓๐๐ บาทต่อ ๗๐ เหรียญ จะต้องส่งเงินไปใช้
 เท่าไร ?
๒๖. ราคาโคในกรุงเทพ ฯ ตัวละ ๕๐ บาท ๗๐ สตางค์ ส่งไปขาย
 ที่สิงคโปร์ คิดดอกเบี้ยตัวละ ๓๐ บาท ส่งไป ๖๐ ตัวจะบอก
 ราคาเขาว่าเป็นเงินรวมทั้งสิ้นเท่าไร ? ถ้าการแลกเปลี่ยนในเวลา
 นั้นคิด ๓๐๐ บาทต่อ ๗๐ เหรียญ
๒๗. ไปขายโคที่พระตะบอง ขายได้ ๗๐ ตัว ๆ ละ ๔๕ เหรียญ
 ๒๘. เซ็นต์ เมื่อนำเงินไปแลกที่ธนาคาร ๖๖๖ ให้ ๓๐๐ เหรียญ
 ต่อ ๔๒๕ บาท จะได้เงินเท่าไร ?
๒๙. ชายคนหนึ่งจะเดินทางไปซื้อของที่สิงคโปร์ จึงนำเงินไปแลกที่
 ธนาคาร ธนาคารคิดให้ ๓๐๐ บาท ต่อ ๗๐ เหรียญ ถ้านำ
 เงินไปแลก ๗๒๕ บาท ๖๐ สตางค์ จะได้เงินไปใช้จ่ายที่
 สิงคโปร์เท่าไร ?
๓๐. ตั้งเตียงเหล็กมาขายจากสิงคโปร์ เตียงละ ๓๗ เหรียญ ๖๐ เซ็นต์
 เวลาขายในกรุงเทพ ฯ ขายเตียงละ ๒๗ บาท ๓๕ สตางค์ ถ้า
 เงิน ๓๐๐ บาทเท่ากับ ๗๐ เหรียญ จะได้กำไรเตียงละเท่าไร ?
๓๐๐. บิดาส่งเงินไปให้บุตรเรียนหนังสือที่สิงคโปร์ เดือนละ ๗๕ บาท

เป็นเวลา ๒ ปี ในปีแรกอัตราดอกเบี้ย ๑๐๐ บาทต่อ
 ๘๐ เหรียญ ปีที่สอง ๑๐๐ บาทต่อ ๘๐ เหรียญ รวมทั้ง
 ต้นเป็นเงินกี่เหรียญ?

ใบเสร็จรับเงิน

ในการค้าขายตามห้างร้านต่างๆ พ่อค้าต้องขายของวันหนึ่ง
 หลายๆ ราย จึงเป็นการจำเป็นที่พ่อค้าจะต้องออกใบเสร็จรับเงิน
 ให้แก่ผู้ซื้อเป็นคณๆ ไป ฉะนั้นใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ซื้อไปพร้อมกับ
 การชำระเงิน เก็บต้นซื้อหรือดำนเอาใบสำคัญรับเงินไว้ลงบัญชีรายวัน
 เงินสดสำหรับห้างร้านของตน การทำเช่นนั้นทำให้พ่อค้าทราบได้ว่า
 ในวันหนึ่งรับเงินรวมไปไหนจากผู้ใด มีสินค้าอะไรบ้าง และ
 รวมเป็นเงินเท่าไร เมื่อสิ้นวันหนึ่ง หรือบางทีก็สัปดาห์หนึ่ง หรือ
 เดือนหนึ่ง พ่อค้าทำการลงบัญชีหรือรวมบัญชีครั้งหนึ่ง เพื่อคิด
 สอบสวนดูว่า ผลของการค้าขายมีกำไรหรือขาดทุนเท่าไร?

ใบสำคัญรับเงินสดตามที่กล่าวมาแล้วนี้ เรียกว่า “ใบเสร็จ
 รับเงิน” ต่างห้างต่างร้านก็จัดทำใบเสร็จรับเงินขึ้นใช้มีแบบอย่าง
 ต่างๆ กัน แต่ผลที่สุดก็มีความประสงค์อย่างเดียวกัน คือตัวอย่าง
 ใบเสร็จรับเงินต่อไปนี้นี้เป็นแบบสามัญและง่ายที่สุด ที่นักเรียน
 จะจดจำนำไปใช้ได้ เมื่อเข้าใจการทำใบเสร็จรับเงินชนิดนี้ดีแล้ว การ
 ทำใบเสร็จรับเงินแบบอื่นก็ทำได้โดยง่าย เพราะมีความประสงค์เป็น
 อย่างเดียวกัน ฉะนั้นอยู่บ้างก็แค่ลดความเท่านั้น

วิธีทำใบเสร็จรับเงิน บรรทัดแรกให้ลงชื่อห้างหรือชื่อร้าน
 บรรทัดที่ ๒ ลงตามสถานที่ห้างร้านตั้งอยู่ ให้ได้ความละเอียดพอที่จะส่ง
 จดหมายถึงได้ บรรทัดที่ ๓ ลงวันเดือนปี บรรทัดที่ ๔ และที่ ๕
 ลงข้อความตามตัวอย่าง กับในตอนท้ายให้ลงข้อความตามตัวอย่าง
 ว่าได้รับเงินไว้ครบถูกต้องแล้ว ครั้นแล้วลงนามผู้จัดการหรือเจ้าของ
 ห้างซึ่งโดยปกติทำหน้าที่เป็นผู้รับเงิน แต่จะเป็นคนอื่นลงนามรับเงิน
 แทนก็ได้ กระดาษที่ใช้ฝึกหัดทำใบเสร็จรับเงิน ให้ใช้กระดาษ
 ฟลัดแคป

การตีเส้น บรรทัดไหนควรตีคู่หรือเดี่ยว ขอให้ดูแบบตัวอย่าง
 ที่ได้ให้ไว้ ช่องเดือนกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ช่องวันที่กว้าง ๑.๕
 เซนติเมตร ช่องบาทกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ช่องสตางค์กว้าง ๑.๕ เซน
 ตีเมตร ช่องรายการกว้างเท่าที่เหลือจากช่องอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว

การเขียนจำนวนเลขลงในช่องบาทสตางค์ ต้องเขียนหลัก
 หน่วย, สิบ, ร้อย, พัน ให้ตรงกันลงมา เพื่อจะได้รวมเลขไม่
 ผิดพลาด

ตัวอย่าง จงทำใบเสร็จรับเงินของห้างจากตรงคอภรณ์ ถนน
 เจริญกรุง กรุงเทพฯ ซึ่งได้ขายสิ่งของเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน
 พ.ศ. ๒๔๗๗ ดังต่อไปนี้

ถ้วยแก้ว ๕ โหล ราคา ๗ บาท ๕๐ สตางค์ เดือนในครึ่งโหล
 ราคา ๑ บาท กระเบื้องหน้า ๑ ใบ ราคา ๑ บาท ๒๕ สตางค์

วิธีทำ

ห้างจตุรคณาภรณ์

ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ห้างจตุรคณาภรณ์ ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ ได้ขายถึงของ
ดังมีรายการแนบต่อไปนี้

พ.ศ. ๒๔๗๗		รายการ		รวมเงิน	
เดือน	วันที่			บาท	สต.
พฤศจิกายน	๑๕	ถ้วยแก้ว ๕ โหล	ราคา	๗	๕๐
		เชี่ยนในครัวโหล	ราคา	๓	—
		กระเบื้องผนัง ๓ โย	ราคา	๓	๒๕
		รวมเงิน		๑๓	๗๕

ข้าพเจ้าผู้มำนามข้างท้ายนี้ ได้รับเงินรายนี้ไว้ครบถูกต้องแล้ว
แต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗

(ลงนาม).....

ผู้จัดการหรือเจ้าของ

คำอธิบาย ชื่อห้างร้าน ตำบลของห้างร้าน และวันเดือนปี
ให้ลงข้อความตามคำถาม ส่วนผู้รับเงินจะเป็นผู้ขึ้นนอกจากผู้จัดการ
เป็นผู้รับแทนก็ได้

แบบฝึกหัดที่ ๓๓

๑. นายแดง ตีเค้น ได้ซื้อสิ่งของจากห้างพร้อมภักดิ์ ถนน
เจริญกรุง กรุงเทพฯ ๑ ดังต่อไปนี้
- ส้มคอปกแข็ง ๖ เถ่ม ๆ ละ ๒๕ สตางค์
หนังสือสมมติผู้ดี ๓ โหล เถ่มละ ๘ สตางค์
ปากกาตอแข็ง ๓ กัดอง ๓ บาท ๒๕ สตางค์
เงินรายนายแดง ตีเค้น ได้ใช้ให้แล้วแต่
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.
ให้นักเรียนเป็นผู้เก็บเงินและทำใบเสร็จให้นายแดง ตีเค้น
แทนเจ้าของร้าน
๒. นายดำ ตีเค้น ได้ซื้อของจากห้างจตุรนครพาณิชย์ ถนนเจริญ
กรุง กรุงเทพฯ ๑ ดังต่อไปนี้
- กางเกงแพร ๓ ตัว ๆ ละ ๕ บาท ๕๐ สตางค์
เสื้อชั้นในครึ่งโหล ๆ ละ ๘ บาทถ้วน
ถุงเท้า ๒ โหล ๆ ละ ๑๕ บาท

หมวก ๓ ใบราคา ๖ บาท ๓๐ สตางค์

กะติกน้ำร้อน ๓ กะติก ๘ บาท

ให้นักเรียนเป็นผู้เก็บเงินและทำใบเสร็จรับเงินแทนผู้จัดการ

ห้าง เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๓. เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

นายเคื่อน คีเค่น ได้ซื้อสิ่งของจากร้านค้ากษานุมิตรธมาคม

ถนนเยาวราช กรุงเทพฯ ๖ ตั้งค่อไปนี้

ฟุตบอล ๓ ลูกราคา ๑๕ บาท ๓๐ สตางค์

น้ำหมักดำ ๑๕ ขวด ๆ ละ ๓ บาท ๒๐ สตางค์

น้ำหมักแดง ๑๒ ขวด ๆ ละ ๓ บาท ๓๐ สตางค์

ดินสอเขียนแดง ๓๐ แท่ง ๆ ละ ๘ สตางค์

ไม้บรรทัด ๓ โหลอันละ ๖ สตางค์

ให้นักเรียนเป็นผู้เก็บเงินและทำใบเสร็จรับเงินแทนเจ้าของ

ห้างตามจำนวนที่ซื้อไป

๔. นายคอง คีเค่น ได้ซื้อสิ่งของจากห้างไต้ฟ้า ถนนราชวงศ์

กรุงเทพฯ ๖ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ตั้งค่อไปนี้

น้ำหอม ๕ ขวด ๆ ละ ๘๐ สตางค์

ผ้าห่มนอน ๓ ผืน ๆ ละ ๕ บาทถ้วน

เสื้อฝน ๓ ตัวราคา ๑๑ บาท ๘๕ สตางค์

ขวดใส่น้ำหอม ๓ ขวด ๘ บาท ๕๐ สตางค์
 รองเท้าผู้ชาย ๓ คู่ ๆ ละ ๔ บาท ๕๐ สตางค์
 ให้นักเรียนเป็นผู้เก็บเงินและออกใบเสร็จรับเงินแทนผู้
 จัดการห้างตามจำนวนที่ขายได้

๕. นายขาว คัดค้าน ได้ซื้อสิ่งของจากห้างเยาวราช จำกัด ถนน
 เยาวราช กรุงเทพฯ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 ดังต่อไปนี้

ปากกาหมึกซึม ๕ คัน ๆ ละ ๔ บาท ๕๐ สตางค์
 ยาน้ำปรุงชา ๔ ขวด ๆ ละ ๘๕ สตางค์
 คีบอร์ด ๓ ขวด ๆ ละ ๑ บาทถ้วน
 ถ้วยชา ๘ โหล ๆ ละ ๖ บาท ๓๐ สตางค์
 กำนิศยา ๑ เข็ม ๓ บาท ๕๐ สตางค์
 ให้นักเรียนเป็นผู้เก็บเงินและออกใบเสร็จรับเงินแทนผู้
 จัดการห้างตามจำนวนที่ซื้อไป

บัญชี

ในการค้าขาย ย่อมมีทั้งการขายสินค้า การซื้อสินค้ามาไว้ขาย
 และการใช้จ่ายอย่างอื่นอีก จึงต้องแบ่งบัญชีออกเป็น ๒ อย่าง คือ
รายรับ สำหรับลงรายการสินค้าที่ขายได้ และจำนวนเงินที่ขาย
 สินค้าได้ กับรายได้อื่น ๆ อีก

รายจ่าย สำหรับตั้งรายการสินค้าที่ซื้อ^{๕๕} และจำนวนเงินที่ซื้อ^{๕๖}
สินค้ามา กับรายจ่ายอื่น ๆ อีก

ตามปกติบัญชีทั้ง ๒ รายได้อยู่ในสมุดเล่มเดียวกัน แต่อยู่ข้างละ
หน้า รายรับอยู่ทางซ้ายมือ รายจ่ายอยู่ทางขวามือ ในวันหนึ่งมีทั้ง
การรับและการจ่าย หรือจะมีแต่รับหรือจ่ายอย่างเดียวก็ได้ ให้ลง
บัญชีไว้ตามข้อความในรายการว่าจะเป็นการรับหรือจ่าย พอถึงเดือน
ก็รวมกันเข้าเพื่อตรวจดูว่าจะมีกำไรหรือขาดทุน เรียกว่า งบบัญชี
บัญชีที่ของงบประจำเดือน ๆ ละครั้งนั้นเรียกว่า บัญชีประจำเดือน
เมื่อจบบัญชีก็รวบรวมยอดจำนวนเงินเสร็จแล้ว ถ้ารายรับมากให้เอา
รายจ่ายมาหักออก ผลที่หักกันได้เรียกว่า หักแล้วคงเหลือ ถ้าราย
จ่ายมากให้เอารายรับไปหักออก ผลที่หักกันได้เรียกว่า หักแล้วคง
จ่ายเกิน ยอดรวมทั้งสองต้องตรงกันเสมอ กระดาษที่ใช้บันทึกทำ
บัญชี ให้ใช้กระดาษฟูลด์แคป

การตัดเส้น บรรทัดไหนควรตัดคู่หรือเดี่ยว ขอให้ดูแบบตัวอย่าง
ที่ได้ทำให้ไว้ ช่องเดือนกว้าง ๒.๕ ซม. ช่องวันที่กว้าง ๓.๕ ซม.
ช่องบาทกว้าง ๒.๕ ซม. ช่องสตางค์กว้าง ๑.๕ ซม. ช่องรายการ
กว้างเท่าที่เหลือจากการตัดเส้น ๕ ช่องที่กล่าวมาแล้ว

การเขียนจำนวนเลขในช่องบาทสตางค์ ต้องเขียนให้หลักหน่วย
อยู่จุดเส้นทางขวามือ และต้องเขียนให้จำนวนเลขหลักหน่วย สิบ
ร้อย พัน ตรงกันลงมา เพื่อจะได้บวกเลขไม่ผิดพลาด ถ้าไม่มีบาท

สําคัญจะลงให้ชัดไว้เป็นสำคัญ ต้องทำให้สะอาด อย่าให้มีการอุดตัน ชัดฆ่า และสกปรกให้มากนัก

การเขียนของเดือน วันที่และชื่อรายการ รวมทั้งการเขียนส่วนอื่นๆ ต้องกะทำให้พองาม ควรพยายามเขียนให้ชัดเจนอ่านง่าย และเป็นระเบียบ อย่าให้มีการตกหล่นแก้ไขได้เป็นดี

การฝึกหัดทำบัญชี ให้ฝึกหัดทำเฉพาะรายรับให้ชำนาญก่อน เมื่อเข้าใจวิธีทำดีแล้ว จึงให้ทำรายจ่ายต่อไป ครั้นแล้วจึงให้ทำพร้อมกันทั้งรายรับและรายจ่าย

แบบบัญชี การทำบัญชีมีหลายแบบต่าง ๆ กัน จะได้นำมากล่าวเฉพาะแบบง่าย ๆ ก่อน เพื่อสะดวกแก่การที่จะจดจำนำไปใช้ได้อย่างสะดวก เมื่อเข้าใจการทำบัญชีแบบนี้ดีแล้ว บัญชีแบบอื่นก็อาจทำได้โดยง่าย เพราะแม้จะมีแบบแตกต่างกันไปก็ตาม ความประสงค์ก็ถูกต้อง ตรงกัน ทั้งนี้ จะฝึกกันไปบ้าง ก็ เฉพาะ แต่พลความ

ก่อนต้นเดือนบัญชี ให้เว้นหน้าสมุดไว้ ๔ บรรทัด เพื่อเขียนข้อความดังต่อไปนี้

บัญชีรับจ่ายของ.....

ประจำเดือน.....พ.ศ.

คงมีรายการแจ้งต่อไปนี้

รายรับ หรือรายจ่าย หรือทั้งรายรับและรายจ่าย

ตัวอย่างที่ ๑ ลงทำบัญชีรับจ่ายของร้านศึกษานุมิตรสมาคม
ถนนเขาวราช กรุงเทพฯ ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗
ดังมีรายการดังต่อไปนี้

รายรับ วันที่ ๕ ขายปากกาไป ๓๐ โหล ๆ ละ ๕ สตางค์
วันที่ ๖ ขาย สมุดหน้าเบอร์ ๒ ไป ๓๕ เล่ม ๆ ละ ๓
บาท ๒๐ สตางค์

วันที่ ๘ ขายกระดาษฟูลด์แคปไป ๕ รีม ๆ ละ ๓ บาท
๕๐ สตางค์

รายจ่าย วันที่ ๕ ซื้อน้ำหมึกมา ๕ โหล ๆ ละ ๗๕ สตางค์
วันที่ ๖ ซื้อ หนังสือเลขคณิตเล่ม ๓ มา ๓๒ เล่ม ๆ
ละ ๓๕ สตางค์

วันที่ ๓๐ ซื้อชอล์กมา ๓๕ หีบ ๆ ละ ๒๕ สตางค์

วิธีทำ ทำพร้อมกันทั้งรายรับและรายจ่าย

บัญชีรับจ่ายของร้านศึกษาเนติกรรม กรุงเทพมหานคร
ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗
ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้

รายรับ

รายจ่าย

พ.ศ. ๒๔๗๗ เดือน	วันที่	รายการ	จำนวนเงิน		พ.ศ. ๒๔๗๗ เดือน	วันที่	รายการ	จำนวนเงิน	
			บ.	สต.				บ.	สต.
พฤศจิกายน	๕	ขายปากกา ๑๐ โหล ๆ ละ ๕ สตางค์	—	๕๐		๕	ซื้อปากกามา ๕ โหล ๆ ละ ๕ สตางค์	๕	๗๕
"	๖	ขายดินคันทะ ๒ ไป ๑๕ เติม ๆ ละ ๓ บาท ๒๐ สตางค์	๑๒	—		๖	ซื้อหนังสือเลขคณิตเล่ม ๓ มา ๑๒ เล่ม ๆ ละ ๓๕ สตางค์	๔	๒๐
"	๘	ขายกระดาษ ฟูดแคปไป ๕ ริม ๆ ละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์	๑๕	๕๐		๑๐	ซื้อชอล์กมา ๑๕ หีบ ๆ ละ ๒๕ สตางค์	๓	๗๕
			รวมรับ				รวมจ่าย	๑๓	๑๐
							หักแอดคงเหลือ	๑๔	๓๐
			๑๒	—				๒๖	—

คำอธิบาย ถ้ารายรับมากกว่ารายจ่ายให้ทำตามตัวอย่างนี้ แต่ถ้า
รายจ่ายมากกว่ารายรับ ให้ยกไปหักกันที่รายรับ และ
ใช้คำว่า หักแล้วคงจ่ายเกิน

ตัวอย่างที่ ๒ จงทำบัญชีรับจ่าย ของ ห้าง จาตุรงก อารมณ์
ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ ประจำเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗
ซึ่งมีรายการดังต่อไปนี้

<u>รายรับ</u>	วันที่ ๓	เงินคงเหลือยกมา ๓๖ บาท ๗๐ สตางค์
	วันที่ ๓	ขายหมวก ๕ ใบ ๆ ละ ๓ บาท ๒๐ สตางค์
	วันที่ ๔	ขายชิ้นซ่อม ๘ คู่ ๆ ละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์
	วันที่ ๕	ขายหัว ๓ โหล ๆ ละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์
	วันที่ ๗	ขายผ้าเช็ดหน้าครึ่งโหล ๆ ละ ๓ บาทถ้วน
<u>รายจ่าย</u>	วันที่ ๓	จ่ายเงินเดือนคนงาน ๒ คน ๆ ละ ๓๐ บาท
	วันที่ ๒	ซื้อโถเบ้ง ๓ เถา ๆ ละ ๗ บาท ๓๐ สตางค์
	วันที่ ๕	ซื้อร่มผ้า ๗ คัน ๆ ละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์
	วันที่ ๕	ซื้อรองเท้าแตะ ๕ คู่ ๆ ละ ๓ บาท ๓๕ สตางค์
	วันที่ ๖	จ่ายค่าส่งหนังสือไปต่างจังหวัด ๖๐ สตางค์

วิธีทำ ทำพร้อมกันทั้งรายรับและรายจ่าย

บัญชีรับจ่ายของทางจตุรคณาภรณ์ กรุงเทพฯ ฯ
 ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗
 ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้

รายรับ

รายจ่าย

พ.ศ. ๒๔๗๗		รายการ	จำนวนเงิน		พ.ศ. ๒๔๗๗		รายการ	จำนวนเงิน		
เดือน	วันที่		บ.	สต.	เดือน	วันที่		บ.	สต.	
พฤศจิกายน	๑	เงินคงเหลือยกมา			พฤศจิกายน	๑	จ่ายเงินเดือนคนงาน ๒ คน ๆ ละ ๓๐ บาท	๖๐	—	
	๑	ขายหมวก ๕ ใบ ๆ ละ ๓ บาท ๒๐ สตางค์	๑๖	๗๐		๒	ซื้อโถแบ่ง ๓ ถัง ๆ ละ ๗ บาท ๓๐ สตางค์	๒๑	๗๐	
	๔	ขายรองเท้า ๔ คู่ ๆ ละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์	๑๔	๒๕		๔	ซื้อรวมมา ๕ คัน ๆ ละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์	๑๖	๕๐	
	๕	ขายหัว ๓ โหล ๆ ละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์	๗	๕๐		๕	ซื้อรองเท้าแตะ ๕ คู่ ๆ ละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์	๑๕	๗๕	
	๗	ขายผ้าเช็ดหน้าครึ่งโหล ๆ ละ ๑ บาทถ้วน	๗	๕๐		๖	จ่ายค่าส่งหนังสือไปต่างประเทศ	—	๖๐	
		รวมรับ	๗๒	๗๕						
			หักแล้วคงจ่ายเกิน							
			๒๕		๗๐				๗๗	๗๕
									รวมค่า	
									รวมค่า	

แบบฝึกหัดที่ ๓๕

๑. จงทำบัญชีรายรับของร้านศึกษานูมิตรสมาคม ประจำเดือน
 พ.ศ. ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 วันที่ ๓ ขายกระดาษฟูดส์แคป ๕ ริมราคา ๖ บาท ๒๕ สตางค์
 วันที่ ๒ ขายดินสอดำ ๓๕ โหล ๆ ละ ๕๐ สตางค์
 วันที่ ๓ ขายฟุตบอลล ๓ ลูกราคา ๓๘ บาท
 วันที่ ๖ ขายสมุดปกแข็ง ๓๐ เล่ม ๓๕ บาท
๒. จงทำบัญชีรายรับของห้างจตุรงค์อาหารณ์ ประจำเดือน
 พ.ศ. ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 วันที่ ๓ ขายรองเท้า ๘ คู่ ๆ ละ ๔ บาท ๕๐ สตางค์
 วันที่ ๓ ขายถุงเท้า ๕ โหล ๆ ละ ๘ บาทถ้วน
 วันที่ ๔ ขายหมวก ๘ ใบ เงิน ๔๐ บาท ๕๐ สตางค์
 วันที่ ๘ ลูกหน่นำเงินมาชำระ ๓๒ บาท ๔๐ สตางค์
๓. จงทำบัญชีรายรับของร้านวิจิตรภูษาคาร ประจำเดือน.....
 พ.ศ. ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 วันที่ ๓ ขายหมวกดุกเสื้อ ๘ ใบ ราคา ๓๒ บาท
 วันที่ ๔ ขายผ้าผูกคอดุกเสื้อ ๓๐ ผืน ๆ ละ ๔๘ สตางค์
 วันที่ ๕ ขายกางเกงดุกเสื้อ ๓๕ ตัว ๒๐ บาท
 วันที่ ๖ เก็บเงินจากลูกหน่นได้ ๓๘ บาท ๕๐ สตางค์

๔. จงทำบัญชีรายจ่ายของห้างจาศุภมงคลพาณิชย์ ประจำเดือน
 พ.ศ. ซึ่งมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 วันที่ ๒ ซื้อผ้าเช็ดหน้า ๓๐ โหล ๆ ละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์
 วันที่ ๔ ซื้อน้ำหอม ๑๕ ขวด เงิน ๑๘ บาท
 วันที่ ๓ ซื้อร่ม ๘ คัน ๆ ละ ๓ บาท ๘๕ สตางค์
 วันที่ ๘ ซื้อกางเกงแพร ๕ ตัว เงิน ๓๕ บาท ๖๐ สตางค์
๕. จงทำบัญชีรายจ่ายของร้านวิจิตรภูษาคาร ประจำเดือน
 พ.ศ. ซึ่งมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 วันที่ ๓ ซื้ออักษร ก.ท. ๓๐๐ คู่ ราคา ๓๒ บาท
 วันที่ ๔ ซื้อเครื่องแต่งตัวลูกเสือ ๘ ตัวรับ ๆ ละ ๔ บาท ๕๐
 สตางค์
 วันที่ ๕ ซื้ออินทรีขนลูกเสือ ๕๐ คู่ ๖ บาท
 วันที่ ๘ จ่ายค่ารถยนต์บรรทุกของ ๓ บาท ๕๐ สตางค์
๖. จงทำบัญชีรายจ่ายของร้านศึกษานูมิตรสมาคม ประจำเดือน
 พ.ศ. ซึ่งมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 วันที่ ๓ ซื้อค้ำปากกา ๘ โหล ๆ ละ ๘๕ สตางค์
 วันที่ ๒ ซื้อสมุดปกอ่อน ๓๕ โหล เงิน ๔ บาท ๘๕ สตางค์
 วันที่ ๓ ซื้อกะเป๋าน้ำ ๓๒ ใบ ๆ ละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์
 วันที่ ๖ จ่ายค่าส่งสิ่งของไปต่างจังหวัด ๓ บาท ๘๖ สตางค์
๗. จงทำบัญชีรับจ่ายของร้านบูรพาพาณิชย์ ประจำเดือน
 พ.ศ. ซึ่งมีรายการแจ้งต่อไปนี้

<u>รายรับ</u>	วันที่ ๒	ขายพรม ๓๕ ผืน ๆ ละ ๓๒ บาทถ้วน
	วันที่ ๔	ขายเคียงเหล็ก ๓ หัด ๓๕ บาท
	วันที่ ๗	ขายแก้ว ๘ ตัว ๆ ละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์
	วันที่ ๘	ตกลูกน้ำเงินมาส่ง ๓ ราย ๓๘ บาท ๒๐ สตางค์
<u>รายจ่าย</u>	วันที่ ๒	ซื้อรองเท้า ๒๐ คู่ ๆ ละ ๔ บาท ๕๐ สตางค์
	วันที่ ๕	ซื้อเครื่องสำอาง ๘ เครื่อง ๓๘ บาท
	วันที่ ๖	ซื้อหีบเหล็ก ๕ หีบ ๆ ละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์
	วันที่ ๗	ส่งเงินไปซื้อของที่ต่างประเทศ ๖๕ บาท

๘. จงทำบัญชีรับจ่ายของห้างรัตนมาลา ประจำเดือน.....

พ.ศ. ยังมีรายการแจ้งต่อไป

<u>รายรับ</u>	วันที่ ๕	เงินเหลืดยกมา ๓๐๓ บาท ๓๕ สตางค์
	วันที่ ๖	ขายถ้วยแก้ว ๓๒ โหล ๆ ละ ๓ บาท ๓๐ สตางค์
	วันที่ ๗	ขายกระตักน้ำร้อน ๓๐ ใบ ๆ ละ ๗ บาท
	วันที่ ๘	ขายปากกาหมึกซึม ๗ ค้าม ๓๒ บาท
<u>รายจ่าย</u>	วันที่ ๓	ซื้อขามแก้ว ๕๐ ใบ ๆ ละ ๖๐ สตางค์
	วันที่ ๔	ซื้อบันได ๘ เถา ๆ ละ ๗ บาท ๓๐ สตางค์
	วันที่ ๕	ซื้อกาต้มน้ำ ๓๐ ใบ ๓๓ บาท
	วันที่ ๘	จ่ายค่าลูกจ้าง ๒ คน ๓๘ บาท

๙. จงทำบัญชีรับจ่ายของโรงเรียนเพาะช่าง ประจำเดือน.....

พ.ศ. ยังมีรายการแจ้งต่อไป

รายรับ

- วันที่ ๓ เงินคงเหลือยกมา ๓๓๐ บาท ๗๐ สตางค์
 วันที่ ๓ ขายขนม ๓๐ ใบ ๆ ละ ๓๒ บาทถ้วน
 วันที่ ๔ ขายไม้ตะพุดเถื่อนเงิน ๕ อัน ๆ ละ ๘ บาท ๗๐
 สตางค์

วันที่ ๗ ขายหมวกตุ๊กตีสวย ๓๐ ใบ ๆ ละ ๗๐ สตางค์

รายจ่าย

วันที่ ๓ จ่ายเงินเคื่อนการโรง ๔ คน ๆ ละ ๒๕ บาท
 คนงาน ๘ คน ๆ ละ ๓๕ บาท

วันที่ ๒ ซื้อทองเหลืองหนัก ๓๐ กิโลกรัม ราคา ๔๕
 บาท

วันที่ ๔ ซื้อน้ำประตารทอง ๕ ขวด ๆ ละ ๒ บาท ๕๐
 สตางค์

วันที่ ๕ ซื้อสมุดปกแข็ง ๓๕ เล่ม ๆ ละ ๓ บาท ๕๐
 สตางค์

๓๐. จงทำบัญชีรับจ่ายของโรงพยาบาลศิริราช ประจำเดือน
พ.ศ.....คัมมีรายการแจ้งต่อไปนี้

รายรับ

วันที่ ๓ มีผู้บริจาคเงินบำรุงโรงพยาบาล ๓ ราย ๆ ละ
 ๓๐ บาท

วันที่ ๓ ขายยาได้ ๓๐ ขวด ๆ ละ ๓ บาท

วันที่ ๔ รับเงินค่าอาหารจากคนไข้ห้องพิเศษ ๑ ราย
 ๔๕ บาท

วันที่ ๕ รับเงินค่าฉัดยา ๓๒ ราย ๆ ละ ๓ บาท ๕๐
สตางค์

รายจ่าย วันที่ ๓ จ่ายเงินเดือนคนงาน ๗ คน ๆ ละ ๓๗ บาท
วันที่ ๒ จ่ายค่าน้ำประปา ๗ บาท ๗๐ สตางค์
วันที่ ๓ จ่ายค่าไฟฟ้า ๓๒ บาท ๓๐ สตางค์
วันที่ ๔ ค่าเบี้ยเลี้ยงคนใช้ ๕๐ คน ๆ ละ ๓๐ สตางค์
วันที่ ๕ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ๓๐ บาท ๒๕ สตางค์

แบบสอบข้อ

ชุดที่ ๑

๓. ก. เกียวข้าวได้ ๐.๘๖๗๕ ของนาแห่งหนึ่ง ข. เกียวได้ ๐.๓๒๕
ของนาแห่งนั้น เหลือส่วนที่ยังไม่ได้เกียวอีกเท่าไร?
๒. ดินปั้นราคา กิโลกรัมละ ๖ บาท ยิงปืน ๓ นัด ใช้ดินปั้นหนัก ๔
กรัม ถ้าซื้อดินปั้นมาเป็นเงิน ๓๕ บาท จะใช้บรรจุปืนยิงได้
กี่นัด?
๓. จงหาราคาผ้าก๊วยอย่างดี ๖๗.๗๕ เมตร ราคาเมตรละ ๕
บาท ๔๐ สตางค์
๔. แบ่งเงิน ๓๘๒ ปอนด์ ๓๒ ชิลลิง ให้แก่กรรมกรพวกหนึ่ง ให้

ได้รับคนละ ๒ ปอนด์ ๓๓ ขีดถึง ๖ เป็นนี้ เท่าๆ กันทุกคน จะมีการรวมกรรมารับกัน?

๕. ถวดหนาม ๒ เส้น เส้นหนึ่งยาวหนึ่งในสี่ของ ๖๕ เมตร อีกเส้นหนึ่งยาวหนึ่งในหกของ ๘๓ เมตร ถวดหนาม ๒ เส้นนี้ยาวกว่ากันเท่าไร?

ชุดที่ ๒

๖. จงหา $0.00325 + 34.473 + 72500 + 0.0032$ ไปหักออกจาก ๓๗๔๗
๗. ฟุตบอลลูกหนึ่งวัดโดยรอบยาว ๓๐ นิ้ว ถ้าจะเคาะฟุตบอลลูกนี้ให้กลิ้งเป็นเส้นตรงไปตลอดสนามซึ่งยาว ๘๐ หลา จะกลิ้งกี่รอบ?
๘. จงหาค่าของถวดทองแดงหนัก ๒๓.๗ กก. ราคา ๒ บาท ๕ สตางค์ ต่อ ๓ กก.
๙. ชายคนหนึ่งหาเงินได้สัปดาห์ละ ๓๗ บาท ๕๐ สตางค์ ในเวลา ๒ สัปดาห์เก็บไว้ได้ $\frac{3}{4}$ ของเงินจำนวนนี้ จะต้องเก็บชั่วยุ่ นานกี่สัปดาห์? จึงจะได้เงิน ๓๐๕๐ บาท
๑๐. เมือง ๒ เมืองห่างกัน ๓๘๓ ไมล์ ชายคนหนึ่งเดินได้ชั่วโมงละ ๓ ไมล์ และเดินวันละ ๓๐ ชั่วโมง ถ้าจะให้เดินทางระหว่างเมือง ๒ เมืองนี้ จะกินเวลานานเท่าไร?

ชุดที่ ๓

๓๑. ถ้าจะตัดเชือกเส้นหนึ่งซึ่งยาว ๘๘.๖ เมตร ออกเป็นท่อน ๆ ให้ได้ยาวท่อนละ ๓.๘๘ เมตร จะได้กี่ท่อน และเหลือเศษเท่าไร?
๓๒. ฐิ ของพินัยกรรมฉบับหนึ่งเป็นเงิน ๘๓ บาท จำนวนเงินในพินัยกรรมฉบับนั้นเท่าไร?
๓๓. ผ้าสักหลาด ๕๓ หลา ราคา ๘๕ บาท ถ้าซื้อเงิน ๒๐๕ บาท จะได้ผ้าสักหลาดกี่หลา?
๓๔. ส่งเงินไปประเทศอินโดจีนฝรั่งเศส ๓๘๓ บาท ๕๐ สตางค์ คิดเป็นเงินอินโดจีนได้ ๓๔๖ เหรียญ ๘๐ เซ็นต์ อยากทราบว่าเงิน ๓๐๐ เหรียญ คิดเป็นเงินสยามได้เท่าไร?
๓๕. ชายคนหนึ่งมีเงินอยู่ ๕ ปอนด์ ๓๕ ชิลลิง ๓๐ เป็นนี้ ใช้ไปเสีย ๓ ปอนด์ ๕ ชิลลิง ๖ เป็นนี้ จะเหลือเงินเท่าไร?

ชุดที่ ๔

๓๖. จงคูณ ๐.๐๓๐๒๕๓ ด้วย ๒๕
๓๗. $\frac{5}{๓๓}$ ของเงินเท่าไรในร้านค้าขายแห่งหนึ่งเป็นเงิน ๕๒ บาท ๕๐ สตางค์ เงินเท่าไรทั้งหมดมีเท่าไร?
๓๘. ถ้าหีบเหล็ก ๖ ใบ ราคา ๓ ปอนด์ ๓๖ ชิลลิง ๖ เป็นนี้ เงิน ๘ ปอนด์ ๕ ชิลลิง ๘ เป็นนี้ จะซื้อหีบเหล็กได้กี่ใบ?
๓๙. ชายคนหนึ่งหาเงินได้วันละ ๔ ชิลลิง ๖ เป็นนี้ บุตรชาย ๒ คน ๆ ละ ๓ ชิลลิง ๔ เป็นนี้ ในเวลา ๓ ปี ซึ่งมีวันทำงาน ๓๓๓ วัน

จะหาเงินได้รวมกันเท่าไร ?

๒๐. ถนนสายหนึ่งยาว ๘ กิโลเมตรลาดยางไปได้ไกล ๓๒๖๔ เมตร
ส่วนที่ยังไม่ได้ลาดยางยาวเท่าไร ?

ชุดที่ ๕

๒๑. จงหาร ๗๒.๕๐๒๖ ด้วย ๗.๗๕

๒๒. ค่าจ้างกรรมกรฝรั่งคนหนึ่งวันละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าจ้าง
กรรมกรฝรั่ง ๓๐ คน ในเวลา ๕๒ สัปดาห์ วันอาทิตย์ไม่คิด
จะเป็นเงินเท่าไร ?

๒๓. ไม่ได้อำหนดถ้าตัดออก ๕๕ นิ้ว ก็จะคิดเป็นเศษส่วนได้ $\frac{๖}{๗}$ หรือไม่
ด้านนี้ยาวเท่าไร ?

๒๔. รถไฟกระบวนหนึ่งแล่นได้ชั่วโมงละ ๒๒ ไมล์ ถ้าให้แล่นแต่
๖.๓๕ ก.ท. ถึง ๒.๓๕ ค.ท. ในวันเดียวกันจะได้ทางไกลเท่าไร ?

๒๕. เงิน ๓๖๘ บาท ส่งไปซื้อตะเกียงที่ประเทศอินโดจีนฝรั่งเศสราคา
ดวงละ ๓๗ เหรียญ ๔๕ เซ็นต์ จะซื้อได้กี่ดวง ? ถ้าเงินสยาม ๓๒๕
บาท คิดเป็นเงินอินโดจีนได้ ๓๐๐ เหรียญ

ชุดที่ ๖

๒๖. จงทำให้สำเร็จ

$$๑.๐๐๑๒๖ \div ๔๕$$

๒๗. ค่าโดยสารรถไฟชั้นที่ ๓ ในระยะทาง ๕๐ ไมล์ เป็นเงิน ๓๒ บาท
๕๐ สตางค์ ถ้าระยะทาง ๓๒๐ ไมล์ จะเป็นเงินค่าโดยสารเท่าไร ?

๒๘. เมื่อเดินทางไปได้ $\frac{๓๗}{๒๐}$ ของทางแล้ว ยังเหลือทางที่จะต้องเดินอยู่อีก ๖ โยชน์ ถามว่าทางที่เดินมาแล้วไกลเท่าไร ?
๒๙. เงินสิงคโปร์ ๘๐ เหรียญ เท่ากับเงินสยาม ๓๐๐ บาท ถ้าดูคนที่สิงคโปร์ส่งเงินมาใช้ให้ ๓๗๘ เหรียญ จะเป็นเงินสยามเท่าไร ?
๓๐. ชายคนหนึ่งเดินทางวันละ ๘ ชั่วโมง ในเวลา ๘๐ วัน ได้ทางไกล ๒๕๒๐ กม. อยากทราบว่าเขาเดินได้ชั่วโมงละกี่เมตร ?

ชุดที่ ๗

๓๑. จงหาค่าของ $๒.๓๓\overline{๔๓๕} \div ๘๕$
๓๒. $\frac{๕}{๙}$ ของเงินรายได้ของฉันทเป็นเงิน ๓๐๘ บาท อยากทราบว่า $\frac{๒}{๓}$ ของเงินรายได้เป็นเงินเท่าไร ?
๓๓. $\frac{๓}{๕}$ ของราคาเรือนหลังหนึ่งเป็นเงิน ๒๗๐ บาท จงหาราคาของเรือนหลังนั้น
๓๔. เงินอินดุงเงิน ๔ เหรียญเท่ากับเงินสยาม ๕ บาท ถ้าส่งสินค้าไปประเทศอินดุงเงินได้เงินมา ๓๐๐ เหรียญ ๖๐ สตางค์ จะคิดเป็นเงินสยามเท่าไร ?
๓๕. จงบวกเข้าด้วยกัน
๗ ม.	๓ คม.	๕ ซม.	๔ มม.
๓ ม.	๘ คม.	๓ ซม.	๕ มม.
๘ ม.	๔ คม.	๓ ซม.	๖ มม.
- และให้ตอบเป็นเมตร

ชุดที่ ๘

๓๖. $๕.๗๒๓ + ๐.๐๒๕ + ๗๐.๐๕๒ + ๒.๐๐๗ = ?$

๓๗. กรรมกร ๓๒ คน ทำงานได้ค่าจ้างรวมกันเป็นเงิน ๓๕ บาท ถ้าจะให้ได้ค่าจ้าง ๒๐ บาท จะต้องใช้กรรมกรกี่คน ?

๓๘. $\frac{๓}{๕}$ ของที่ดินแปลงหนึ่งเป็นเงินเท่าไร ? ถ้าหากว่า $\frac{๕}{๒๕}$ ของราคาที่ดินแปลงนั้นเป็นเงิน ๓๐๖๕ บาท.

๓๙. ส่งไม้สักไปขายที่สิงคโปร์ ได้เงิน ๓๖๓๖ เหรียญ ๓๒ เซ็นต์ มีกำไร ๓๕๐ บาท ๔๐ สตางค์ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนสยาม ๓๐๐ บาท เท่ากับเงินสิงคโปร์ ๘๐ เหรียญ ทุนเดิมซื้อไม้สักมาเป็นเงินเท่าไร ?

๔๐. ๓ ซม. ๖ คม. ๓ ม. เป็นเศษส่วนเท่าไรของ ๔ กม. ๖ ซม.

๘ คม. ๓ ม. ?

ชุดที่ ๘

๔๑. จงหาค่าของ $๓๐๐.๗๒ + ๘๓.๔๕ - ๑๗.๘$

๔๒. ใบชาหนัก ๓๖ กก. ๓ ชก. ราคา ๒๕ บาท ๓๐ สตางค์ ถ้าซื้อต้นเงิน ๓๕ บาท ๓๐ สตางค์ จะได้ใบชาหนักเท่าไร ?

๔๓. ซื้อเครื่องจักรสูบน้ำ ๓ เครื่อง ราคาเครื่องละ ๗๓๖ บาท ๘๐ สตางค์ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนสยาม ๓๐๐ บาทเท่ากับเงินสิงคโปร์ ๘๐ เหรียญ จะต้องส่งเงินไปให้เจ้าที่เหรียญ ?

๔๔. $\frac{๕}{๓๓}$ ของเรือดำหนึ่งเป็นเงิน ๒๕๐ บาท. ถ้าใช้ราคาเรือดำนั้นไปแล้ว

๖๕. ทศ. จะคิดเป็นเศษส่วนเท่าไร ?

๕๕. จงทำ ๖๕๕ เมตร ให้เป็นกิโลเมตร ๕.๑๕ เมตร ให้เป็นเซ็นติเมตร และ ๖.๕๖ ลิตร ให้เป็นมิลลิลิตร

ชุดที่ ๑๐

๕๖. จงหาเลขสองจำนวนที่จะเติมลงในช่องว่างเป็นเลขตั้งหารต่อไปนี้

$$\begin{array}{r} 5 \overline{) 3260} \\ \underline{10} \\ 22 \\ \underline{20} \\ 20 \\ \underline{20} \\ 0 \end{array}$$

เศษ ๒

๓๒๖๐ เศษ ๖

๕๗. ชาย ๘๕ คนหาเงินได้วันละ ๓๕๓ บาท ชาย ๖๕ คนหาเงินได้วันละเท่าไร ?

๕๘. ข้าวสารหาบละ ๕ บาทสองสตึง ต้องการขายเขากำไรหาบละ ๕ สตึง ถ้าเงินสยาม ๓๐๐ บาทเท่ากับเงินสิงคโปร์ ๘๐ เหรียญ จะต้องขายกี่เหรียญค่อหาบ ?

๕๙. อ่านหนังสือเล่มหนึ่งไปได้ ๒๕๐ หน้าก็คิดเป็น $\frac{5}{8}$ ของหนังสือเล่มนั้น ถ้าอ่านไปได้ ๓๕๐ หน้า จะคิดเป็นเศษส่วนเท่าไร ?

๕๐. ชายคนหนึ่งเดินได้ ๓๓ เมตรต่อ ๕ วินาที ถ้าจะให้เดินนาน ๓ ชั่วโมงจะได้ทางไกลกี่กิโลเมตร ?

โจทย์ระคน

๑. ถ้าราคายางถนนสายหนึ่งไมล์ละ ๒๕๐ บาท ถ้าจะราคายางเพียงกิโลเมตรเดียว จะสิ้นเงินเท่าไร ?
๒. ถอดสายโทรเลข ๓ กิโลเมตรราคา ๓๓ บาท ๒๕ สตางค์ ดังนั้นจะคิดเป็นไมล์ละเท่าไร ?
๓. ถอดทองเหลืองขดหนึ่งยาว ๕๓ ม. ๓๐ ซม. ถ้าจะตัดออกเป็นท่อน ๆ ให้ได้ยาวท่อนละ ๓ ม. ๕๕ ซม. จะได้วัดกี่ท่อน ?
๔. ตู้หนึ่งสี่ตู้หนึ่งยาว ๒ ม. ๕๕ ซม. ตั้งฝั่งฝามนังห้องซึ่งยาว ๕ ม. ๗๕ ซม. และให้อยู่ตรงกลางพอดี ตู้หนึ่งสี่ตู้นี้จะตั้งอยู่ห่างจากฝามนังห้องข้างละเท่าไร ?
๕. เงิน ๓๓๕ บาท ซื้อใบชาได้หนัก ๕๐ กิโลกรัม เวลาขายๆ ไปราคากิโลกรัมละ ๖ บาท ๕๒ สตางค์ จะมีกำไรเท่าไร ?
๖. รถไฟขบวนหนึ่งแล่นได้ ๕๐ กม. ต่อ ๓ ชั่วโมง ถ้าแล่นเพียง ๓๒ นาที จะได้ทางไกลกี่ไมล์ ?
๗. เครื่องจักร ๔ เครื่อง ราคา ๓๓ ปอนด์ ๖ ชิลลิง ๘ เพนนี ถ้าต้องการซื้อ ๕๓ เครื่อง จะให้เงินเขาเท่าไร ?
๘. จงหาเลข ๒ จำนวนที่จะเติมลงในช่องว่างเป็นเลข ตั้งหาร ต่อไปนี้

๕)

๔)

เกษ ๔

๓๗๓๗

เกษ ๒

๗. เมื่อ ๗ ปีล่วงมาแล้ว ชายคนหนึ่งมีอายุเป็นสองเท่าตัวของน้องสาว เวลาน้องสาวอายุได้ ๓๕ ปี อยากทราบว่า เวลานี้ชายคนนั้นอายุได้เท่าไร ?
๘. อีก ๕ ปีข้างหน้า ชายคนหนึ่งจะมีอายุเป็นห้าเท่าของบุตรชาย เวลานี้บุตรชายอายุได้ ๔ ปี เมื่อบุตรชายคนนั้นเกิดบิดาอายุได้เท่าไร ?
๙. เมื่อ ๕ ปีล่วงมาแล้วชายมีตาเป็นสามเท่าของอายุบุตร ถ้าเวลานี้บิดาและบุตรมีอายุรวมกัน ๕๐ ปี คนทั้งสองมีอายุคนละเท่าไร ?
๑๐. ทางรถยนต์สายหนึ่งยาว ๓๐๗ กม. ถ้าโรยหินไปได้ไกล ๓๓.๒๕ กม. ก็ยังไม่ได้โรยหินยาวเท่าไร ?
๑๑. ผ้าตัวราคาเมตรละ ๓ บาท ๔ สตางค์ ซื้อเงิน ๓๗ บาท ๕๕ สตางค์ จะได้ผ้ายาวเท่าไร ?
๑๒. ถ้าโดยสารรถไฟตอนแรกเงิน ๓๗ บาท ๕๐ สตางค์ ตอนที่สองทางยาวกว่าตอนแรก ๔๗ กม. คิดเป็นเงินค่าโดยสาร ๒๔ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าอัตราค่าโดยสารทั้ง ๒ ตอนคิดอย่างเดียวกัน ทางรถไฟทั้ง ๒ ตอนนี้ยาวตอนละเท่าไร ?

๑๕. (๓) จงคูณ ๓๔.๗๗ ด้วย ๐.๐๐๘๓
- (๔) จงหารผลคูณด้วย ๒๔.๓
๑๖. ในเวลา ๓ วัน กู้ ๓ คน ขนข้าวเปลือกบรทุกเรือได้ ๓๐๕ กระสอบ ถ้าข้าวเปลือก ๔๒๐ กระสอบ จะต้องใช้กู้กี่คน ?
๑๗. รถไฟเดินได้ชั่วโมงละ ๓๕ ไมล์ ใน ๓ วินาทีจะเดินได้ทางไกลกี่นิ้วฟุต ?
๑๘. ครึ่งหาบละ ๓๒ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าเงินสยาม ๓๐๐ บาท คิดเป็นเงินสิงคโปร์ ๗๕ เหรียญ มีครึ่งอยู่ ๓๖๐ หาบ จะส่งไปขายได้เงินเท่าไร ?
๑๙. โหมซึ่งละ ๗ บาท ๒ สตางค์ ขายเอากำไรซึ่งละ ๒ สตางค์ เมื่อส่งไปขายที่สิงคโปร์ เขาคิดเงินให้ซึ่งละ ๖ เหรียญ อยากทราบว่าการ แลกเงินสยามกับเงินเหรียญสิงคโปร์ มีอัตราเท่าไร ?
๒๐. ข้าวเปลือกมาหาบละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์ ส่งไปขายที่สิงคโปร์ ได้เงิน ๓๖๐๐ เหรียญ คิดเอากำไรหาบละ ๒๐ เซ็นต์ ถ้าเงิน ๓๐๐ บาท เท่ากับ ๘๐ เหรียญ จะเป็นส่งข้าวไปขายคราวนี้กี่หาบ ?
๒๑. จงหาค่าของ $\frac{๗}{๓}$ ของ ๗ ปอนด์ ๓๗ ชิลลิง ๒ เป็นนี้
๒๒. จงหาค่าของ $\frac{๗}{๓}$ ของเงิน ๒๗๓ ชิลลิง
๒๓. จงคูณ ๔๗.๖๒๕ ด้วย ๐.๓๒๘ และหาร ๓.๐๕ ด้วย ๐.๘๗๕

๒๔. จงหาร ๖๑.๗๕ ด้วย ๐.๓๒๕ และ ๐.๐๖๓๗๕ ด้วย ๓.๒๕
๒๕. จงหาร ๐.๐๓๗๕ ด้วย ๓๕ และ ๓๕ ด้วย ๐.๐๓๗๕
๒๖. เมื่อ ๕๗๒๓๖๗ หารด้วยเลขจำนวนหนึ่ง ก็ได้ผลลัพธ์ ๗๖๒
และเศษ ๗๖๑ เลขจำนวนนั้นคืออะไร?
๒๗. จงหาค่าของ $๓๓๖.๗ \times ๐.๐๐๓๗๕ - ๐.๐๕๓๗$
๒๘. ในเวลา ๓ ปี คือ ๓๖๕ วัน จะมีกี่วินาที?
๒๙. ในเวลา ๓๗ สัปดาห์ ๕ วัน ๓๗ นาที จะเป็นกี่วินาที?
๓๐. ในเวลา ๓ วัน ชาย ๒๕ คนหาเงินได้ ๓๗ บาท ๗๕ สตางค์
ชาย ๓๗ คนจะหาเงินได้เท่าไร?
๓๑. ชายคนหนึ่งหาเงินได้ ๕ ปอนด์ ๓๗ ชิลลิง ๘ เป็นนี้ ในเวลา
๒๓ วัน ถ้าจะหาให้ได้เงิน ๒๓ ปอนด์ ๑๕ ชิลลิง จะกิน
เวลานานเท่าไร?
๓๒. ม้า ๕๕ ตัว ราคา ๓๖๐๐ บาท ม้า ๕๒ ตัวราคาเท่าไร?
๓๓. เรือแต่ละที่คินมีราคารวมกัน ๓๗๖๐๐ บาท ถ้าที่คินมีราคา
เป็น ๗ เท่าของราคาเรือ จงหารราคาเรือกับที่คินว่าราคา
อย่างละเท่าไร?
๓๔. จงทำให้สำเร็จ $\frac{๐.๐๐๓๗๕ \times ๒๕ - ๐.๐๐๓๗๕}{๐.๐๓๕}$
๓๕. จงเอา ๖ ปอนด์ ๓๗ ชิลลิง ๘ เป็นนี้ ออกจาก ๘ ปอนด์
๓๐ ชิลลิง ๘ เป็นนี้
๓๖. รวด้านหนึ่งยาว ๒๒๐ หลา ต้องการปลูกต้นไม้มีระยะ

ห้างต้นละเท่า ๆ กันให้ได้ ๒๓ ต้น ต้นแรกปลูกให้อยู่ตรง
ที่ศูนย์กลางรั้วพอดี จะมีระยะห่างกันต้นละเท่าไร ?

๓๗. เมื่อหารเลขจำนวนหนึ่งอย่างหารแบ่งด้วย ๓๖๕ ก็ได้พหุ
๒๖๒ พอดี แต่ว่าเมื่อเอาตัวแรกหารเหลือเศษ ๒ เอาตัว
ที่สองหารเหลือเศษ ๔ และตัวที่สามหารเหลือเศษ ๘ เลข
จำนวนนั้นคืออะไร ?

๓๘. พืมเงิน ๘๕ ชั่ง นึ่งมีเงิน ๓๐ ชั่ง พี่จะต้องให้น้องอีก
เท่าไรจึงจะมีเท่ากัน ?

๓๙. ชื่อมะม่วงมาตระกร้าหนึ่ง ๒๗๐ ผล ราคา ๓๕ ผลต่อบาท
อีกตระกร้าหนึ่งจำนวนเท่ากัน ราคา ๓๗ ผลต่อบาท เมื่อมา
ตรวจดูเห็นจำนำเสีย ๘๓ ผล จึงได้ขายที่เหลือทั้งหมดไป
๒๗ ผล ต่อ ๘ ผล จึงได้กำไรเท่าไร ?

๔๐. จงแบ่ง ๕๐๐ ออกเป็นสองส่วน ให้ส่วนหนึ่งมากกว่าอีก
ส่วนหนึ่งอยู่ ๒๐

๔๑. คน ๓ คนเข้าทุนกันค้าขายได้กำไร ๔๕๐๐ บาท แต่ต้อง
เสียค่าใช้จ่ายอีกรวมทั้งสิ้น ๒๐๖๔ บาท เหลือเงินแบ่งเป็น
กำไรให้ได้คนละเท่า ๆ กัน จะได้กำไรคนละเท่าไร ?

๔๒. รถม้าคู่ราคารวมกัน ๕๒ บาท ม้าแต่ละตัวมีราคาเป็น ๖ เท่า
ของรถ ถามว่าม้าราคาตัวละเท่าไร ?

๔๓. แบ่งเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ ก. ข. และ ค. ให้ ก. และ

ข. ได้รับ ๓๗ บาท ข. และ ค. ได้รับ ๓๗ บาท ๗๕ สตางค์
 ก. และ ค. ได้รับ ๔๐ บาท ๒๕ สตางค์ จะได้รับส่วนแบ่ง
 คนละเท่าไร ?

๔๕. จงหาจำนวนเงินเต็มลงในช่องว่างต่อไปนี้

ปอนด์	ชิลลิง	เป็นน้
๖	๘	๒
๔๕	๗	๕
๓๒	๑๓	๖
—	—	—
๑๐๐	๐	๐

๔๕. นารูปสี่เหลี่ยม มีด้านยาวดังนี้ ๑๕ เส้น ๓๐ วา, ๓๒ เส้น
 ๗ วา ๒ คอก, ๕ เส้น ๖ วา ๓ คอก, และ ๖ เส้น ๓๒ วา
 ๓ คอก ถ้าจะทำรั้วรอบหน้าจะเป็นรั้วยาวเท่าไร ?

๔๖. ที่ดินรูปสี่เหลี่ยมมีด้านยาว ๓๒ เส้น ๓๓ วา ๒ คอก, ๓๑ เส้น
 ๓ คอก, ๘ เส้น ๗ วา ๑ คอก, และ ๗ เส้น ๘ วา ๒ คอก
 ความดำคืบ เสียค่าทำรั้วล้อมรอบเส้นละ ๓๕ บาท จะสิ้นเงิน
 ค่าทำรั้วเท่าไร ?

๔๗. มีข้าวเปลือกอยู่ในยุ้ง ๕ เกวียนหลอด ๔๐ สัดหลอด กับ ๓๕
 ทะนานหลอด ตวงออกขายไปเสีย ๓ เกวียนหลอด ๓ บั้น
 หลอด กับ ๓๘ ทะนานหลอด จะเหลือข้าวเปลือกเท่าไร ?

๔๗. ราคาข้าวเปลือกเกวียนหลอดวงละ ๔๒ บาท ๘๐ สตางค์
ต้องการซื้อข้าวเปลือก ๓๐ เกวียนหลอด กับ ๒๕๐ ถัง
จะให้เงินเขาเท่าไร ?
๔๘. หาเงินได้ ๓๓๕ บาท ๕๐ สตางค์ ในเวลา ๓๕ วัน ใน
เวลา ๓ ปี จะหาเงินได้เท่าไร ?
๕๐. นายแดงหาเงินได้เดือนละ ๓๕๐ บาท ถ้าเขาเก็บไว้ได้เดือน
ละ ๔๒ บาท ในเวลา ๕ ปี ๘ เดือน ก็อาจมีเงินพอซื้อ
เรือนได้หลังหนึ่งงามๆ ถ้าเขาเก็บเดือนละ ๘๐ บาท ใน
เวลานานเท่าไรจึงจะมีเงินพอซื้อเรือนหลังนี้ได้ ?

หลักคูณเลขเร็ว

๑. เมื่อต้องการ คูณ เลขจำนวนใดด้วย ๓๐, ๓๐๐, ๓๐๐๐ ฯลฯ ให้เติม ๐ เข้าต่อท้ายเลขจำนวนนั้น ๑, ๒, ๓ ศูนย์ ฯลฯ ตามลำดับ

เช่น $๓๗ \times ๓๐ = ๑๑๑๐$

$$๕๖ \times ๓๐๐ = ๑๖๘๐๐$$

$$๑๒ \times ๓๐๐๐ = ๓๖๐๐๐$$

๒. เมื่อต้องการ หาร เลขจำนวนใดด้วย ๓๐, ๓๐๐, ๓๐๐๐ ฯลฯ ให้เติมจุดทศนิยมเข้าที่เลขจำนวนนั้น ๑, ๒, ๓ ตำแหน่ง ฯลฯ ตามลำดับ

เช่น $๓๗ \div ๓๐ = ๑.๑๖$

$$๕๖๐ \div ๓๐๐ = ๑.๘๖$$

$$๓๗๕๐ \div ๓๐๐๐ = ๑.๒๕$$

๓. เมื่อต้องการ คูณ เลขจำนวนใดด้วย ๒๕ ให้เอา ๓๐๐ คูณ แล้วเอา ๕ หาร

เช่น $๓๗ \times ๒๕ = ๓๗ \times ๓๐๐ \div ๕$

$$= ๑๑๑๐๐ \div ๕$$

$$= ๒๒๒๐$$

๕. เมื่อต้องการ หาร เลขจำนวนใดด้วย ๒๕ ให้เอา ๔ คูณ แล้ว
เอา ๓๐๐ หาร

$$\begin{aligned}\text{เช่น } ๓๗๕ &\div ๒๕ = ๓๗๕ \times ๔ \div ๓๐๐ \\ &= ๗.๐๐ \\ &= ๗\end{aligned}$$

๕. เมื่อต้องการ คูณ เลขจำนวนใดด้วย ๓๒๕ ให้เอา ๓๐๐๐ คูณ
แล้วเอา ๗ หาร

$$\begin{aligned}\text{เช่น } ๕๗ \times ๓๒๕ &= ๕๗ \times ๓๐๐๐ \div ๗ \\ &= ๕๗๐๐๐ \div ๗ \\ &= ๘๑๔๒๘\end{aligned}$$

๖. เมื่อต้องการ หาร เลขจำนวนใดด้วย ๓๒๕ ให้เอา ๗ คูณ
แล้วเอา ๓๐๐๐ หาร

$$\begin{aligned}\text{เช่น } ๖๒๕ &\div ๓๒๕ = ๖๒๕ \times ๗ \div ๓๐๐๐ \\ &= ๕.๐๐๐ \\ &= ๕\end{aligned}$$

พระยาศรีบัญชา ผู้พิมพ์โฆษณา
พิมพ์ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ถนนบำรุงเมือง พระนคร

๒๒๗/๑๑/๒๓

แผนกแบบเรียน

โรงเรียนต่าง ๆ ได้ใช้แบบเรียนเหล่านี้ทั่วไปแล้ว

๑๖. แบบเรียนการทํานาเล่ม ๑	๕๐ สก.
๑๗. แบบเรียนการทํานาเล่ม ๒	๕๐ สก.
๑๘. บันทึกพงศาวดารกรุงเทพฯ	๕๐ สก.
๑๙. เลขคณิตมัธยมเล่ม ๑ (ม. ๓)	๕๕ สก.
๒๐. ,, ,, ๒ (ม. ๒ หรือ ป. ๖)	๕๐ สก.
๒๑. ,, ,, ๓ (ม. ๑ หรือ ป. ๕)	๓๕ สก.
๒๒. วิถีแห่งชุมชน	๓๐ สก.
๒๓. สุขวิทยาว่าด้วยโรค	๒๕ สก.
๒๔. บันทึกพงศาวดารกรุงธนบุรี	๒๕ สก.
๒๕. คู่มือรวมเกียรติ	๑๘ สก.
๒๖. วิชา ป. ๔ (ป. ๓ เติม)	๑๕ สก.
๒๗. วิชา ป. ๓ (ป. ๒ เติม)	๑๕ สก.
๒๘. วิชา ป. ๒ (ป. ๑ เติม)	๑๕ สก.
๒๙. แบบคัดไทยเริ่มมัธยมต้นหรือ ป. ๕-๖	๑๒ สก.
๓๐. คู่มือปัจจุบันพจนาน	๑๒ สก.
๓๑. แบบเรียนคู่กับสังข์ทอง	๑๐ สก.
๓๒. หัวใจเท็นส์ (Tense)	๑๐ สก.
๓๓. วิชาลูกเสือชั้น ป. ๒-๓	๘ สก.

หนังสือเหล่านี้สั่งได้จากนายอ้อย เล่าจาเชษฐ์ บ้านเลขที่ ๑๑๕๔ ข. ถนนพะเนียง
นางเล้ง กรุงเทพฯ ฯ หรือตามโรงพิมพ์และร้านจำหน่ายแบบเรียนทั่วไปในพระนคร
หมายเหตุ เลขคณิตมัธยมเล่ม ๔ ถึงเล่ม ๖ (ม. ๔ ม. ๖) กำลังขออนุญาต จะ
แล้วในต้น พ.ศ. ๒๔๗๘

7. 38

